

ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

BULETINUL INFORMATIV AL DELEGAȚIEI UNIUNII EUROPENE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

UE – REPUBLICA MOLDOVA: NOUTĂȚI

NOIEMBRIE – DECEMBRIE 2021

2022

SĂRBĂTORI FERICITE
ȘI LA MULȚI ANI

CUPRINS

01

MOBILITATE ȘI OAMENI

Premii Europene pentru Societatea Civilă de Ziua Internațională a Drepturilor Omului	7
Echipa Europa anunță un suport în valoare de 36 de milioane de euro pentru dezvoltarea comunităților locale, îmbunătățirea transparenței sistemului judiciar și susținerea mass-mediei locale	9
UE oferă asistență autorităților publice din Republica Moldova pentru reformarea sistemului de îngrijire a copiilor	11
Cu suportul Uniunii Europene, 30 de organizații obștești vor dezvolta servicii sociale pentru persoanele din grupuri vulnerabile	14
Campanie educațională cu suportul UE - #StopBullying în școlile din Republica Moldova	16
Cu suportul Uniunii Europene, peste 18.000 de cetățeni din orașul Edineț vor beneficia de servicii mai bune de aprovizionare cu apă	18
Unica școală cu predare în grafie latină din Tiraspol marchează cea de-a 30-a aniversare	21
Uniunea Europeană investește în dezvoltarea capacităților societății civile de a se implica în schimbarea spre bine a vieții oamenilor	23
Proiectul UE „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” și-a prezentat rezultatele	25
Uniunea Europeană lansează campania de comunicare „Descoperă Echipa Europa” în Republica Moldova	27
Autoritățile publice din municipiul Cahul pregătite să implementeze acțiuni concrete pentru a elimina și combate violența pe bază de gen	29
Lansarea expoziției de fotografie „Egalitatea în Obiectiv” la Cahul	31
Lansarea expoziției „Egalitatea în obiectiv” la Ungheni	34
Crearea primului serviciu specializat din Republica Moldova pentru victimele violenței sexuale în Ungheni cu suportul UE	38
MALURI – film documentar realizat cu suportul UE	41

Uniunea Europeană acordă sprijin financiar de peste 1,4 milioane de euro pentru restaurarea Cetății Tighina – Bender 43

Uniunea Europeană a donat echipamente moderne pentru consolidarea resurselor implicate în procesul de vaccinare împotriva COVID-19 prin intermediul Organizației Mondiale a Sănătății 45

02

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Implementarea Acordului de Asociere în Republica Moldova – una dintre prioritățile agendei Parlamentului 47

Grupul operativ în domeniul tutunului unește eforturile internaționale de combatere a tutunului ilicit 50

Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră împărtășește cele mai bune practici europene de control aleatoriu 52

Promovarea proiectelor de investiții publice pentru fortificarea și dezvoltarea economică a Republicii Moldova 53

Accesul la informație și creșterea transparenței instituționale – pe lista îmbunătățirilor stringente necesare în Republica Moldova 54

Consiliul Consultativ EUBAM promovează controlul comun deplin la frontiera moldo-ucraineană 57

Misiunea Înalților Consilieri ai Uniunii Europene pentru Republica Moldova, prelungită cu un an 59

Studentii de la Facultatea de Drept discută despre calitățile unui judecător bun în contextul viitoarei reforme a justiției 60

Cu sprijinul UE, Academia „Femei pentru o bună guvernare” oferă femeilor din Moldova abilități de conducere 62

Proiectul Twinning al UE a oferit un curs de instruire judecătorilor și procurorilor privind cazurile de spălare a banilor - calificare, rezultate legale și condiții pentru un proces echitabil 63

Uniunea Europeană a extins asistența pentru Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova 64

Informarea corespunzătoare despre legislația și politicile în domeniul concurenței - contribuind la un nivel adecvat de cultură a concurenței în beneficiul cetățenilor 66

Constatări finale ale Asociației Promo-LEX privind gradul de implementare a reformei Poliției 68

Proiectul UE Twinning pentru îmbunătățirea serviciilor de date spațiale în Republica Moldova: activități interactive la finalul anului 2021 70

Constatări și recomandări Promo-LEX în contextul monitorizării achizițiilor publice aferente Strategiei de Dezvoltare a Poliției	72
Activitatea polițienească comunitară, o modalitate diferită pentru abordarea problemelor de securitate publică la nivel local	73

03

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

Drepturile de autor și drepturile conexe pentru industriile culturale și creative contribuie la creșterea economică	75
Uniunea Europeană este principalul partener comercial al apicultorilor din Republica Moldova	78
Proiectul Livada Moldovei: un lan de levănțică plantat la Colegiul Agroindustrial din Rîșcani	80
UE continuă să sprijine agricultura, dezvoltarea rurală și siguranța alimentară în Republica Moldova	82
Republica Moldova va avea o strategie de specializare inteligentă, elaborată cu suportul UE	84
EU4Youth: Proiectul EUnlocking încurajează tinerii din Moldova și Ucraina să descopere esența antreprenorialului social	85
EU4Youth: rezultate remarcabile ale acțiunilor de advocacy în favoarea antreprenoriatului social în Republica Moldova	87
Livada Moldovei: investiții în valoare de 2 milioane de euro în cadrul Centrului de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău	90
Un agricultor din Cantemir utilizează tehnologii noi, grație suportului UE	92
Credite mai accesibile de la Banca Europeană de Investiții pentru agricultorii din Leova	94
Modernizarea tehnologiilor de recoltare și procesare a migdalelor de la Vulcănești cu suportul UE	96
Proiectul finanțat de UE „Livada Moldovei” sprijină agricultorii să investească în energia verde	98
14 antreprenori și 5 inițiative comunitare din regiunea Cahul beneficiază de granturi oferite de Uniunea Europeană	101
Clusterelor, un model de competitivitate regională, susținut de Uniunea Europeană	104
15 antreprenori și 5 inițiative comunitare din Ungheni beneficiază de granturi oferite de Uniunea Europeană	106
BERD și UE sprijină MAIB în stimularea finanțării pentru companiile din Republica Moldova	108
Uniunea Europeană susține creșterea economică a șapte localități din Republica Moldova prin asistență financiară de 2,6 milioane euro	110

04

ENERGIE ȘI MEDIU

Diversificarea surselor de energie în orașul Cantemir, cu suportul Uniunii Europene	114
Modernizarea orașului Călărași cu suportul Uniunii Europene	117
Activități pentru protecția mediului derulate în s. Volintiri, raionul Ștefan Vodă, cu sprijinul UE	120
Moldova s-a alăturat Săptămânii Europene pentru Reducerea Deșeurilor 2021	122
12 mari întreprinderi din Moldova vor raporta emisiile de gaze cu efect de seră	123
Uniunea Europeană sprijină Republica Moldova în promovarea etichetării ecologice și a procesului de achiziții publice durabile	125
UE susține investițiile verzi în Republica Moldova	127

05

TRANSFORMARE DIGITALĂ REZILIENTĂ

EU4Digital dă startul testării schimbului de date vamale între UE și Republica Moldova	128
Stabilirea ritmului: Moldova – printre primele țări partenere din est care va pilota e-Semnătura transfrontalieră	130
Proiectul „EU4Moldova: Startup City Cahul” contribuie la accelerarea digitalizării regionale	133
„Startup Tracker Academy” – program de formare a mentorilor pentru viitorii antreprenori	134
Oportunități de dezvoltare a forței de muncă în domeniul IT în regiunea Cahul	135
Programul ICT4Youth - liceenii din sudul țării participă la sesiuni de ghidare în cariera IT	136
„Tekwill În Fiecare Școală” împlinește un an de activitate	137
Un profesor din Cahul a fost premiat pentru crearea unei soluții bazate pe Inteligența Artificială	138
#UpgradeCahul: priorități de transformare digitală la Cahul	139
„ICT4Women Cahul” crește competențele femeilor în domeniul digital	140
#UpgradeCahul: cum va contribui la digitalizarea regiunii EU4Moldova: Startup City Cahul	141
EU4Moldova: Startup City Cahul susține tinerii să-și testeze competențele digitale	142
Comunitatea IT din Cahul a participat la Moldova Startup Summit 2021	143

MOBILITATE ȘI OAMENI

PREMIILE EUROPENE PENTRU SOCIETATEA CIVILĂ DE ZIUA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova a găzduit evenimentul tradițional de înmânare a premiilor europene anuale organizațiilor societății civile. Evenimentul a avut loc cu prilejul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, marcată în fiecare an la 10 decembrie pentru a spori gradul de conștientizare a principiilor egalității și nediscriminării, care stau la temelia drepturilor omului.

Egalitatea, incluziunea și nediscriminarea - un model de dezvoltare bazat pe drepturile omului - constituie o modalitate eficientă de a reduce inegalitățile și de a contribui la o viață mai bună a cetățenilor. Prin urmare, în fiecare an, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova premiază rezultatele tangibile ale inițiativelor finanțate de UE, implementate de organizațiile societății civile la nivel național și local, care au

avut un impact pozitiv și de durată asupra democrației, dezvoltării economice și coeziunii sociale în comunitățile din Republica Moldova.

În cadrul ediției din anul 2021, „Premiile Europene pentru Societatea Civilă – Drepturile Omului” au fost acordate reprezentanților organizațiilor societății civile pentru rezultate obținute la nivel local și național, în felul următor: Premiul pentru o economie mai puternică a fost acordat Asociației Femeilor de Afaceri din Bălți, Premiul pentru libertatea presei și lupta împotriva discursului instigator la ură a fost acordat portalului de știri Ziua de Azi din Cahul, iar Premiul pentru protecția drepturilor minorităților a fost oferit Platformei Tineretului pentru Solidaritate Interetnică din Moldova (Minority Youth Moldova).

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„De munca lor asiduă, de activitățile organizațiilor societății civile, care au fost premiate astăzi, au beneficiat numeroși cetățeni din diverse comunități, prin oferirea oportunităților economice pentru o viață demnă, prin lupta pentru libertatea presei și împotriva discursului instigator la ură și prin protejarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților naționale din diferite părți ale țării. Anume acesta este motivul, pentru care noi, Echipa Europa, vom continua să sprijinim activitatea organizațiilor societății civile din Republica Moldova. Ziua Internațională a Drepturilor Omului este pentru noi toți un prilej de a ne aminti că putem reuși doar cu eforturi comune, deoarece împreună suntem mai puternici!”

a declarat Jānis MAŽEKIS, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Ceremonia de premiere a fost difuzată pe platformele online ale Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova (Facebook – [aici](#) și YouTube - [aici](#)) și pe platformele mass media naționale.

Informații de context

Sprijinul Uniunii Europene oferit organizațiilor societății civile din Republica Moldova

Uniunea Europeană sprijină în prezent 22 de proiecte mari, implementate de organizațiile societății civile din Republica Moldova, în valoare de aproximativ 22 de milioane de euro. Datorită acestor proiecte, peste 1.500 de persoane vulnerabile beneficiază de 30 de servicii sociale care au fost deschise pentru acestea în diverse localități. Totodată, peste 800 de persoane vulnerabile beneficiază de servicii și produse gratuite generate de cele peste 15 întreprinderi sociale (inclusiv șase create pe malul stâng al Nistrului), care au creat 59 de locuri de muncă pentru persoanele defavorizate. Totodată, peste 70 de întreprinderi mici, inițiate de tineri, au fost sprijinite de UE, contribuind la crearea a 84 locuri de muncă. Aceste inițiative au permis unui număr mare de oameni să-și îmbunătățească calitatea vieții și au contribuit la o incluziune mai bună în comunitățile din care fac parte. Pentru mai multe detalii, va rugăm să accesați: www.EU4Moldova.eu

ECHIPA EUROPA ANUNȚĂ UN SUPORT ÎN VALOARE DE 36 DE MILIOANE DE EURO PENTRU DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR LOCALE, ÎMBUNĂTĂȚIREA TRANSPARENȚEI SISTEMULUI JUDICIAR ȘI SUSȚINEREA MASS-MEDIEI LOCALE

Uniunea Europeană a anunțat în cadrul inițiativei Echipa Europa trei proiecte-cheie, ce urmează să fie implementate în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova. Evenimentul organizat la Chișinău a reunit membrii Echipei Europa, printre aceștia, ambasadorii Uniunii Europene și ai statelor sale membre, reprezentanții agențiilor europene de dezvoltare și ai instituțiilor financiare partenere.

At the event, Team Europe announced three initiatives, which will be implemented over the next four years with a total budget of 36 million EUR, in partnership with European development agencies:

♦ **UE pentru Comunitățile locale** – o inițiativă finanțată de Uniunea Europeană în calitate de partener principal, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) prin intermediul GIZ Moldova, Agenția Austriacă de Cooperare pentru Dezvoltare (ADA) și Polish Aid. Proiectul are ca obiectiv general îmbunătățirea calității vieții și abordarea consecințelor economice și sociale ale pandemiei COVID-19 în comunitățile locale din țară.

♦ **Srijinul UE pentru sporirea transparenței, a responsabilității și a accesului la sistemul judiciar** – un proiect finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Agențiile de dezvoltare lituaniană și franceză, care urmărește să sporească transparența, responsabilitatea și accesul la sistemul judiciar prin monitorizarea instanțelor; creșterea capacităților avocaților prin asigurarea îmbunătățirii drepturilor la un proces echitabil și sporirea acordării de

asistență juridică de calitate, în conformitate cu standardele internaționale. Monitorizarea instanțelor va fi efectuată cu sprijinul societății civile.

♦ **Suportul UE pentru mass-media locală** – un proiect finanțat de UE, implementat de Agenția Slovacă pentru Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (SlovakAid), care urmărește să ofere asistență presei locale în crearea de conținut, sprijinirea abilităților de afaceri și furnizarea de asistență de specialitate pentru a îmbunătăți sustenabilitatea mass-mediei locale. Proiectul va sprijini și start-up-urile media.

Cu acest prilej, au fost anunțate și măsurile recente de asistență în domeniul eficienței energetice în clădirile publice, precum și sprijinul oferit întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), parte a eforturilor Echipa Europa – implementate de Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD).

Inițiativa Echipa Europa a fost creată în condițiile extraordinare generate în 2020 de pandemia COVID-19 în calitate de răspuns european unit la nevoile majore apărute în țările partenere. Echipa Europa combină resursele colective de dezvoltare ale UE, ale statelor membre, inclusiv ale agențiilor de implementare. Resursele băncilor europene – Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) – fac parte, de asemenea, din sprijinul inițiativei Echipa Europa.

UE OFERĂ ASISTENȚĂ AUTORITĂȚILOR PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA PENTRU REFORMAREA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR

Fiecare copil merită o copilărie fericită, alături de o familie. În contextul implementării politicilor naționale, în perioada februarie-decembrie 2021, CCF (Copil, Comunitate, Familie) Moldova a continuat să ofere asistență autorităților publice la diferite nivele, pentru realizarea procesului de reformă a sistemului de îngrijire a copilului, printr-un set complex de măsuri de prevenire a separării/instituționalizării; reintegrării/plasării copiilor în medii familiale; consolidării capacităților profesioniștilor din domeniul protecției copilului și dezvoltării serviciilor sociale în parteneriat cu autoritățile.

Strategia de intervenție a CCF Moldova bazându-se pe metodologia Managementului de caz, aprobat ca instrument și aplicat în situațiile de criză ale familiilor cu copii contribuind la diminuarea elementelor specifice sărăciei și izolării sociale, factorilor care duc la marginalizare socială și la riscul separării copiilor de familiile lor. Până în luna decembrie 2021, numărul de copii susținuți în programul de prevenire a instituționalizării/separării de familie și a copiilor reintegrați/plasați în familii a atins cifra de 141 (109 copii din programul de prevenire a instituționalizării și 32 copii reintegrați).

Foto: Familia Nichita, Anenii Noi, beneficiară a programului de prevenire a separării

social-economică din țară și resursele nu doar materiale, dar și sociale ale familiei. Disensiunile și conflictele familiale apar adeseori din cauza lipsei mijloacelor elementare de existență. Atât copiii, cât și familiile lor au beneficiat de asistență complexă, realizată în baza planului individualizat de asistență, oferită prin diverse tipuri de intervenție (socială, psihologică, juridică, medicală, educațională etc.): facilitarea accesului la servicii sociale prezente în comunitate, capacitatea familiei și potențialul ei; conexiunea familiei cu comunitatea ca sursă a rezilienței (rețeaua de suport); îmbunătățirea condițiilor de trai; fortificarea relațiilor în cadrul familiei și în comunitate; întărirea comportamentelor pozitive, urmărind eliminarea factorilor de risc, încât să asigurăm un mediu protectiv familial pentru fiecare copil.

„Nu pot să-mi imaginez, cum m-aș fi descurcat de una singura cu cinci copii și cu un soț care are nevoie de îngrijire. Mă sculam dimineața și mă gândeam din ce să pregătesc mâncare copiilor, cu ce să-i îmbrac și la cine să mă adresez.... Astăzi suntem în siguranță, deoarece am fost sprijinită să accesez ajutorul social, mi s-a oferit sprijin pentru a putea da copiilor ceea ce au ei nevoie și să nu fiu nevoită să-i las la internat!”

a menționat mama copiilor.

Fiind instituționalizați din primele luni de viață, frații nu au cunoscut ce înseamnă să faci parte dintr-o familie, să ai parte de dragoste și grijă părintească. După nenumărate întâlniri, procese, acești frați au fost plasați într-o familie de asistență parentală profesionistă. „Noi în fiecare zi mergem la școală, ieșim la joacă afară și chiar mergem la magazin. Acasă avem păsări, animale și mama noastră!”

a spus unul din copii.

Foto: Frații plasați în familie de asistență parentală profesionistă, incluși în activitățile educaționale din comunitate.

Proiectul HOPE - Abordarea holistică a protecției copilului în Moldova – este implementat de Caritas Austria, împreună cu co-solicitanții locali CCF Moldova - Copil, Comunitate, Familie, Fundația Regina Pacis și Misiunea Socială „Diaconia” și este finanțat de Uniunea Europeană, Agenția Austriacă de Dezvoltare și Caritas Austria.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Proiectul își propune să promoveze și să protejeze drepturile copiilor din Republica Moldova și lucrează cu copiii, tinerii, părinții, îngrijitorii, asistenții parentali, asistenții sociali, profesorii, antreprenorii, autoritățile locale și centrale, precum și comunitatea în ceea ce privește măsurile de prevenire a violenței împotriva copilului. Activitățile noastre se desfășoară în municipiul Chișinău și în raioanele Nisporeni, Strășeni, Anenii Noi, Cimișlia, Ialoveni, Sîngerei și se axează pe trei domenii:

◇ Justiția juvenilă: susținem reintegrarea și incluziunea copiilor și tinerilor în conflict cu legea prin suport individual și formare profesională.

◇ Asistența parentală specializată: susținem familiile expuse riscului, oferindu-le suport material direct, consolidăm capacitatea asistenților parentali prin instruire și instrumente relevante și facem lobby pentru aprobarea unor ghiduri specializate de asistență parentală.

◇ Educație în mediul rural: lucrăm cu copiii, părinții și profesorii din școlile rurale pentru prevenirea violenței împotriva copilului.

CU SUPTUL UNIUNII EUROPENE, 30 DE ORGANIZAȚII OBȘTEȘTI VOR DEZVOLTA SERVICII SOCIALE PENTRU PERSOANELE DIN GRUPURI VULNERABILE

30 de organizații ale societății civile, în parteneriat cu autoritățile locale, vor crea și dezvolta în următorii doi ani servicii sociale pentru persoanele din grupuri vulnerabile. Organizațiilor le-au fost acordate granturi în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune”. Rezultatele primei runde a Programului de granturi din cadrul acestui proiect au fost anunțate la Cahul, pe 3 decembrie 2021.

Din granturile primite, organizațiile vor crea cinci centre de zi pentru copii și două centre de plasament temporar pentru copii în situații de risc; vor crea și extinde servicii de intervenție timpurie și de aplicare a terapiilor alternative pentru copiii cu dizabilități; vor dezvolta 3 servicii de echipă mobilă pentru copii și adulți, iar în 4 comune din raionul Ungheni, pentru prima dată, vor activa specialiști pentru protecția copilului. De asemenea, va fi deschis un serviciu de spălătorie socială la Glodeni, un centru de

plasament pentru oamenii străzii la Bender, vor fi diversificate activitățile din centrele de zi existente pentru vârstnici și vor fi extinse serviciile de îngrijiri medicale la domiciliu în 4 raioane din nordul țării.

Proiectul va oferi suport organizațiilor partenere pentru ca serviciile dezvoltate să fie prestate calitativ și să fie durabile.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Ca pilon esențial al unui sistem democratic, Uniunea Europeană consideră societatea civilă un partener de încredere în realizarea proceselor de reformă. Prin sprijinul acordat organizațiilor societății civile de la nivel local, prestatori de servicii sociale, contribuim la dezvoltarea comunității și la îmbunătățirea calității vieții persoanelor vulnerabile”,
a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Proiectul „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune” se desfășoară pe parcursul a 42 de luni, are un buget total de **3.375.000 de euro** și este finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Fundația Soros Moldova, în parteneriat cu Asociația Keystone Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis.

În total, în cadrul proiectului, vor fi acordate granturi pentru 40 de organizații. Următoarele 10 organizații care vor primi finanțare pentru a crea servicii sociale, vor fi selectate la începutul anului 2022.

CAMPANIE EDUCAȚIONALĂ CU SUPORTUL UE - #STOPBULLYING ÎN ȘCOLILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Copiii din 10 instituții publice de învățământ din Moldova au beneficiat de sesiuni dedicate prevenirii bullying-ului în școli

În perioada noiembrie – decembrie 2021, Misiunea Socială Diaconia a desfășurat câte o sesiune de informare despre bullying, în 10 școli din Moldova (din mun. Chișinău, r-l Ialoveni, r-l Strășeni, r-l Anenii Noi, r-l Sîngerei, r-l Cimișlia și r-l Nisporeni).

Astfel, într-o manieră interactivă și captivantă, copiii din 10 școli partenere ale proiectului, au învățat ce este bullying-ul, cum se diferențiază comportamentul de bullying de alte tipuri de agresivitate, care sunt rolurile persoanelor implicate în situațiile de bullying, dar și formele de manifestare ale comportamentului de bullying.

Cea de-a 2-a sesiune dedicată bullying -ului, care urmează să aibă loc în luna februarie 2022, se va axa pe subiecte ce țin de cauzele și efectele comportamentului de bullying, precum și necesitatea luării de atitudine. De menționat este faptul că sesiunile destinate

bullying-ului au fost ajustate în funcție de concluziile și recomandările Analizei de gen, desfășurată în cadrul proiectului HOPE, accentul fiind pus pe particularitățile comportamentului de bullying la băieți și la fete.

Totodată, activitățile care au loc în cadrul proiectului, vin să susțină eforturile Guvernului Republicii Moldova de a preveni și reduce fenomenul de bullying în școli. În acest sens, la data de 9 decembrie, Parlamentul RM a votat în primă lectură, un proiect de lege care să reglementeze noțiunea de bullying, astfel încât să se poată

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

preveni cazurile de intimidare între copii, elev-profesor și chiar părinte-copil. Prin modificările propuse la Codul Educației, fenomenul de bullying va fi reglementat și recunoscut ca formă de violență psihologică, care are drept rezultat crearea unei situații de intimidare.

Mai mult, potrivit unui Raport al UNICEF Moldova (Bullying-ul în rândul adolescenților din Republica Moldova, 2019) în Republica Moldova, 86,8% dintre elevii claselor a VI – XII-a sunt afectați de bullying. Cea mai alarmantă situație este în instituțiile de învățământ din Chișinău, unde fiecare al patrulea elev a fost victimă a acestui fenomen sau a asistat la situații de bullying.

CU SUPTORUL UNIUNII EUROPENE, PESTE 18.000 DE CETĂŢENI DIN ORAŞUL EDINEŢ VOR BENEFICIA DE SERVICII MAI BUNE DE APROVIZIONARE CU APĂ

La 29 noiembrie 2021, în oraşul Edineţ au fost lansate oficial lucrările de construcţie-montaj privind îmbunătăţirea serviciilor de aprovizionare cu apă. Scopul acestui proiect implementat de Agenţia de Dezvoltare Regională (ADR) Nord în cooperare cu

Proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, cu suportul Uniunii Europene, este asigurarea locuitorilor oraşului Edineţ cu servicii calitative de alimentare cu apă.

La eveniment au participat Preşedinta Republicii Moldova, secretarul de stat din cadrul Ministerului Infrastructurii şi Dezvoltării Regionale (MIDR), Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, reprezentanţi ai Ambasadei Germaniei în Republica Moldova, conducerea ADR Nord, reprezentanţi ai Agenţiei de Cooperarea Internaţională a Germaniei (GIZ), autorităţi publice locale, reprezentanţi ai companiei de construcţii, locuitori ai oraşului Edineţ, precum şi reprezentanţi ai societăţii civile.

Maia Sandu, Preşedinta Republicii Moldova a menţionat

„Mulţumim Uniunii Europene şi Germaniei pentru sprijinul financiar oferit pentru proiectele din Edineţ, dar şi din multe alte localităţi ale republicii. Vom continua să identificăm şi să valorificăm resurse pentru investiţii în infrastructură, astfel încât asemenea proiecte de dezvoltare să fie realizate în toate regiunile ţării. Condiţiile bune de trai în sate şi oraşe, alături de locurile de muncă bine plătite, sunt şansa noastră ca oamenii să rămână acasă şi să contribuie la prosperarea comunităţilor şi a ţării noastre.”

Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova a declarat

„Proiectul de îmbunătățire a serviciilor de alimentare cu apă din orașul Edineț, ca și proiectele similare din orașele Fălești și Drochia, finalizate recent, urmăresc să îmbunătățească accesul populației la apă potabilă sigură. Uniunea Europeană continuă să sprijine cetățenii Republicii Moldova prin proiecte, care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții. Uniunea Europeană contribuie la modernizarea infrastructurii pentru furnizarea serviciilor de aprovizionare cu apă în 18 localități din Republica Moldova, prin intermediul Programului privind eficiența energetică, aprovizionarea cu apă și canalizare, împreună cu partenerii noștri de la GIZ.”

Ullrich Kinne, Șeful adjunct al misiunii R.F. Germania în Republica Moldova a

„Acest proiect, ca și altele de acest gen, au fost rezultatul unei planificări regionale de mai mulți ani și a unui proces de prioritizare participativă, care a fost sprijinită de Uniunea Europeană și Germania, și au fost implementate de ADR Nord împreună cu GIZ Moldova, cărora le mulțumesc pentru această cooperare reușită. Cooperarea cu succes dintre Uniunea Europeană, Germania și Republica Moldova în cadrul proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare deschide noi perspective și posibilități de dezvoltare.”

În Edineț, în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană, urmează să fie reabilitate și extinse 40 km de rețele de alimentare cu apă, care, prin cele 2.778 de conexiuni, vor asigura cu apă potabilă sigură 18.235 de locuitori ai orașului, fără întreruperi. Perioada de construcție este septembrie 2021 – iulie 2022.

Valoarea totală a proiectului „Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în orașul Edineț” este de 58,70 milioane lei, dintre care 50,70 milioane lei – acordați de Uniunea Europeană, și 8 milioane lei – contribuție locală.

Cu sprijinul Ministerului German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), ÎM „Apă-Canal Edineț” beneficiază de un suport financiar în valoare de 34.000 euro, care include: un laborator dotat cu echipament pentru monitorizarea calității apei, echipament pentru detectarea scurgerilor de apă, personal dotat cu îmbrăcăminte și echipamente de protecție. Totodată, specialiștii ÎM au fost instruiți cum să gestioneze diverse aspecte legate de

managementul calității, planificarea afacerii, relații cu clienții și extinderea în continuare a serviciilor către comunele învecinate.

Măsura investițională „Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă în orașul Edineț” este finanțată de Uniunea Europeană și implementată de ADR Nord și proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL). Proiectul MSPL este finanțat de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și implementat de GIZ Moldova în parteneriat cu Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

UNICA ȘCOALĂ CU PREDARE ÎN GRAFIE LATINĂ DIN TIRASPOL MARCHEAZĂ CEA DE-A 30-A ANIVERSARE

Unica școală cu predare în grafie latină din Tiraspol, Liceul Public „Lucian Blaga”, marchează în 2021 cea de-a 30-a aniversare: din 1991, instituția este singura din Tiraspol pe care o frecventează elevii care doresc să studieze în grafie latină.

Cu ocazia aniversării, dar și pentru a marca sărbătorile sezonului de iarnă, a fost organizată o ceremonie, la care au participat oficiali de la Biroul politici de reintegrare și Ministerul Educației și Cercetării, însoțiți de Înalțul Consilier UE în domeniul măsurilor de consolidare a încrederii.

Directorul interimar al Liceului, doamna Liuba Cornitel, a menționat în discursul său importanța maximă a sprijinirii singurei școli cu predare în grafie latină din Tiraspol, care reunește și copii din satele din apropiere: „De-a lungul anilor, școala a reușit să reziste, în ciuda dificultăților întâmpinate și sperăm că va fi aici pentru cei care doresc să studieze în limba română încă mulți ani.” Ea și-a exprimat, de asemenea, recunoștința Ministerului Educației și Cercetării și Uniunii Europene pentru ajutorul constant acordat în procesul educațional.”

Înaltul consilier al UE în domeniul măsurilor de consolidare a încrederii, Kalman Mizsei, a felicitat profesorii și elevii Liceului cu ocazia aniversării, exprimându-și cele mai bune urări cu ocazia sărbătorilor de iarnă.

În cadrul ceremoniei, elevii și profesorii au primit birotică și rechizite necesare, rucsacuri, precum și dulciuri, achiziționate cu ajutorul proiectului finanțat de UE „Sprijin pentru implementarea Misiunii Înaltilor Consilieri ai Uniunii Europene”.

Instituția publică LT „Lucian Blaga” din Tiraspol este frecventată de 215 elevi din clasele 1 – 12, din Tiraspol, precum și din satele din apropiere.

UNIUNEA EUROPEANĂ INVESTEȘTE ÎN DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR SOCIETĂȚII CIVILE DE A SE IMPLICA ÎN SCHIMBAREA SPRE BINE A VIEȚII OAMENILOR

Zeci de reprezentanți ai Organizațiilor Societății Civile, Grupurilor de Acțiune Locală și Grupurilor de Inițiativă Locală din toată țara au participat, pe 2 și 3 decembrie 2021, la instruirea în domeniul bunei guvernări. Timp de două zile, aceștia și-au dezvoltat și consolidat capacitățile de implicare în procesele ce asigură buna guvernare: transparența decizională, elaborarea participativă a politicilor publice, integritatea APL-urilor, monitorizarea achizițiilor publice etc.

Prezentă la eveniment, Directoarea Fundației „Friedrich Ebert” Moldova, Ana Mihailov, a apreciat interesul mare al societății civile de a se implica în procesul de elaborare și implementare a politicilor publice, contribuind astfel la schimbare în bine a comunităților din care fac parte.

„Prin aceste activități dorim să determinăm organizațiile societății civile să fie mai active și mai implicate în procesele de luare a deciziilor, să consolidăm comunicarea dintre APL și societatea civilă, să asigurăm transparența proceselor decizionale. Totodată, punem accent pe sporirea gradului de implicare a femeilor în viața politică, socială, economică atât la nivel local, cât și național”

a afirmat Ana Mihailov.

Participanții și participantele la instruire și-au exprimat interesul față de consolidarea cunoștințelor în domeniul bunei guvernări, eficientizarea colaborării dintre societatea civilă și autoritățile publice locale, dezvoltarea parteneriatelor publice-private, îmbunătățirea abilităților de scriere și implementare a proiectelor, precum și sporirea gradului de implicare și promovare a femeilor etc.

„Organizațiile societății civile au un rol esențial în monitorizarea modului în care autoritățile respectă legea. Acest efort determină factorii de decizie să acționeze în interesul cetățenilor, contribuind astfel la dezvoltarea comunităților în spiritul incluziunii sociale și la creșterea calității vieții oamenilor”, a spus Victoria Secu, participanta la Instruirea în domeniul bunei guvernări, Directoare Executivă, AO „Fiecare contribuie la schimbare”.

Instruirea pentru reprezentanții societății civile în domeniul bunei guvernări este organizată în cadrul proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și AO „Institutum Virtutes Civilis” (IVC), cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

PROIECTUL UE „ABILITAREA CETĂȚENILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA” ȘI-A PREZENTAT REZULTATELE

La 2 decembrie 2021, a avut loc evenimentul de încheiere al proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană (UE) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei GIZ. Scopul evenimentului a fost creșterea vizibilității proiectului prin prezentarea celor mai importante rezultate și realizări ale acestuia, dar și comunicarea concluziilor și recomandărilor pentru alte programe și proiecte finanțate de UE.

La festivitatea de totalizare au participat reprezentanți ai Delegației UE în Republica Moldova, ai Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, reprezentanți ai GIZ și ai organizațiilor societății civile partenere de implementare ale proiectului.

Gintautas Baranauskas, Șef adjunct Secția Operațiuni, Delegația UE în Republica Moldova a declarat

„Pe parcursul implementării proiectului am avut plăcerea să particip la diferite evenimente regionale în cadrul cărora am văzut soluții inovative care au fost aduse în comunitățile locale prin proiecte sprijinite de Uniunea Europeană. Abilitarea cetățenilor și implicarea acestora a dus la îmbunătățirea serviciilor publice locale, a ridicat nivelul de responsabilitate a APL și a sporit nivelul de conștientizare al oamenilor cu privire la rolul lor de proprietari și beneficiari ai infrastructurii create. Aceste lucruri au dus la creșterea calității vieții și la protejarea mediului pentru generațiile viitoare.”

Petru Veveriță, Manager de proiect GIZ „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova (MSPL)” a menționat

Pe tot parcursul implementării proiectului MSPL, început încă în 2010, implicarea cetățenilor în toate procesele a trecut ca un fir roșu prin toate acțiunile de proiect, fie că era vorba de politici de nivel național, implicare într-un proces participativ local sau monitorizare a unor investiții în infrastructură. Astfel, această acțiune a UE de abilitare a cetățenilor a fost preluată și realizată cu toată încrederea, pentru că ea s-a încadrat perfect în toate acțiunile promovate de MSPL.”

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Reprezentanții și reprezentatele OSC partenere au exprimat gratitudinea comunităților locale față de Uniunea Europeană și față de toți cetățenii UE care contribuie cu generozitate la acțiuni menite să îmbunătățească viața locuitorilor Republicii Moldova. Totodată organizațiile au pledat pentru continuarea programelor de susținere a cetățenilor, precum și pentru dezvoltarea și valorificarea tuturor resurselor și abilităților obținute de societatea civilă în cadrul proiectelor finanțate de Uniunea Europeană.

Obiectivul principal al proiectului implementat este de a abilita cetățenii prin participarea constructivă a organizațiilor societății civile la procesele decizionale locale, regionale și naționale. Printre principalele rezultate ale implementării proiectului sunt:

- ◇ 100 organizații locale și regionale, inclusiv 15 organizații nou-create, capabile să implementeze proiecte în domeniul implicării cetățenilor pentru servicii locale sustenabile, monitorizării proiectelor de investiții și organizării de campanii de sensibilizare;
- ◇ 73 de campanii de conștientizare privind sustenabilitatea serviciilor publice locale;
- ◇ Peste 3.000 de cetățeni implicați în elaborarea de planuri locale aprobate de APL;
- ◇ Peste 200.000 de cetățeni, informați despre investiții în infrastructură, servicii publice și relevanța tarifelor;
- ◇ Peste 15.000 de copii și elevi implicați în activități de instruire non formală cu privire la serviciile publice, aspecte de mediu și impactul lor asupra schimbărilor climatice.

Valoarea totală a proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” constituie 4,9 milioane de euro acordată de Uniunea Europeană, dintre care 3,75 milioane de euro pentru granturi.

Proiectul „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei GIZ în coordonare cu proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL).

Partenerii proiectului au fost: Pro Cooperare Regională și CASMED - pentru regiunea Nord, Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă și ADR Habitat - pentru regiunea Centru, Centrul CONTACT-Cahul - pentru regiunea Sud, Centrul European `Pro-Europa` în Comrat și Centrul CONTACT - pentru regiunea UTA Găgăuzia, Asociația Presei Independente - pentru informare și sensibilizare.

UNIUNEA EUROPEANĂ LANSEAZĂ CAMPANIA DE COMUNICARE „DESCOPERĂ ECHIPA EUROPA” ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Pentru a informa și a sensibiliza publicul cu privire la sprijinul oferit de Echipa Europa, implicat în ajunul Summitului Parteneriatului Estic, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova lansează campania de comunicare „Descoperă Echipa Europa”. Campania va reflecta asistența oferită de către UE, statele sale membre și instituțiile financiare pentru cetățenii Republicii Moldova.

Aceasta va prezenta istoriile de succes despre programele, proiectele și inițiativele locale implementate cu sprijinul UE, dar și suportul bilateral oferit de statele membre ale UE. De asemenea, cetățenii vor avea posibilitatea să cunoască mai multe detalii despre Statele Membre ale UE și ambasadorii acestora, ca și parte a Echipei Europa.

Jānis MAŽEIKS, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova

„Lansăm campania „Descoperă Echipa Europa” pentru a oferi posibilitate oamenilor din această țară să cunoască mai bine ce este inițiativa Echipa Europa, cum lucrează aceasta și ce face pentru beneficiul cetățenilor Republicii Moldova. Vă invităm să cunoașteți mai bine statele membre ale UE și ambasadorii acestora, și să aflați mai multe despre obiectivele inițiativei Echipa Europa, care sprijină țările partenere. Echipa Europa a mobilizat resurse pentru a oferi un sprijin rapid și de impact cetățenilor Republicii Moldova. În ultimii doi ani, UE și statele sale membre a rămas aproape de cetățenii acestei țări. Cu sprijinul oferit de Echipa Europa, Republica Moldova are instrumentele necesare pentru a-și consolida rezistența în această perioadă dificilă, precum și pentru a depăși consecințele pe termen lung”.

Uniunea Europeană și statele sale membre, în calitate de Echipa Europa au oferit sprijin și asistență cetățenilor din Republica Moldova în perioada pandemiei de COVID-19, inclusiv suport pe termen lung pentru redresarea economică a țării.

Inițiativa Echipa Europa s-a născut din condițiile extraordinare create în 2020 de pandemia COVID-19 ca răspuns european unit la nevoile majore apărute în țările partenere. Echipa Europa combină resursele

colective de dezvoltare ale UE, ale statelor membre, inclusiv ale instituțiilor sale financiare și ale agențiilor de implementare: Banca Europeană de Investiții (BEI) și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Uniunea Europeană și statele sale membre, în calitate de Echipa Europa, continuă să rămână aproape de cetățenii Republicii Moldova, oferind sprijin dedicat pentru aproape toate sectoarele.

Informații de context:

Echipa Europei în cifre:

- ◇ 127 de milioane de euro în granturi. Acest pachet este mobilizat utilizând o combinație de fonduri existente și noi pentru a oferi un sprijin concret cetățenilor Republicii Moldova;
- ◇ 1.000.000 de doze de vaccinuri deja livrate în Moldova prin COVAX sau prin donațiile statelor membre ale UE în cadrul mecanismului de partajare a vaccinurilor;
- ◇ Statele membre au furnizat, de asemenea, EIP, echipamente medicale critice de salvare a vieții și alte consumabile pe cale bilaterală sau prin intermediul Mecanismului de protecție civilă al UE. Valoarea totală a contribuției țărilor membre ale UE (până în august 2021) a ajuns la 20 de milioane de euro;
- ◇ Un program de asistență macrofinanciară de urgență în legătură cu COVID-19 a fost oferit pentru Moldova în valoare de 100 de milioane de euro, ce constă din împrumuturi cu condiții foarte favorabile.

Descoperă Echipa Europa

Echipa Europa este răspunsul european și asistența oferită în perioada pandemiei COVID și redresarea economică pe termen lung a Republicii Moldova.

Campania „Descoperă Echipa Europa” este realizată cu suportul financiar al Uniunii Europene de către proiectul „Comunicare strategică și Suport pentru mass-media din Republica Moldova”. Pentru mai multe detalii despre „Descoperă Echipa Europa” accesați pagina dedicată Campaniei la <https://eu4moldova.eu/ro/meet-team-europe/>. Materialele dezvoltate în timpul campaniei „Descoperă Echipa Europei” vor fi plasate și vor putea fi accesate pe www.eu4moldova.eu.

AUTORITĂȚILE PUBLICE DIN MUNICIPIUL CAHUL PREGĂTITE SĂ IMPLEMENTEZE ACȚIUNI CONCRETE PENTRU A ELIMINA ȘI COMBATE VIOLENȚA PE BAZĂ DE GEN

Autoritățile publice locale din Cahul s-au alăturat campaniei „16 Zile de Activism Împotriva Violentei în Bază de Gen” prin promovarea principiilor egalității de gen și eliminării violenței împotriva femeilor și fetelor. Prin intermediul proiectului EVA – Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni, autoritățile publice locale sunt susținute să își adapteze politicile și bugetele locale pentru a fi incluzive, să răspundă necesităților tuturor grupurilor sociale, inclusiv femeilor și fetelor, dar și să implementeze acțiuni practice pentru a reduce disparitățile de gen cât mai rapid.

În cadrul unui briefing de presă, Primarul Nicolae Dandiș, a menționat cât este de important să fim solidari în această perioadă dificilă și să ne mobilizăm pentru a implementa cât mai multe activități dedicate eliminării fenomenului violenței pe bază de gen: „Am început un proces de adaptare a documentelor strategice, iar APL Cahul își asuma angajamentul sa aloce anual 2%

din buget pentru implementarea unor acțiuni concrete de combatere a violenței împotriva femeilor și fetelor și de asigurare a egalității de gen.” Egalitatea de gen este o valoare de bază pentru Uniunea Europeană, care reprezintă și unul dintre cei mai importanți finanțatori ai proiectelor și programelor ce oferă sprijin supraviețuitoarelor violenței.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Jānis Mažeiks, a menționat

„Lupta împotriva violenței a fost una dificilă în toate timpurile și mai ales acum, în situații de urgență, cum este cea prin care trecem la moment. Pandemia nu a făcut decât să agraveze inegalitățile în toată lumea. Restricțiile au făcut să crească numărul de abuzuri, numărul de situații care duc la violență împotriva fetelor și femeilor. Uniunea Europeană sprijină supraviețuitoarele violenței în bază de gen, prin diferite programe precum EVA, în plus, în perioada următoare, urmează a fi implementate alte două proiecte în aceste regiuni. Cahul este un pioner la capitolul luptei împotriva corupției, iar acum, și un oraș campion în prevenirea și combaterea violenței pe bază de gen”.

Violența cauzează violență și are consecințe pe termen lung atât asupra copiilor, cât și a societății în general. Astfel, educația este un element de bază pentru eradicarea acestei probleme. Statisticile din Republica Moldova arată că una din patru fete a fost supusă violenței fizice până la vârsta de 18 ani. Iar trei din patru copii cu vârsta cuprinsă între 2 și 14 ani sunt supuși cel puțin unei forme de violență din partea părinților.

„Există un șir de convenții care cheamă la eliminarea violenței împotriva copiilor, termenul ar fi către anul 2030, ceea ce ne înseamnă că avem mai puțin de 10 ani ca să atingem acest obiectiv. În calitatea noastră de gardieni ai respectării acestor convenții, trebuie să ne implicăm la toate nivelurile, să creăm alianțe globale, să colaborăm la nivel central, național, în toate sectoarele, sănătate, justiție, societate civilă, mass-media, etc. pentru a prevedea și răspunde prompt în cazuri de violență a copiilor. Atunci când lucrăm cu copii, susținem părinții și îngrijitorii în programe de parenting pozitiv, continuăm să depunem eforturi continue pentru a elimina acele comportamente și norme sociale dăunătoare și să promovăm mediile sigure.” a menționat Reprezentanta de Țară UNICEF Moldova, Maha Damaj.

Evenimentul a fost însoțit de un concert cu dimensiune socială oferit de Moldovan National Youth Orchestra, dirijată de Andriano Marian, cu scopul de a sprijini și încuraja femeile și fetele să se bucure de un viitor luminos, un viitor cu oportunități egale.

Acest eveniment face parte din proiectul EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni” finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women în parteneriat cu UNICEF. Conținutul său este în întregime responsabilitatea autorului și nu reflectă neapărat opinia Uniunii Europene.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

LANSAREA EXPOZIȚIEI DE FOTOGRAFIE „EGALITATEA ÎN OBIECTIV” LA CAHUL

Mesagerele folclorului

Pensiunea agroturistică Eco-Village de la Văleni este creată și condusă de femei. Tot femeile îngrijesc și transmit mai departe tradițiile culturale, costumele și folclorul.

Foto: Adina Postolache, s.Văleni

La Cahul a fost lansată o expoziție de fotografie care reunește lucrările celor 13 participanți ai taberei de fotografie „Egalitatea în Obiectiv”, unde au învățat cum să devină promotorii egalității de gen și ai drepturilor omului în societate, prin intermediul artei fotografice, și să experimenteze tehnici de creare a portretelor, eseurilor foto și a expozițiilor fotografice.

Într-un an marcat de pandemia de COVID-19, participanții și participantele au ilustrat propria viziune a egalității de gen cu scopul de a sensibiliza opinia publică asupra acestui subiect. Aceștia au vizitat diferite localități din municipiul Cahul și au căutat protagoniști/protagoniste pentru ași crea propriile eseuri și povești.

Sacrificiul pentru școală

Nadejda Dobândă, directoarea gimnaziului din s. Zîrnești, obține deseori finanțări pentru echipamente școlare, iar pentru a cumpăra primul aparat foto al școlii a vândut porcul din gospodăria familiei.

Foto: Evlora Drangol, s.Zîrnești

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Evenimentul a avut loc în scuarul Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” în cadrul campaniei 16 Zile Împotriva Violenței Pe Bază de Gen. Prezent la eveniment, Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova a menționat că:

„Se vede că voi nu trebuie să fiți convinși despre gravitatea violenței împotriva femeilor sau a inegalității de gen. Cred că prin această

expoziție, egalitatea poate fi văzute la două niveluri: unu – este la nivel de gândire. Trebuie să te gândești la egalitate ca să poți depista posibila ei absență, și celălalt nivel este să faci ceva în legătură cu egalitatea, pentru că ea nu poate fi asigurată doar prin gândire. Tinerii sunt agenți ai schimbării. Voi sunteți cei care le veți spune politicianilor, dar și semenilor voștri, ce nu e bine, ce nu funcționează.”

Golul fetelor

Iuliana Colnic practică fotbalul de 8 ani pe stadionul raional „Atlant” din orașul Cahul.

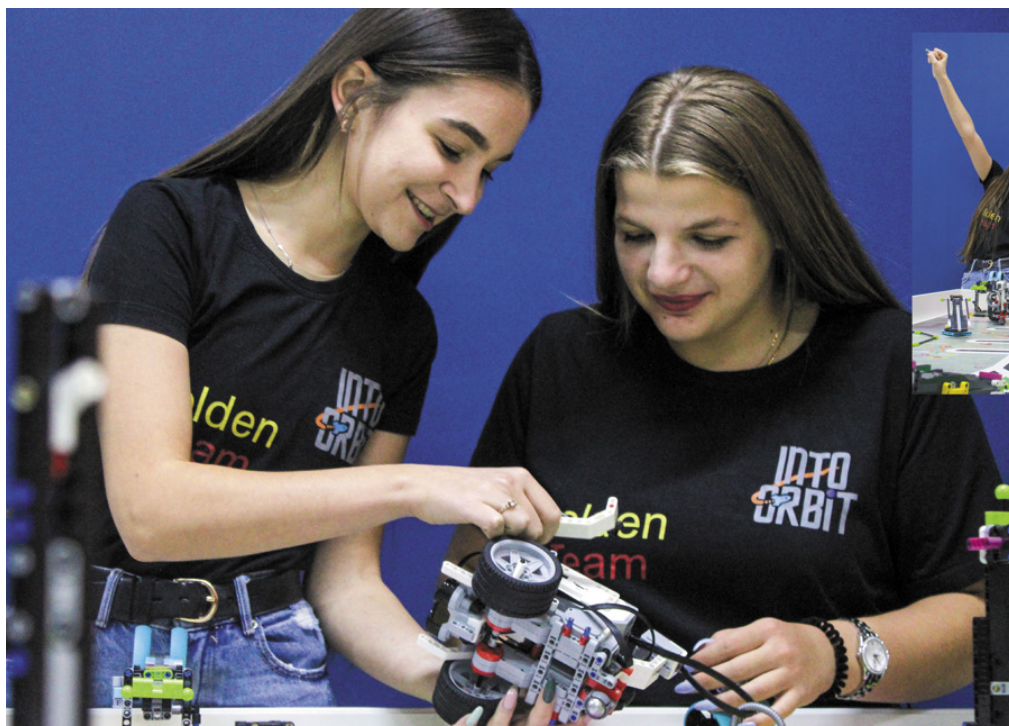
Foto: Aurica Apareci, s. Giurgiulești

Doroteea-Liubovi Pavel, elevă a Liceului Teoretic „Ioan-Vodă” din Cahul a vorbit despre experiența sa și lucrurile care au impresionat-o în cadrul taberei de fotografie: „În timp ce noi o fotografiăm, doamna Alexandra Piscunov, ne povestește despre experiența ei ca primară a satului Vadul lui Isac, activitățile ei zilnice, reformele care le implementează, și sincer, sunt impresionată de cum progresează zilnic. Am fost impresionată de oamenii care sunt inspirați de doamna Piscunov, oameni care doresc să schimbe comunitatea lor. În timp ce o fotografiăm, captăm și momente vizuale, dar și cuvintele ei.”

Gabriel Buyuklyu, elev, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, satul Colibași a menționat despre cât de important e ca tinerii să combată inegalitățile cu care se confruntă în societate: „În fotografia mea o puteți observa pe doamna Tatiana, șoferă de autobuz, care conduce o afacere și tot ea e cea care transportă produse spre vânzare cu autocarul ei, dar în același timp transportă și pasageri. Prin această fotografie am vrut să combatem stereotipul că femeile nu pot conduce și că femeile sunt la fel de capabile să facă orice.”

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Roboțele

Fetele din Giurgiulești modelează viitorul la clubul de robotică alături de alți colegi. În ultimii 5 ani au dus satul lor pe harta concursurilor naționale și internaționale de robotică, luând premii la First Lego League și SumoBot Challenge.

Foto: Aurica Apareci, s. Giurgiulești

Anterior, fiecare participant care a realizat fotografiile în cadrul taberei „Egalitatea în Obiectiv” de la Cahul și-au expus lucrările proprii, și nu numai, la expoziții individuale, în localitățile lor.

Această expoziție a fost realizată în cadrul Proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women, în parteneriat cu UNICEF Moldova. Părerile și opiniile exprimate aici aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al UN Women, al UNICEF sau al Uniunii Europene.

Centura neagră e de genul feminin

„Mi-au plăcut artele marțiale, am simțit că e sportul meu, vreau să continui. Nu e nimic greu, sportul este un stil de viață,” spune Snejana Pârlici, care la 16 ani deține deja centura neagră la Taekwondo.

Foto: Viorica Raru, s. Andrușul de Jos

Boxera

Anastasia este elevă în clasa a 4-a, dar pe lângă orele academice, îi place să ia lecții de rezistență și performanță fizică. Anastasia luptă cu mănușile de box pentru un viitor cu șanse egale.

Foto: Loredana Argint, or. Cahul

LANSAREA EXPOZIȚIEI „EGALITATEA ÎN OBIECTIV” LA UNGHENI

La Ungheni, în incinta Bibliotecii Publice Raionale „Dimitrie Cantemir” a fost lansată expoziția de fotografie „Egalitatea în obiectiv” unde au fost expuse lucrările participanților taberei fotografice, care s-a desfășurat între 15 și 19 septembrie.

De la 10% la 40%

Cu ajutorul unor proiecte internaționale, mai multe grupuri mixte de tineri au participat la activități de popularizare a fotbalului. Managerii grupurilor de tineri își propun ca minim 40% dintre copiii implicați în practicarea fotbalului să fie fete și adolescente.

Foto: Țicu Vladelina, Ungheni. Grigore Scarlat, Cetireni. Valeria Grosu, Vulpești. Ana Popic, Noua Nicolaevoa

Cornel Brad, fotograf din România, autor al cărții „Oameni. Putere. România” a ajutat tinerii să realizeze portrete profesionale, care au pus în valoare mesajul egalității în imagini. „Tinerii prezintă un grup excelent pentru munca cu fotografiile, ei știu să învețe rapid. Totodată învățăm și noi de la ei despre aspirațiile unei generații noi”, a remarcat Cornel Brad.

„Mă bucur pentru voi și sper că conștientizați faptul că aveți parte de un beneficiu atât de mare, și sper că ați luat totul de la aceste activități. O să simțiți, la un anumit moment, că ați crescut foarte mult”, a spus Victoria Neaga, manageră de proiect la Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

Expoziția de grup va fi disponibilă pentru public câteva săptămâni. Între timp, fiecare participant va organiza o expoziție individuală în comunitatea lor.

Menționăm că în perioada 15-19 septembrie 2021, la Ungheni a avut loc tabăra fotografică pentru tineri și tinere „Egalitatea în obiectiv”, cu accent pe exerciții fotografice și instruire privind egalitatea de gen. Instruirea a fost prestată de experți naționali și internaționali și a presupus vizite în diverse localități și sesiuni fotografice și de comunicare cu femeile și bărbații din regiune, dar și sesiuni de instruire privind egalitatea de gen, reprezentare în media și drepturile omului.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Tabăra „Egalitatea în Obiectiv” a fost organizată de Asociația Media-Guard, în parteneriat cu Ziarul de Gardă, fiind realizată în cadrul Proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women în parteneriat cu UNICEF, în baza Acordului de Colaborare cu UN Women (Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitate de Gen și Abilitarea Femeilor).

Egalitatea, un principiu jurnalistic

Natalia Junghietu este redactoră-șefă a ziarului „Expressul” din Ungheni. Ea este responsabilă de managementul conținutului redacțional și al echipei, dar merge și ea singură în teren, fiind preocupată de subiecte ce țin de starea socială a femeilor și bărbaților din regiune, inclusiv de egalitatea de gen.

Foto: Stela Nistriuc, Sculeni

Părerile și opiniile exprimate aici aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al UN Women, al UNICEF sau al Uniunii Europene.

Paternitatea, un sens al vieții

Anatolie Cladicov este antreprenor. Dar este și părinte. De aceea consideră că e o responsabilitate și o bucurie să se implice în educarea copiilor, creând momente memorabile pentru ei, pentru sine și pentru întreaga familie.

Foto: Anastasia Robuleț, Ungheni

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Prin greutate, în pași de dans

Marcela Sandru este profesoară de dans la Școala de Muzică din Cornești. Lecțiile se petrec în demisolul clădirii, în condiții precare, dar Marcela ține la copii și la arta dansului, de aceea trece peste dificultăți cu multă grație, în pași de dans.

Foto: Vladelina Țicu, Ungheni

Demachierea stereotipurilor

Igor Rusu are 19 ani și și-a ales o activitate care contribuie la spargerea stereotipurilor. El este pasionat de machiaj și lucrează într-un salon, oferind clienților săi servicii de calitate dar și încrederea că băieții și fetele pot alege orice muncă, dacă li se potrivește.

Foto: Mihai Darie, Semen

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Spectacolul eliberării

Scenă din spectacolul „Liberă”, prezentat la Ungheni de trupa Teatrului MADE, la 22 septembrie 2021. În spectacol sunt abordate stereotipurile bazate pe gen și violența generată de acestea, cu toate consecințele ce urmează.

Foto: Anastasia Robuleț, Ungheni

CREAREA PRIMULUI SERVICIU SPECIALIZAT DIN REPUBLICA MOLDOVA PENTRU VICTIMELE VIOLENȚEI SEXUALE ÎN UNGHENI CU SUPTORUL UE

La Ungheni va fi creat primul serviciu specializat integrat din Republica Moldova pentru victimele violenței sexuale. Acesta urmează să fie înființat cu susținerea Consiliului Raional Ungheni în cadrul proiectului EVA – Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women în parteneriat cu UNICEF.

Conform studiului „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova”, realizat de

Centrul de Drept al Femeilor, în Republica Moldova, 42,2% dintre bărbați și 21,6% dintre femei consideră că, dacă o femeie este violată, înseamnă că a făcut ceva ca să ajungă în această situație. La nivel național, în 2020, la Telefonul de Încredere pentru femei au fost recepționate 105 apeluri, ce vizează 48 cazuri de violență sexuală, iar toate victimele violenței sexuale sunt femei și fete, de diferite vârste, cea mai mică având doar 5 ani, iar cea mai vârstnică – 82 de ani.

La nivel național, inclusiv la nivelul raioanelor, lipsesc serviciile specializate menite să ofere asistență și protecție victimelor infracțiunilor privind viață sexuală, iar în raionul Ungheni, spre exemplu, serviciile medicale sunt oferite victimelor violenței sexuale de către specialiștii de la spitalul raional.

Respectiv, **răspunsul la cazurile de violență sexuală este fragmentar**, lipsește buna coordonare intersectorială a specialiștilor din domeniile dreptului, justiției, medicina legală și domeniul social. De asemenea, lipsesc procedurile operaționale clare, care să reglementeze managementul cazurilor de violență sexuală atât sectorial, cât și intersectorial, în special în raport cu victimele adulte.

Pandemia de COVID-19 a afectat și mai mult femeile care sunt supuse abuzului, iar acest lucru a fost confirmat și de Vasile Burlacu, șeful Secției Securitate Publică a Inspectoratului de Poliție Ungheni în cadrul campaniei 16 Zile Împotriva Violentei pe Bază de Gen: „Dacă la început cazurile de abuz împotriva femeilor și fetelor nu erau declarate, acum, când se vorbește tot mai mult despre fenomenul violenței în familie, victima știe ce trebuie să facă și unde să se adreseze. Anume din acest considerent statistica arată o creștere a cazurilor de violență”.

Potrivit lui Vasile Burlacu, pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, **au fost înregistrate 14 cazuri de violență sexuală**, comparativ cu 8 cazuri înregistrate în primele nouă luni ale anului 2020.

Astfel, centrele comunitare specializate în oferirea asistenței pentru victimele violenței sexuale sunt necesare pentru ca toate serviciile de care are nevoie **victima să fie „servicii sub același acoperiș”**, centrate pe traumă. **Acest centru trebuie să fie un loc sigur** unde pot fi colectate probe medico-legale în timpul unei singure consultații; unde femeia poate fi consultată de către ginecolog, unde poate beneficia de asistență psihologică, tot acolo poate raporta abuzul și i se poate recomanda asistența unui avocat, care să-i apere interesele, etc.

În acest sens, consolidarea colaborării intersectoriale între profesioniștii din toate domeniile, chemați să intervină în cazurile de violență sexuală (organe de drept, servicii medicale, servicii psihologice, sociale) este primordială pentru asigurarea răspunsului prompt și profesionist la cazurile de violență.

În prezent, atât la nivel național, cât și regional, **nu există un protocol sau o procedură operațională standard** cum ar proceda poliția, de exemplu, cu victimele acestei infracțiuni. La Ungheni, victima se adresează mai întâi, în secția de internare, la Departamentul de primiri urgente, în cazul în care are și nevoie de asistență medicală de urgență.

Conducerea raionului, cu încredere și multă responsabilitate, susține crearea acestui serviciu specializat, unde se vor încadra și medici, și asistente medicale, și psihologi.

Tatiana Lazăr, vicepreședinta raionului Ungheni, a menționat că, odată ce va fi creat acest serviciu specializat, cazurile de violență sexuală vor putea fi raportate, iar autoritățile se vor implica mai eficient în diminuarea lor:

„Dacă în raionul Ungheni va fi creat acest serviciu specializat, cazurile vor fi raportate, va fi o deschidere mai mare pentru autoritatea publică locală.”

Acest serviciu specializat va fi deschis în incinta unei instituții medicale din raionul Ungheni. În cadrul acestui serviciu vor activa medici, asistenți medicali și psihologi. Serviciile vor fi oferite confidențial victimelor violenței sexuale.

Acest material a fost realizat în cadrul Proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women, în parteneriat cu UNICEF Moldova. Părerile și opiniile exprimate aici aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al UN Women, al UNICEF sau al Uniunii Europene.

MALURI – FILM DOCUMENTAR REALIZAT CU SUPORTUL UE

Cred că în Moldova există potențial creativ, dar și tematic ce ar putea face concurență mare pe plan internațional (Lucia Tăut, regizoarea filmului).

„Best Feature Documentary” și „Best Cinematography” sunt primele două premii obținute de documentarul „Maluri” realizat de Telefilm Chișinău.

Foto: Vedere de pe stâncă de lângă Vadul-Rașcov, Lucia Tăut

Filmul „Maluri” a fost produs cu susținerea programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, alături de alte cinci pelicule.

„În documentarul „Maluri” veți vedea și trăi emoție. Multă emoție. Este emoția oamenilor care locuiesc pe malul râului Nistru și nu vor putea accepta vreodată despărțirea de cei dragi aflați pe celălalt mal al râului. În film se povestește și istoria satelor care au avut cel mai mare târg evreiesc din Moldova – Rașcov și Vadul-Rașcov. Este un documentar care reflectă viața firească a oamenilor și indiferent de impedimentele politice, ei vor continua să comunice, fie și prin strigăte peste râu. Strigăte care nu pot fi interzise de politic.”

povestește Lucia Tăut.

„Mie îmi plac istoriile de viață ale oamenilor. Iar în astfel de sate multietnice, cum sunt Rașcov și Vadul-Rașcov, găsești multe istorii de viață incredibile. Mai ales că în aceste sate își au baștina multe personalități marcante. Cred că din punct de vedere cultural, s-ar putea realiza un documentar foarte interesant. La fel, mi-ar fi interesant și un documentar despre soarta evreilor care au locuit acolo. Oamenii spun că vin evrei și astăzi la mormintele din cimitirul evreiesc. Fie că au rude înmormântate acolo, fie că au locuit în aceste sate.”

a adăugat Lucia.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„O producție cinematografică bună necesită foarte multe resurse. Resurse și umane și financiare. Uneori, chiar foarte mari... Am avut ocazia să discut cu producători și regizori din diferite state europene care spuneau că ei lucrează foarte mult pentru a obține surse financiare destul de mari, pentru că altfel nu poți să existe...”

La fel a fost foarte important să primesc finanțare de la Uniunea Europeană. Susținerea a fost acordată prin Programul „Măsurile de Promovare a Încrederii”, realizat de UNDP Moldova. Prin astfel de proiecte filmul documentar poate câștiga mai mult public de pe ambele maluri ale Nistrului și despre care să cunoască o lume întreagă. Aș vrea să menționez și faptul că datorită acestui proiect am putut implica un expert internațional. Am lucrat la linia de dramaturgie împreună cu Irene Langemann, regizoare cu experiență din Germania, de la care am avut posibilitatea să învăț foarte multe.”

a spus Lucia.

Versiunea completă a interviului cu Lucia Taut este disponibilă [AICI](#).

UNIUNEA EUROPEANĂ ACORDĂ SPRIJIN FINANCIAR DE PESTE 1,4 MILIOANE DE EURO PENTRU RESTAURAREA CETĂȚII TIGHINA – BENDER

Au început lucrările de restaurare și conservare a Cetății Tighina – Bender. Costul total al lucrărilor este de peste 1,4 milioane de euro, bani oferți prin intermediul Programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

Cetatea Tighina - Bender, obiectiv istoric din secolul al XV-lea de importanță strategică, intră astfel în prima etapă a lucrărilor de restaurare. Acestea vor fi efectuate în conformitate cu standardele și practicile internaționale.

Pe parcursul anului 2019 au fost făcute lucrări de conservare în regim de urgență, și anume îngrădirile pietonale la cărările de patrulare a cetăților citadelei, defrișarea vegetației (copaci, arbuști) de pe bastionul dintre citadelă și cetatea de jos, măsuri de protecție a Turnului de apă și îngrădirea pietonală a cetății de jos. În vara anului 2020 a fost efectuată o expertiză tehnică detaliată, în baza căreia a fost elaborat proiectul pentru lucrările de restaurare și conservare din prima etapă.

„Conservarea și restaurarea Cetății Tighina - Bender este unul dintre cele două proiecte emblematiche din cadrul componentei de patrimoniu cultural al programului Uniunii Europene Măsuri de Promovare a Încrederii. Ne bucurăm să vedem că în doi ani de pregătiri și muncă intensă, acum totul se conturează în adevărate lucrări de conservare și restaurare, care vor fi realizate în conformitate cu standardele și practicile internaționale și europene. Uniunea Europeană consideră cultura esențială pentru dezvoltarea armonioasă a oricărei societăți și are o puternică forță transformatoare pentru ambele maluri ale Nistrului”,

menționează Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Tehnologiile utilizate pentru lucrările de restaurare și conservare, inclusiv consolidarea celor mai critice zone ale Cetății de Sus și de Jos, vor servi drept exemplu pentru intervențiile viitoare. Reprezentanții din stânga Nistrului se angajează să atragă în continuare investiții pentru etapele următoare de conservare/restaurare.

Datorită lucrărilor de restaurare, va crește potențialul turistic al cetății, ceea ce va spori beneficiile ulterioare pentru economia locală. Vor putea fi organizate evenimente, precum târguri, concerte, activități sportive pentru vizitatorii de pe ambele maluri ale râului Nistru, dar și din străinătate.

Conservarea și restaurarea Cetății Tighina (Bender), alături de Circul din Chișinău, este unul dintre cele două obiective emblematice ale patrimoniului cultural restaurate cu sprijinul programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”.

Programul UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, contribuie la consolidarea încrederii între locuitorii de pe ambele maluri ale râului Nistru, prin implicarea lor în proiecte comune de dezvoltare.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

UNIUNEA EUROPEANĂ A DONAT ECHIPAMENTE MODERNE PENTRU CONSOLIDAREA RESURSELOR IMPLICATE ÎN PROCESUL DE VACCINARE ÎMPOTRIVA COVID-19 PRIN INTERMEDIUL ORGANIZAȚIEI MONDIALE A SĂNĂȚĂȚII

La 28 decembrie 2021, Uniunea Europeană a donat 120 de laptopuri, 120 de computere, 152 de televizoare și 1.100 echipamente vestimentare și de protecție instituțiilor medicale implicate în procesul de vaccinare împotriva COVID-19 prin intermediul Organizației Mondiale a Sănătății. Ajutorul, care are rolul de a contribui la consolidarea resurselor din sistemul de sănătate, este donat în cadrul inițiativei UE-OMS și finanțat de Uniunea Europeană de susținere a procesului național de vaccinare.

Valoarea donației constituie circa 228.000 euro. Datorită suportului Uniunii Europene și OMS, cele 120 de laptopuri și 120 de

computere vor fi distribuite instituțiilor medicale din cadrul asistenței medicale primare, pentru a îmbunătăți rata de utilizare a sistemelor informaționale și digitalizarea integrală a procesului de vaccinare. Astfel, medicii de familie și asistenții medicali de familie vor putea introduce în timp real și mai ușor datele în sistemul informațional automatizat „Registrul electronic de stat de evidență a vaccinării împotriva COVID-19”. De asemenea, echipele mobile de vaccinare din cadrul centrelor de sănătate vor avea în dotare echipamente corespunzătoare pentru buna desfășurare și promovare a procesului de vaccinare: vestă, rucsac, chipiu, maiou și mască de protecție.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Cele 152 de televizoare urmează a fi distribuite în spitalele din țară, pentru informarea grupurilor de risc despre importanța vaccinării, măsurile de prevenire a infecțiilor și riscurile de îmbolnăvire COVID-19.

Secretarul de stat al Ministerului Sănătății, Svetlana Nicolăescu, a menționat: „Donația vine să contribuie la îmbunătățirea nivelului de utilizare a sistemelor informaționale de către lucrătorii medicali, prin digitizarea procesului de colectare a datelor privind vaccinarea împotriva COVID-19 din Republica Moldova, dar și pentru eficientizarea activității echipelor mobile de vaccinare din localități. Suntem recunoscători Uniunii Europene și Organizației Mondiale a Sănătății pentru suportul continuu și, poate cel mai

important, pentru lecția de solidaritate pe care ne-o oferă de la declanșarea acestei pandemii și nu doar”.

Gintautas Baranauskas, șeful adjunct al secției Operațiuni din cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, a subliniat: „Lucrătorii medicali, care fac parte din echipele mobile de vaccinare, medicii și asistenții medicali de familie trebuie să beneficieze de condiții cât mai bune de activitate și de echipamente moderne și sigure, care să le ușureze munca. Uniunea Europeană va continua să susțină modernizarea sistemului medical pentru ca pacienții să aibă acces la servicii medicale de calitate, iar lucrătorii medicali, la condiții sigure de muncă”.

Dr Miljana Grbic, reprezentantul OMS în Republica Moldova, a spus: „Echipamentele IT, donate astăzi, vor contribui la dotarea lucrătorilor medicali din cadrul centrelor de sănătate, utilizarea eficientă a registrului electronic privind vaccinarea împotriva COVID-19 și monitorizarea persoanelor vaccinate. OMS, cu suportul Uniunii Europene și altor parteneri, este mereu alături de Republica Moldova prin acordarea de suport tehnic, instruiți și donații. E nevoie să ne consolidăm în continuare eforturile pentru a crește rata de vaccinare, în special al celor care prezintă cel mai mare risc – persoanele cu anumite boli cronice și peste 60 de ani. Extinderea oportunităților de vaccinare este esențială pentru a obține rata de 70% de acoperire vaccinală pentru toate grupele de vârstă și de a reuși întreruperea transmiterii virusului”.

Până la 28 decembrie 2021, în Republica Moldova au fost înregistrate aproximativ 370.000 de cazuri de COVID-19, iar mai mult de 970.000 de persoane sunt vaccinate cu ambele doze.

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

IMPLEMENTAREA ACORDULUI DE ASOCIERE ÎN REPUBLICA MOLDOVA – UNA DINTRE PRIORITĂȚILE AGENDEI PARLAMENTULUI

Pe parcursul lunilor noiembrie și decembrie 2021, proiectul finanțat de Uniunea Europeană „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere (AA) și îmbunătățirea procesului de aproximare legală” a oferit sprijin Parlamentului Republicii Moldova, aceasta fiind una dintre instituțiile publice relevante, ale cărei capacități de identificare, planificare și implementare a priorităților de implementare a Acordului de Asociere sunt consolidate și îmbunătățite.

Sursa: www.Moldova.md

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Echipa de experți a proiectului finanțat de UE a efectuat și finalizat o **Evaluare a Nevoilor de Formare și un Plan de Consolidare a Capacităților pentru Unitățile Structurale responsabile de integrarea în UE din cadrul Parlamentului Republicii Moldova**, care includ un plan de formare de doi ani care va fi integrat în planul anual de formare generală al Parlamentului. Acest plan se axează pe Direcția generală juridică, pe Direcția informațional-analitică și asupra personalului de secretariat al comisiilor permanente ale Parlamentului.

În urma acestei evaluări s-a constatat că aproximativ jumătate din personalul Parlamentului este destul de experimentat în aspecte legate UE, în timp ce aproximativ o treime din personal nu deține o experiență semnificativă în domeniul UE, întrucât aceștia și-au început de curând activitatea la Parlament.

Planul de formare a abordat patru subiecte principale: 1) cursuri de formare generală în domeniul UE, 2) cursuri de formare în domeniul general juridic, 3) cursuri de formare legate de aproximarea juridică a UE și 4) cursuri de formare privind utilizarea bazelor de date relevante – toate menite să sporească capacitatea personalului de a se implica în mod corespunzător în punerea în aplicare a agendei AA. De asemenea, Proiectul a elaborat și stabilit împreună cu Secretariatul Parlamentului o listă detaliată de activități de formare și de consolidare a capacităților legate de UE pentru 2022 și 2023. Aceste activități convenite vor fi incluse în Planul anual de formare al Secretariatului Parlamentului pentru 2022.

Ca urmare a evenimentului dedicat Rolului Parlamentului în Procesul de Asociere cu UE, desfășurat în octombrie 2021 pentru deputații nou-aleși, experții Proiectului au elaborat o **Notă Informativă cu privire la necesitățile ulterioare și activitățile de monitorizare pentru a sprijini deputații în ceea ce privește aproximarea juridică și alte aspecte legate de UE**. Pe baza rezultatelor chestionarului și

a interviurilor la fața locului cu deputații și cu personalul Parlamentului, experții au evidențiat subiectele propuse pentru activitățile ulterioare de sprijinire a deputaților prin intermediul comisiilor parlamentare specifice. Subiectele identificate includ aspecte specifice ale procesului de asociere a Moldovei la UE și multe subiecte specifice ale proiectelor de legislație care sunt vizate de AA al Moldovei, cum ar fi legislația privind protecția mediului, protecția datelor, legislația vamală, legislația privind comerțul electronic și asigurările.

Totodată, două rapoarte de evaluare au fost finalizate și prezentate Parlamentului spre examinare, și anume un **Raport de evaluare privind proiectul Codului de procedură parlamentară al Republicii Moldova (înregistrat la 2 noiembrie 2018)**, care are drept scop furnizarea de recomandări generale și specifice referitoare la UE în vederea îmbunătățirii procedurilor parlamentare legate de 1) aproximarea juridică a UE, 2) supravegherea procesului de asociere la UE și 3) cooperarea interparlamentară cu UE și statele membre ale acesteia; și un **Raport de evaluare a cooperării dintre Parlament și Guvern privind agenda de integrare în UE**, care are ca scop evaluarea cadrului juridic care definește cooperarea dintre Parlament și Guvern în ceea ce privește integrarea în UE și prezentarea unei analize comparative a practicilor din Moldova și a abordărilor existente la nivelul UE și în statele membre ale UE. Acesta identifică provocările specifice din Moldova în ceea ce privește implementarea AA și aproximarea juridică de UE și propune soluții.

În același timp, prin intermediul altor activități ale Proiectului, Parlamentul a beneficiat, de asemenea, de sprijin specific în ceea ce privește **proiectul de Lege privind protecția datelor și proiectul de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal** (după prima lectură și amendamentele ulterioare în Parlament) – au fost elaborate Rapoarte de Evaluare și au avut loc mese rotunde cu experții Proiectului.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Acordul de asociere a constituit cadrul juridic pentru asocierea politică și integrarea economică treptată a Republicii Moldova cu UE și cu Statele sale Membre începând cu 1 septembrie 2014, când majoritatea dispozițiilor sale au fost aplicate cu titlu provizoriu, și care a intrat pe deplin în vigoare la 1 iulie 2016. AA include angajamentele Republicii Moldova de a-și moderniza cadrul instituțional și juridic, prin alinierea acestuia cu legile și principiile existente în UE. Un obiectiv major al AA este instituirea unei Zone de Liber Schimb Aprofundate și Cuprinzătoare (DCFTA) între Moldova și UE și Statele sale Membre, deschizând astfel piața internă a UE pentru bunurile din Moldova și viceversa. Guvernul are responsabilitatea principală de a apropia sistemul juridic național al Moldovei de cerințele UE enumerate în AA și, de asemenea, își asumă rolul central de coordonare pentru punerea în aplicare a AA de către Moldova. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) este responsabil de coordonarea punerii în aplicare a AA de către Moldova, care presupune elaborarea Planului național de acțiuni pentru implementarea AA (PNAIAA) și raportarea punerii în aplicare a acestuia de către Moldova. Centrul de Aproximare Juridică (CAJ), din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului, este responsabil de a verifica dacă proiectele de legi/dispozițiile legislative îndeplinesc cerințele UE menționate în AA (verificarea conformității).

GRUPUL OPERATIV ÎN DOMENIUL TUTUNULUI UNEȘTE EFORTURILE INTERNAȚIONALE DE COMBATERE A TUTUNULUI ILICIT

În perioada 10-11 noiembrie, Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM) a organizat online reuniunea anuală a Grupului operativ în domeniul tutunului. La eveniment au participat specialiști din cadrul organelor de drept din Republica Moldova, Ucraina, Polonia și România, precum și SELEC și OLAF. De asemenea, la întâlnire au participat și reprezentanții sectorului de afaceri, Asociația ucraineană de tutun „Ukrututun”, KPMG International și principalii producători de țigări, care au oferit informații valoroase în acest sens.

În centrul atenției reuniunii au fost două aspecte de actualitate legate de produsele ilicite din tutun – contrabanda cu țigări și producerea ilicite a acestora. Dl Salvatore Catania, șef al Secției tutun a OLAF, a prezentat informații de ansamblu în ceea ce privește țigările contrafăcute și modalitățile de combatere a acestora. În același timp, reprezentanții organelor de drept din Ucraina și Republica Moldova au împărtășit abordările lor din perspectiva națională. La rândul său, reprezentanții agențiilor UE au împărtășit cu omologii lor ucraineni și moldoveni cele mai eficiente metode de combatere a producerii ilicite de țigări. De asemenea, sectorul de afaceri și-a prezentat propria vedere a piețelor ilicite de țigări din Ucraina și Republica Moldova, prezentând modul în care acestea afectează piața

europeană a produselor ilicite din tutun.

Vadym Melnyk, Directorul Biroului de securitate economică al Ucrainei, a fost un vorbitor principal al evenimentului. Domnul Melnyk a familiarizat participanții cu rolul biroului nou creat în combaterea fraudelor legate de țigări. De asemenea, el a ridicat probleme și a venit cu propuneri pentru limitarea comerțului ilicit cu produse din tutun. În cadrul dezbaterilor privind aspectele legislative ale combaterii fluxului ilicit cu produse din tutun, participanții au salutat inițiativa ucraineană privind criminalizarea contrabandei.

În cadrul întâlnirii EUBAM a împărtășit rezultatele operațiunii comune de control la frontieră „SCORPION II” în timpul căreia

au fost confiscate 8,5 milioane de țigări. Grupului operativ în domeniul tutunului a apreciat înalt activitatea EUBAM, totodată îndemnând agențiile responsabile din Republica Moldova și Ucraina să investigheze proveniența anumitor țigări confiscate în timpul operațiunii și să ia măsurile corespunzătoare.

„În pofida măsurilor legale și administrative întreprinse, Republica Moldova și Ucraina, precum și țările învecinate, se află sub o presiune continuă în ceea ce privește tutunului ilicit. Această situație generează riscuri majore pentru securitatea frontierelor, alimentând crima organizată, stimulând corupția și afectând economiile ambelor state. Prin urmare, pentru a combate această amenințare, inițiative precum Grupul operativ în domeniul tutunului sunt de o importanță majoră”,

a declarat Președintele Grupului Operativ în domeniul tutunului, Șeful Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina, Generalul Slawomir Pichor.

Grupul operativ în domeniul tutunului a fost lansat de către EUBAM în 2010 pentru a servi drept platformă de unificare a eforturilor naționale și internaționale de combatere a produselor ilicite din tutun în Republica Moldova și Ucraina.

MISIUNEA UNIUNII EUROPENE DE ASISTENȚĂ LA FRONTIERĂ ÎMPĂRTĂȘEȘTE CELE MAI BUNE PRACTICI EUROPENE DE CONTROL ALEATORIU

La 18 noiembrie, EUBAM a organizat un atelier online cu privire la aplicarea controlului aleatoriu în sistemul de analiză a riscurilor pentru conducerea de nivel superior și ofițerii al Serviciului Vamal de Stat al Ucrainei. Misiunea a invitat ofițerii Administrației Naționale a Veniturilor din Republica Polonă să fie principalii vorbitori la eveniment. La atelier s-au alăturat și reprezentanți al Serviciului Vamal al Republicii Moldova pentru a-și lărgi cunoștințele în acest sens.

Experții de la Administrația Națională a Veniturilor din Republica Polonă au prezentat participanților abordarea lor față de principiile, funcțiile și obiectivele de bază ale controlului aleatoriu. Totodată, participanții au discutat condițiile pentru buna funcționare și implementarea eficientă a controlului aleatoriu, acordând o atenție deosebită aspectelor practice ale acestei probleme. Experții polonezi au împărtășit cu omologii lor ucraineni și moldoveni experiența lor în implementarea controlului aleatoriu în sistemul de analiză a riscurilor și utilizarea eficientă a acestuia în combaterea contrabandei. La sfârșitul atelierului de lucru, profesioniștii vamali ucraineni și europeni au avut o masă rotundă cu privire la implementarea controlului aleatoriu în cadrul Serviciului Vamal de Stat al Ucrainei.

Referind-se la rezultatul atelierului, Șeful Misiunii EUBAM, generalul Slawomir Pichor, a declarat,

„Pe de o parte, procedurile corespunzătoare de control aleatoriu ajută la combaterea lipsei de conformare de către companiile care cunosc bine metodele și măsurile aplicate de ofițerii vamali. Pe de altă parte, acest caracter foarte aleatoriu ajută la minimizarea riscului influenței corupției asupra aflului ilegal de mărfuri și contrabandă în țară. Datorită acestor controale imprevizibile, autoritățile vamale rămân în alertă și actualizate, deoarece riscurile evoluează constant în timp. Astfel de ateliere nu doar ajută partenerii noștri să se familiarizeze cu cele mai bune practici europene în această privință, ci și să stabilească un dialog cu omologii lor din UE și să facă schimb de experiență practică valoroasă.”

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

PROMOVAREA PROIECTELOR DE INVESTIȚII PUBLICE PENTRU FORTIFICAREA ȘI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA

În perioada 16-17 noiembrie 2021, Ministerul Finanțelor (MF), cu sprijinul Proiectului UE „Sprijinirea Guvernului Republicii Moldova în identificarea și pregătirea proiectelor legate de implementarea Acordului de Asociere” (în continuare – PPF), a desfășurat un atelier de lucru online în vederea sensibilizării ministerelor de resort recent formate cu privire la gestionarea asistenței externe și a procesului de selectare și bugetare a proiectelor de investiții publice.

În cadrul atelierului s-a discutat despre rolul *de sus în jos* al MF și rolul *de jos în sus* al ministerelor de resort în procesele de evaluare și bugetare a proiectelor de investiții publice. A fost remarcat faptul că identificarea și proiectarea proiectelor de investiții publice revine ministerelor, MF fiind responsabil pentru determinarea eligibilității acestora pe baza criteriilor naționale de evaluare. MF este, de asemenea, responsabil pentru bugetarea proiectelor de investiții publice ca parte componentă a cadrului bugetar pe termen mediu și a bugetului de stat.

Un alt subiect important discutat în cadrul atelierului a fost legat de gestionarea și coordonarea asistenței externe. MF, în calitate de Autoritate Națională pentru Asistență Externă, este responsabil de supravegherea dialogului și al negocierilor cu partenerii de dezvoltare, precum și de asigurarea faptului că propunerile de proiecte de asistență externă sunt în conformitate cu procesele și procedurile naționale relevante.

În cele din urmă, participanții au fost informați despre asistența acordată MF de către echipa Proiectului PPF în vederea

îmbunătățirii reglementării procesului de planificare a proiectelor de investiții publice și dezvoltării unei aplicații web în scopul simplificării procedurii de depunere a proiectelor de către ministerele de resort pentru a fi evaluate de MF.

Proiectul PPF este, de asemenea, mandatat să se implice și să asiste ministerele de resort. Vor fi planificate întâlniri ulterioare între echipa Proiectului PPF și ministere, unde oficialii vor avea posibilitate să prezinte echipei Proiectului nevoile și preocupările lor specifice.

ACCESUL LA INFORMAȚIE ȘI CREȘTEREA TRANSPARENȚEI INSTITUȚIONALE – PE LISTA ÎMBUNĂȚĂȚIRILOR STRINGENTE NECESARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

La data de 29 noiembrie 2021, proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere (AA) și îmbunătățirea procesului de aproximare legală”, reprezentat de liderul de echipă Primož Vehar, a participat la un eveniment online organizat de Freedom House, dedicat prezentării concluziilor unui raport special pe tema accesului la informație „[Indicele accesului la informație: Măsurarea transparenței instituțiilor publice din Moldova](#)”, care a evaluat aspectele juridice existente și alte aspecte care pot îmbunătăți semnificativ accesul la informațiile de interes public.

Evenimentul, la care au participat o serie de experți din UE și SUA, a fost un prilej pentru reprezentanții societății civile, mass-media, comunitatea internațională și autoritățile publice să se întâlnească și să discute despre provocările cu care se confruntă Republica Moldova în ceea ce privește accesul la informație, să analizeze recomandările societății civile și să exploreze soluții pentru a îmbunătăți accesul, dar și pentru a oferi informații și a asigura dezvoltarea și implementarea unui cadru de reglementare în conformitate cu angajamentele internaționale.

[Raportul principal](#) a fost elaborat de către experții Freedom House și include rezultatele unei analize cuprinzătoare a gradului de transparență a instituțiilor publice din Republica Moldova, care s-a bazat pe o abordare metodologică originală elaborată în scopul acestei analize și a ținut cont de standardele și bunele practici internaționale. Această metodologie combină analiza juridică cu revizuirea practicii, utilizând un eșantion de peste 50 de instituții publice.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Utilizând o metodologie corespunzătoare, bazată pe standarde internaționale și pe cele mai bune practici, experții au evaluat trei piloni principali care constituie un ecosistem de transparență eficient. Ca urmare, Moldova a obținut 46 de puncte în total din 100 la Indicele accesului la informație, așa cum este ilustrat în grafic. Acest lucru demonstrează deficite majore de transparență în toate cele trei domenii de evaluare.

Indicele Accesului la Informație 2021 - Rezultate

Pe parcursul evenimentului, în cadrul unei mese rotunde, dl Vehar a prezentat concluziile identificate de proiectul UE care sprijină Guvernul Republicii Moldova în implementarea Acordului de Asociere.

În cadrul prezentării, care este [disponibilă pe YouTube](#), dl Vehar pe lângă mai multe exemple practice, a evidențiat principalele probleme identificate în cadrul analizei cadrului legislativ al domeniului accesului la informație în Republica Moldova, și anume:

- ◇ Ineficiența procedurii de acces la informație la cerere;
- ◇ Garanții slabe de transparență proactivă;
- ◇ Lipsa de supraveghere - din cauza lipsei unui organ specializat responsabil de această chestiune;
- ◇ Reutilizarea datelor din sectorul public nu este abordată.

De asemenea, dl Vehar a prezentat audienței potențialele modele de creare a cadrului instituțional pentru supraveghere, făcând referire la patru opțiuni posibile, cum ar fi: menținerea statu-quo-ului - niciun organism specializat; crearea unui organism specializat independent; atribuirea acestei sarcini la instituția Ombudsmanului; sau fuzionarea supravegherii accesului liber la informațiile publice cu Autoritatea pentru protecția datelor cu caracter personal. Fiecare model a fost prezentat din perspectiva asigurării accesului la informații

accesibile și transparente pentru părțile interesate, inclusiv pentru mass-media, mai ales în ceea ce privește accesul la informații de interes public.

Totodată, dl Vehar a oferit câteva exemple practice din alte țări care de asemenea încearcă să adere la UE, ceea ce a indicat clar că Moldova nu este singura țară care are nevoie de îmbunătățiri în cadrul legislativ al accesului liber la informație și în implementarea practică a acesteia.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Support for structured policy dialogue, coordination of the implementation of the Association Agreement and enhancement of the legal approximation process
EuropeAid/129512/DH/SER/MD

International standards

- 2009 Council of Europe Convention on Access to Official Documents**
 - Definition of public information
 - Possible limitations of right to access to information
 - Procedure for access to information
- SIGMA/OECD Principles of Public Information**
 - Procedural framework for access to public information
 - Standard of proactive disclosure of public information
 - Institutional framework for access to public information
- World Bank's standard on proactive transparency**
 - Catalogue of data that should be published by the information holders on their website
- EU legislation**
 - Directive 2019/1024 on re-use of public sector data

INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: MĂSURAREA TRANSPARENȚEI INSTITUȚIILOR PUBLICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

USAID UKaid Internews Freedom House

Potrivit atât experților proiectului finanțat de UE, cât și autorilor cercetării Freedom House, problemele existente legate de accesul la informația publică pot fi eliminate progresiv, începând cu adoptarea unei noi legi privind accesul la informația publică, care ar prioritiza transparența proactivă și eficientizarea sistemului de monitorizare și control al modului în care autoritățile publice asigură accesul la informație. Prin urmare, una dintre principalele concluzii a fost că noua lege privind accesul la informațiile publice trebuie să fie elaborată în cadrul unui proces deschis și în strânsă cooperare cu organizațiile societății civile, iar rolul principal în acest proces trebuie să fie jucat de unul dintre ministere, cel mai potrivit fiind Ministerul Justiției. De asemenea, ar trebui să se ia în considerare înființarea unei instituții independente de supraveghere responsabile pentru asigurarea accesului la informații, care va examina plângerile privind refuzul de a furniza informațiile solicitate,

având totodată competențe de control, inclusiv dreptul de a impune sancțiuni. În acest sens, echipa de experți a proiectului finanțat de UE va lua legătura cu ministerele corespunzătoare și va conveni asupra următoarelor etape, precum și asupra tipului de asistență care poate fi oferită pentru a îmbunătăți această chestiune de interes public.

O lege potrivită, elaborată de executiv și adoptată de Parlament după o procedură legislativă deschisă și transparentă, este un prim pas important, care trebuie urmat de promovarea culturii transparenței, de aplicarea efectivă a dreptului la informare, de evenimente ample de sensibilizare, precum și de eforturi de formare, astfel încât să fie posibilă o punere în aplicare adecvată. Echipa proiectului UE, în cooperare cu alți parteneri, va oferi în continuare sprijin pentru realizarea de progrese în ceea ce privește accesul liber la mijloacele de informare publică.

Proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală” are drept scop consolidarea capacităților Guvernului Republicii Moldova și a altor instituții naționale cheie în implementarea Acordului de Asociere UE-Republica Moldova. Activitatea proiectului este structurată în 4 componente care contribuie la îmbunătățirea continuă a dialogului politic structurat cu societatea civilă, la îmbunătățirea mecanismelor de elaborare a politicilor pentru bugetarea adecvată a documentelor strategice, la susținerea procesului de aproximare juridică prin oferirea de expertiză tehnică și consolidarea capacităților, precum și la modernizarea sistemelor IT în administrația publică care sprijină punerea în aplicare a Acordului de Asociere. Proiectul este implementat de un consorțiu condus de DAI - Human Dynamics pentru o perioadă de implementare de cinci ani.

CONSILIUL CONSULTATIV EUBAM PROMOVEAZĂ CONTROLUL COMUN DEPLIN LA FRONTIERA MOLDO-UCRAINEANĂ

La 30 noiembrie 2021, a avut loc, în format online, cea de-a 37-a reuniune a Consiliului Consultativ al Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina. La eveniment au fost prezenți reprezentanți din cadrul Ministerelor Afacerilor Externe, autorităților de frontieră, vamale și de aplicare a legii din Republica Moldova și Ucraina, Delegațiilor Uniunii Europene în Republica Moldova și Ucraina, Organizației Internaționale pentru Migrație, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și din cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Consiliul Consultativ a salutat cu căldură noul său președinte, Excelența Sa, Ambasadorul Jānis Mažeiks și s-au familiarizat cu prezentarea generală a activităților desfășurate de Misiune în perioada iunie – octombrie 2021. Participanții au recunoscut progresul în implementarea Planului de acțiune EUBAM 12, exprimându-și satisfacția față de cooperarea continuă și activă dintre Misiune și servicii sale partenere.

Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Jānis Mažeiks a reiterat angajamentul UE de a construi relații puternice cu cei mai apropiați vecini ai săi, bazate pe un parteneriat autentic. EUBAM este, în acest sens, o ilustrare a modului în care UE sprijină continuu acest obiectiv, în beneficiul cetățenilor moldoveni și ucraineni:

„Aș dori să felicit toți partenerii pentru implementarea cu succes a fazei EUBAM 12 și să ne exprimăm recunoștința pentru eforturile lor, în ciuda provocărilor cu care se confruntă în această perioadă de implementare. EUBAM continuă să joace un rol cheie în promovarea managementului integrat al frontierelor și în combaterea crimei organizate și am dori să încurajăm toate părțile să își continue eforturile pentru a obține rezultate tangibile în lunile următoare”.

Șeful Delegației Uniunii Europene în Ucraina, Matti Maasikas, a declarat:

„Crizele recente au făcut și mai clară importanța unei coordonări rapide și eficiente între agențiile transfrontaliere. UE salută disponibilitatea Ucrainei de a reîncredința contrabanda pentru a evita pierderile pentru bugetul de stat, pentru a opri denaturarea concurenței între întreprinderi și pentru a asigura sănătatea și siguranța publică. Așteptăm cu nerăbdare stabilirea unui cadru legal și de reglementare pentru incriminarea contrabandei la scară largă, inclusiv cu privire la competența pentru mandatul de investigație. Suntem pregătiți să sprijinim agenția mandatată cu competențe de investigație pentru a dezvolta capacitățile tehnice necesare. De asemenea, încurajăm Ucraina și Moldova să continue desfășurarea de operațiuni comune de frontieră la punctele de trecere a frontierei convenite între cele două țări și să extindă controlul comun la alte puncte de trecere a frontierei de-a lungul frontierei comune, în conformitate cu Acordul din 2017 privind controlul comun, strategiile naționale de management integrat al frontierelor și prioritățile comune. Acesta este cel mai bun mod de a asigura contactele interpersonale, de a crește securitatea și de a preveni criminalitatea transfrontalieră.”

Șeful misiunii EUBAM, Generalul Slawomir Pichor a mulțumit tuturor participanților pentru contribuțiile lor valoroase și a spus:

„Evoluțiile pe parcursul perioadei de raportare au dovedit că, în pofida perioadei dificile, a fost totuși posibil pentru EUBAM și serviciile partenere să se adapteze la noile circumstanțe și să avanseze în implementarea Planului de Acțiuni. Acestea fiind spuse, doresc să reafirm aprecierea mea față de toți partenerii noștri moldoveni și ucraineni pentru cooperarea și sprijinul lor și să vă asigur că EUBAM va continua să rămână același partener dedicat pentru a contribui la o schimbare calitativă în gestionarea frontierelor.”

Următoarea reuniune a Consiliului Consultativ va avea loc în iunie 2022.

MISIUNEA ÎNALȚILOR CONSILIERI AI UNIUNII EUROPENE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA, PRELUNGITĂ CU UN AN

Durata proiectului finanțat de UE „Suport la implementarea Misiunii Înalților Consilieri ai Uniunii Europene” a fost prelungită cu un an – până la 1 ianuarie 2023.

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova a aprobat prelungirea proiectului implementat de către consorțiul condus de ‘Business & Strategies in Europe’, durata totală a acestuia ajungând astfel la 4 ani – de la 2 ianuarie 2019 până la 1 ianuarie 2023.

Proiectul acordă sprijin important Guvernului Republicii Moldova în implementarea agendei sale de reforme și ajută autoritățile în consolidarea capacităților necesare pentru implementarea Acordului de Asociere (AA), inclusiv Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC), asigurând acțiunile post-liberalizare a regimului de vize.

La momentul actual, proiectul însumează 10 Consilieri de nivel înalt – profesioniști din statele membre ale Uniunii Europene cu experiență vastă în sectoarele sale: anticorupție; lupta contra spălării banilor și recuperarea bunurilor infracționale; măsuri de promovare a încrederii; politica vamală și fiscală; educație și cercetare; energie; servicii financiare; tranziția verde; justiție și procuratură; reforma administrației publice locale, inclusiv descentralizarea și fuzionarea voluntară.

De asemenea, proiectul pune la dispoziție experți pe termen scurt într-un șir de sectoare, unde este necesară asistență promptă pentru a progresa în anumite acțiuni sau reforme ale Guvernului.

STUDENȚII DE LA FACULTATEA DE DREPT DISCUTĂ DESPRE CALITĂȚILE UNUI JUDECĂTOR BUN ÎN CONTEXTUL VIITOAREI REFORME A JUSTIȚIEI

Aproximativ 30 de participanți – studenți ai Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova – s-au întrunit la 8 decembrie 2021, pentru a discuta despre ce este nevoie pentru a deveni un judecător bun, în lumina viitoare reforme a sectorului justiției în Republica Moldova. Masa rotundă a fost organizată în cooperare cu Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova (USM) și proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru implementarea Misiunii Înălților Consilieri ai Uniunii Europene”.

Evenimentul a avut drept scop creșterea înțelegerii conceptului de independență a justiției și promovarea înțelegerii integrității în rândul viitorilor judecători și părților interesate din sectorul justiției.

Iulian Rusu, Secretar de stat al Ministerului Justiției, a povestit despre experiența sa în calitate de student al Facultății de Drept, încurajând tinerii absolvenți să aplice pentru cariere în sectorul public:

„Ne-am pornit într-o călătorie foarte ambițioasă de reformare a sectorului justiției și avem nevoie de „sânge tânăr” pe această cale. Au loc multe schimbări și este timpul potrivit să ne implicăm”, a subliniat oficialul.

La rândul său, decanul Facultății de Drept, Sergiu Brînză, a subliniat importanța unor astfel de discuții pentru viitorii actori ai sectorului de drept, exprimând recunoștința Uniunii Europene pentru sprijinul acordat în diverse inițiative de educație.

Înaltul Consilier al Uniunii Europene pentru justiție și procuratură, Satu Seppanen, s-a concentrat pe experiența ei de peste 20 de ani în calitate judecător: înainte de a se alătura Misiunii, ea a ocupat funcția de judecător atât în cauze civile, cât și penale în Finlanda.

Studentii, împărțiți în mai multe grupuri de lucru, au discutat care sunt, în opinia lor, atributele care fac un judecător bun, ținând cont de reforma sectorului justiției din Republica Moldova; iar apoi și-au împărtășit gândurile și constatările în prezentări. Ei s-au antrenat în discuții aprinse și au folosit evenimentul ca o oportunitate de a medita asupra calificărilor necesare pentru a fi judecător.

Cristina Gavriiliuc, studentă în anul IV, consideră astfel de evenimente „foarte utile și binevenite”:

„Încă din anul I studiem teoria a ceea ce înseamnă să fii judecător, dar este foarte interesant și util să discutăm și aspecte practice. Vorbitorul invitat a oferit perspective importante și a fost interesant să discutăm cu colegii ideile noastre în acest sens. Intenționez să-mi continui cariera aici, în Moldova, așa că împărtășirea gândurilor despre latura practică a sectorului justiției a fost cu siguranță de mare ajutor.”

CU SPRIJINUL UE, ACADEMIA „FEMEILE PENTRU O BUNĂ GUVERNARE” OFERĂ FEMEILOR DIN MOLDOVA ABILITĂȚI DE CONDUCERE

Timp de un an, aproximativ 200 de femei din diferite regiuni ale Republicii Moldova vor beneficia de sesiuni de instruire, mentorat și activități de networking în cadrul Academiei de liderism „Femeile pentru buna guvernare”. Scopul activităților este de a consolida capacitățile femeilor și fetelor în vederea motivării lor de a participa activ la procesele decizionale, inclusiv de a se înscrie în cursa electorală pentru alegerile locale/parlamentare.

În perioada 9-12 decembrie au fost desfășurate primele instruirii la care au participat circa 80 de femei și fete. Acestea au învățat despre implicarea în procesele decizionale direcționate în interesul cetățenilor, posibilitatea de a participa în competiții electorale, abilitățile necesare pentru a deveni lidere, dezvoltarea parteneriatelor pentru promovarea egalității de gen și buna guvernare etc.

Președinta AO „Institutum Virtutes Civilis”, Liliana Palihovici, a reiterat importanța abilitării femeilor și pregătirii acestora pentru a se implica activ la luarea deciziilor și dezvoltarea societății.

„Vreau să fiu prezentă în societatea în care trăiesc și vreau să contribui la progresul ei. Nu vreau să mă resemnez la ideea că acesta este sistemul și că ar trebui să rămână așa. Un lucru care nu ne place poate fi schimbat, iar pentru asta avem nevoie de angajament, dorință de a face, perseverență, energie, onestitate și, nu în ultimul rând, abilități, iar eu cred că am aceste abilități”,

a menționat participanta la Academie, Galina Pânzaru.

Academia de liderism „Femeile pentru buna guvernare” a fost lansată cu succes la începutul lunii noiembrie.

Academia de liderism este realizată în cadrul proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și AO „Institutum Virtutes Civilis” cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

PROIECTUL TWINNING AL UE A OFERIT UN CURS DE INSTRUIRE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR PRIVIND CAZURILE DE SPĂLARE A BANILOR - CALIFICARE, REZULTATE LEGALE ȘI PRECONDIȚII PENTRU UN PROCES ECHITABIL

Al treilea grup de judecători și procurori implicați în investigarea spălării banilor s-au reunit pentru un curs intensiv de formare online de două zile, în perioada 8-9 decembrie 2021.

Acest curs, ca parte a Componentei 6 - Îmbunătățirea domeniului CSB/CFT în sistemul de justiție, a fost elaborat de experții lituanieni de la Curtea Supremă de Justiție a Lituaniei, precum și de la Parchetul General al Lituaniei.

„Deoarece reprezentăm o combinație de practicieni și oameni de știință – judecători, procurori și oameni de știință al Universității din Vilnius – a fost o plăcere pentru noi să dezvoltăm materialele de instruire care au constituit o platformă pentru noi toți, cu implicarea activă a Institutului Național de Justiție din Moldova, să facem schimb de practici în sfera respectivă și să consolidăm competențele profesionale în înțelegerea, combaterea și prevenirea unor infracțiuni atât de grave precum spălarea banilor și finanțarea terorismului”

a menționat Profesorul Aurelijus Gutauskas, Președintele secției penale a Curții Supreme a Lituaniei, Judecător.

Prelegerile au abordat subiecte legate de aspecte aferente calificării cauzelor de spălare a banilor, confiscarea bunurilor - reglementări legale și condiții de aplicare, independența și imparțialitatea judecătorilor - condițiile prealabile pentru un proces echitabil, precum și particularitățile procedurilor penale.

Instruirea s-a concentrat pe a ajuta reprezentanții moldoveni să dezvolte cunoștințe profesionale, să îmbunătățească capacitățile de investigație și să învețe noi abilități.

Proiectul de twinning al UE „Îmbunătățirea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova”, care este implementat de un consorțiu de instituții de stat relevante din Lituania, Polonia și Germania și de Oficiul Republicii Moldova pentru prevenirea și combaterea spălării banilor, urmărește dezvoltarea în continuare a sistemului de combatere a spălării banilor / finanțării terorismului în Moldova (2018-2022).

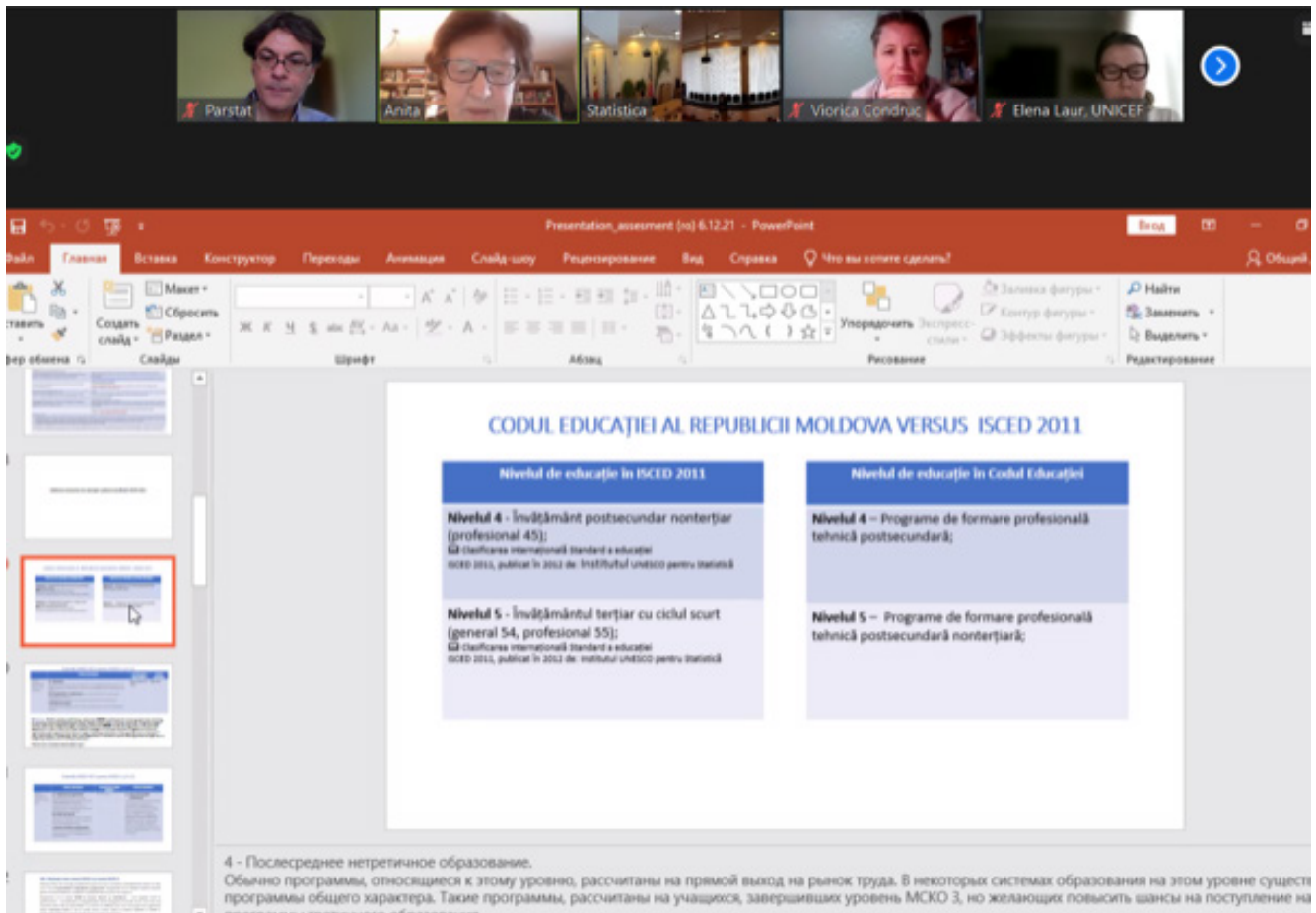
UNIUNEA EUROPEANĂ A EXTINS ASISTENȚA PENTRU BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA

Utilizarea noilor metode de colectare a datelor statistice pentru gospodării și unități locale pe baza metodei de interviu personal asistat de computer (CAPI) au fost pilotate pentru Ancheta Forței de Muncă, pentru crearea unei baze de date geospațiale care să conțină locația spațială și alte date, privind adresele clădirilor și unităților locale.

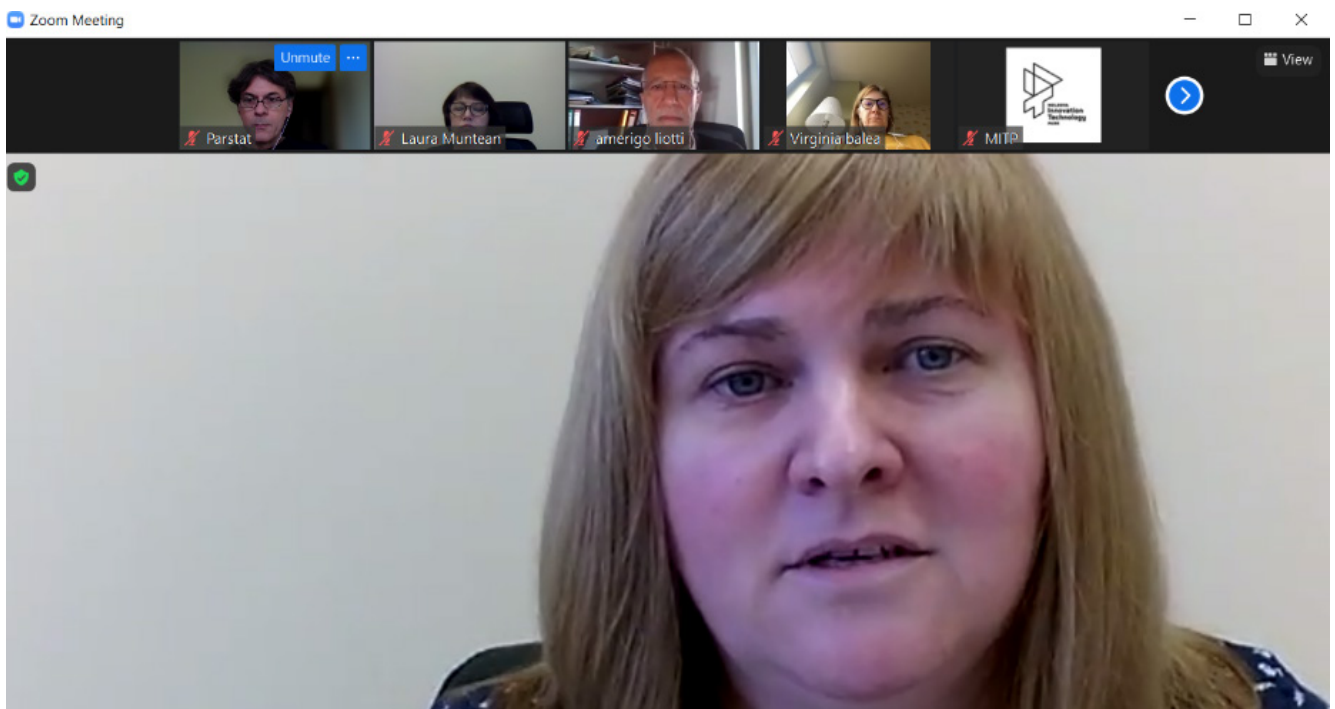

În plus, a fost oferit sprijin privind Ancheta europeană a veniturilor și condițiilor de viață (EU-SILC). Proiectul a instruit personalul BNS cu privire la principalele standarde teoretice și practice legate de datele privind veniturile, incluziunea socială și condițiile de viață, a furnizat principalele concepte metodologice privind EU-SILC, adaptându-le la contextul național al Republicii Moldova. În prezent, statisticile moldovenești privind

veniturile și condițiile de viață se bazează pe Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC), aliniat la standardele europene din mai multe aspecte. Cu toate acestea, planificarea și desfășurarea unui EU-SILC în Republica Moldova, ar permite țării să se alinieze pe deplin la standardele metodologice și de diseminare a datelor UE pentru datele privind veniturile, condițiile de viață și excluziunea socială.

Activitățile proiectului s-au concentrat, de asemenea, pe sprijinirea BNS în revizuirea și pregătirea unui sondaj pilot privind Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) în întreprinderi. Proiectul a oferit suport BNS-ului în elaborarea unui nou chestionar pentru sondajul TIC în întreprinderi, respectând standardele UE și internaționale. Noul chestionar va fi testat anul viitor pe un eșantion de 50 de întreprinderi din Republica Moldova.

INFORMAREA CORESPUNZĂTOARE DESPRE LEGISLAȚIA ȘI POLITICILE ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI - CONTRIBUIND LA UN NIVEL ADECVAT DE CULTURĂ A CONCURENȚEI ÎN BENEFICIUL CETĂȚENILOR

Proiectul finanțat de Uniunea Europeană „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală” a sprijinit Republicii Moldova, instituțiile sale, societatea de afaceri și cetățenii în procesul de integrare în UE în domeniul legislației și politicii în domeniul concurenței. În cadrul proiectului finanțat de UE menționat mai sus, a fost elaborat și prezentat Consiliului Concurenței un manual special pentru inspecții inopinate, precum și un manual de aplicare a legislației în domeniul concurenței, ca ghid și instrument de aplicare eficientă a legii. De asemenea, în cadrul proiectului a fost prezentată o scurtă analiză a diferitelor opțiuni organizaționale ale autorităților de concurență, precum și analiza fuziunii propuse între Consiliul Concurenței și ANRE (Autoritatea de reglementare în domeniul energiei din Republica Moldova). În plus, a fost elaborat și un studiu special privind „Legislația în domeniul concurenței

în sectorul telecomunicațiilor”, pentru a evidenția provocările din acest sector sensibil.

În general, legislația și politica în domeniul concurenței sunt aspecte foarte complexe și va fi nevoie de sprijin suplimentar, în funcție de necesitățile specifice ale beneficiarilor și ale instituțiilor relevante din Republica Moldova. Un manual de conformare în domeniul concurenței (corporativă), precum și Ghidul pentru combaterea manipulării ofertelor în domeniul achizițiilor publice pot fi documente foarte utile pentru a fi elaborate, prezentate și utilizate, prin urmare, proiectul ar putea oferi sprijin suplimentar în aceste domenii în viitorul apropiat, în scopul de a îmbunătăți domeniul concurenței în beneficiul cetățenilor. Informarea corespunzătoare cu privire la regulile, posibilitățile și beneficiile concurenței constituie un instrument eficient pentru creșterea gradului de conștientizare, contribuind astfel la un nivel adecvat de cultură a concurenței.

Legislația și politica eficientă în domeniul concurenței a fost întotdeauna elementul de bază al filozofiei UE și reprezintă unul dintre pilonii economiei de piață eficiente și, implicit, ai pieței interne a UE. Prin urmare, este extrem de important ca Uniunea Europeană să depună eforturi considerabile pentru introducerea și protejarea regulilor de concurență de către statele membre, precum și de către toate țările care au încheiat acorduri speciale cu Uniunea Europeană, inclusiv Republica Moldova.

O economie de piață eficientă este de interes central pentru toți – pentru consumatori, deoarece aceștia pot beneficia de o mai mare varietate de opțiuni și de un mai bun raport calitate/preț; pentru întreprinderile care concurează pe piață, deoarece acestea pot avea succes datorită perspicacității și ingeniozității lor în afaceri, cu condiția să li se asigure condiții de concurență echitabile; și pentru economiile naționale, deoarece concurența eficientă, care este elementul de bază și inevitabil al unei economii de piață eficiente, contribuie la o mai bună

competitivitate și la creștere economică.

Cu toate acestea, concurența eficientă (și economia de piață) nu se poate realiza de la sine – există trei elemente de bază care sunt inevitabile pentru a asigura o concurență eficientă; aceste elemente sunt: (a) un cadru juridic transparent, nediscriminatoriu și ușor de utilizat, care să faciliteze intrarea pe piață și să ridice nivelul de presiune concurențială, (b) instituții credibile și (c) punerea în aplicare efectivă a normelor.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Consiliul Concurenței dispune de o serie de competențe – potențialele distorsiuni ale concurenței pot fi detectate, demonstrate și interzise, iar sancțiunile pot fi aplicate pe baza sesizării unor presupuse încălcări.

Consiliul Concurenței al Republicii Moldova deține competență exclusivă nu numai în domeniul antitrust (acorduri restrictive și abuz de poziție dominantă) și controlul concentrărilor, așa cum se întâmplă de obicei în majoritatea statelor membre ale UE, dar are, de asemenea, competența de a se ocupa de ajutorul de stat, de concurența neloyală, precum și de denaturarea concurenței de către stat, care se reflectă în primul rând în actele autorităților locale.

Acest domeniu de competență necesită independența și autonomia Consiliului Concurenței pentru a asigura aplicarea regulilor de concurență fără nicio presiune, fie politică, fie bazată pe potențiale interese de capital. Acesta este un standard comun în Uniunea Europeană și în statele sale membre și, prin urmare, reprezintă, o cerință obligatorie și un angajament ferm în cadrul Acordului de asociere.

La ce etapă se află Republica Moldova în ceea ce privește implementarea legislației și politicilor în domeniul concurenței?

Republica Moldova și-a asumat angajamente specifice și clare cu privire la transparența legislației și a politicii în domeniul concurenței și la punerea în aplicare a acestora, precum și la independența funcțională a instituțiilor în cauză, în conformitate cu prevederile Acordului de asociere.

Independența funcțională și absența diferitelor presiuni reprezintă un element cheie pentru implementarea corectă a normelor și, implicit, pentru un bilanț credibil de aplicare a tuturor instituțiilor cărora li s-au acordat autorizații în numele interesului public, ceea ce trebuie să fie o condiție prealabilă incontestabilă și pentru Consiliul Concurenței, guardianul interesului public într-o economie de piață. Scopul legislației și politicii în domeniul concurenței este de a asigura condiții de concurență echitabile și o punere în aplicare eficientă, în special prin prevenirea denaturărilor – combaterea cartelurilor și a abuzurilor de poziție dominantă și interzicerea concentrărilor care ar împiedica în mod semnificativ concurența efectivă.

Cu toate acestea, Acordul de Asociere nu este singurul document cu caracter obligatoriu pentru Republica Moldova în ceea ce privește legislația și politica în domeniul concurenței. Prevederi substanțiale similare pot fi identificate și în articolele 19-21 din Acordul CEFTA, la care Moldova face parte.

Ținând cont de faptul că o poziție dominantă pe piață sau o putere semnificativă pe piață poate fi înțeleasă ca o barieră specifică de intrare pe piață, o legislație și o politică solidă în domeniul concurenței este foarte importantă și în contextul respectării regulilor OMC privind comerțul dintre națiuni, astfel încât este foarte important să cunoaștem regulile, să le respectăm și să cunoaștem cum să reacționăm în cazul unei potențiale denaturări a concurenței, fie că este vorba de o denaturare activă sau pasivă.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

CONSTATĂRI FINALE ALE ASOCIAȚIEI PROMO-LEX PRIVIND GRADUL DE IMPLEMENTARE A REFORMEI POLIȚIEI

Asociația Promo-LEX a organizat, la 9 decembrie 2021, o masă rotundă dedicată prezentării Raportului Final privind rezultatele monitorizării civice a Strategiei de Dezvoltare a Poliției. Evenimentul a avut loc în contextul finalizării Proiectului „Monitorizarea civică a reformei Poliției” finanțat de Uniunea Europeană și implementat în perioada 14 decembrie 2018 – 13 decembrie 2021.

Raportul prezintă principalele realizări și restanțe înregistrate în procesul de monitorizare a implementării Strategiei de Dezvoltare a Poliției 2016 – 2020, precum și a Matricei de politici privind implementarea suportului bugetar pentru anii 2017 – 2020. Documentul conține o sinteză a constatărilor și recomandărilor formulate în cele 5 rapoarte semestriale/anuale elaborate anterior.

Potrivit experților Promo-LEX, cele mai multe angajamente asumate au fost realizate la începutul și sfârșitul implementării Strategiei. Referindu-ne la gradul de realizare a celor 5 obiective, precizăm că din totalul de 84 de activități planificate, 27 au fost realizate (32%), 31 – realizate parțial (37%) iar alte 15 au fost calificate drept restante (18%). În același timp, în cazul a 11 activități (13%) indicatorii de performanță au fost formulați într-o manieră generală, fapt care nu a permis măsurarea gradului de atingere a acestora.

Printre factorii care au influențat implementarea Strategiei de Dezvoltare a Poliției evidențiem: modificarea de trei ori a componenței Guvernului, respectiv, cu trei miniștri ai Afacerilor Interne și patru șefi/șefi interimari ai Inspectoratului General al Poliției; fluctuația de personal, moratoriul instituit asupra funcțiilor vacante din cadrul

IGP și MAI, dar și pandemia COVID-19 în ultimul an de implementare a reformei.

Cu toate acestea, potrivit Acordului de finanțare al Programului „Suport pentru reforma Poliției”, încheiat între Uniunea Europeană și Guvernul Republicii Moldova, încrederea cetățenilor în poliție a fost stabilit drept indicator de măsurare a impactului reformei. Astfel, în perioada de implementare a Strategie s-a observat o tendință generală de creștere a încrederii cetățenilor în Poliție, de la 25,8% în aprilie 2016 la 40,9% în octombrie 2020 (conform [Barometrului Opiniei Publice](#)). Totuși, acest indicator are un caracter fluctuant, în iunie 2021 încrederea în Poliție diminuându-se până la 30,9%.

Pentru asigurarea sustenabilității rezultatelor obținute, dar și pentru a înlătura problemele din sistem încurajăm MAI, IGP și alte autorități publice relevante să asigure continuarea eforturilor de dezvoltare a poliției prin elaborarea și implementarea unor noi documente strategice . În acest sens, experții Promo-LEX au formulat o serie de recomandări care pot fi găsite la finalul raportului.

PROIECTUL UE TWINNING PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR DE DATE SPAȚIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ACTIVITĂȚI INTERACTIVE LA FINALUL ANULUI 2021

Sfârșitul anului 2021 s-a dovedit a fi foarte activ pentru toate părțile implicate în proiectul Twinning finanțat de UE „Îmbunătățirea serviciilor de date spațiale în Republica Moldova conform standardelor UE”.

Partenerii Twinning au pregătit terenul pentru implementarea proiectului pilot, al cărui scop este testarea a șase Ghiduri elaborate în cadrul proiectului Twinning. Ghidurile vor fi utilizate de către autoritățile publice din Republica Moldova care operează cu date spațiale pentru a transforma hărțile din format analog în format digital, a îmbunătăți calitatea datelor spațiale digitale și a le documenta prin metadate. Orașul Ungheni și raionul Ungheni au fost selectate în calitate de regiuni pilot. În acest sens au fost desfășurate mai multe întâlniri online cu Agenția Relații Funciare și Cadastru (ARFC), experții Twinning și reprezentanții autorităților publice locale din Ungheni. Scopul principal al acestor sesiuni de lucru a fost de a crea o viziune comună asupra unei viitoare colaborări și de a identifica

seturile de date disponibile necesare pentru implementarea celor șase Ghiduri. În cadrul unei ședințe comune online, cu prezența experților Twinning, ARFC și partenerii proiectului pilot, a fost discutat fluxul de lucru cu seturile de date selectate.

De asemenea, proiectul Programului și Planului de acțiune al infrastructurii naționale de date spațiale (INDS) a fost prezentat reprezentanților a 20 de entități publice centrale responsabile de datele spațiale și altor părți interesate. Viziunea, obiectivele și activitățile planificate au constituit momentele cheie a întâlnirii online găzduite de ARFC. În 2022 documentele vor fi transmise entităților publice pentru avizare, cu depunerea ulterioară la Guvern.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

În paralel, experții Twinning au efectuat o analiză detaliată a Hotărârilor de Guvern: nr. 254/2018 privind partajarea datelor, nr. 737/2017 privind serviciile de rețea și nr. 738/2017 privind crearea și menținerea metadatelor. În urma acestor misiuni au fost propuse recomandări de posibile modificări ale documentelor juridice în cauză.

Referitor la Consolidarea capacităților și acțiuni de sensibilizare, au avut loc două ședințe online cu participarea ARFC și a mediului academic: un lector de la Universitatea din Zagreb, Facultatea de

Geodezie și reprezentanți ai Universității Agrare de Stat din Moldova și ai Universității Tehnice din Moldova. Discuțiile au fost purtate cu scopul de a împărtăși experiențe educaționale, precum și de a analiza programele universităților din Moldova care vizează tema principală a proiectului.

În legătură cu activitățile Planului de Comunicare, partenerii Twinning au fost implicați în procesul creativ de elaborare a unui scenariu pentru un clip video animat care are ca scop promovarea INDS în Republica Moldova.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI PROMO-LEX ÎN CONTEXTUL MONITORIZĂRII ACHIZIȚIILOR PUBLICE AFERENTE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A POLIȚIEI

În contextul implementării Strategiei de Dezvoltare a Poliției, Asociația Promo-LEX a efectuat monitorizarea și evaluarea achizițiilor publice realizate de Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției în perioada 2016-2020. Scopul misiunii de evaluare constă în a oferi o imagine obiectivă privind legalitatea, transparența, eficiența și eficacitatea achizițiilor de bunuri, servicii și lucrări raportate la obiectivele din Strategie. În baza principalelor constatări expertizei au elaborat un Raport, publicat la 13 decembrie 2021.

Potrivit prevederilor acordului semnat în decembrie 2016 între Guvern și Uniunea Europeană, Republica Moldova urma să beneficieze de suport pentru reforma Poliției în valoare de 57 mil. de euro. De menționat că, în perioada supusă monitorizării suma alocațiilor bugetare din componenta suport pentru reforma Poliției a constituit 593,1 mil. de lei. Mijloacele financiare au fost gestionate de patru instituții: Inspectoratul General al Poliției (IGP), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Centrul Integrat pentru Aplicarea Legii (CIPAL) și Academia „Ștefan cel Mare” a MAI.

În total, din contul suportului bugetar au fost finanțate peste 300 de contracte, valoarea medie a unui contract fiind de circa 2 mil. de lei. În ansamblu, mijloacele financiare au fost utilizate pe trei direcții principale:

- ◇ construcția și renovarea sectoarelor de poliție, a izolatoarelor de detenție provizorie și a edificiilor subdiviziunilor IGP (33% sau circa 194 mil. de lei);
- ◇ achiziționarea infrastructurii și a echipamentelor TETRA (29% sau circa 175 mil. de lei);
- ◇ asigurarea Poliției cu mijloace de transport și reutilizarea acestora (27% sau circa 161 mil. de lei).

Referindu-ne la repartizarea în cadrul instituțiilor, cele mai mari alocații din suportul bugetar, circa 86,5%, au revenit IGP (inclusiv subdiviziunilor acestuia), urmat de MAI (10%), Academia „Ștefan cel Mare” (3,3%) și CIPAL (circa 0,3%).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare a Poliției a determinat majorarea semnificativă a volumului de achiziții efectuate pentru Poliție. Promo-LEX a constatat că insuficiența capacităților instituționale a generat provocări de timp și personal pentru IGP și MAI în inițierea și desfășurarea achizițiilor respective. Astfel, au fost identificate mai multe probleme în cadrul procedurilor de achiziții, printre care: nerespectarea principiului proporționalității în formularea cerințelor de calificare și selecție; carențe

în elaborarea specificațiilor pentru bunuri, lucrări și servicii; admiterea conflictelor de interese; precum și o abordare ineficientă în formarea loturilor pentru achizițiile de bunuri. Totodată, a lipsit abordarea unică și eficientă în stabilirea termenelor de executare a contractelor. Aspectele de transparență au fost ignorate în diferite etape ale procesului de achiziții.

În scopul consolidării managementului achizițiilor publice, experții Promo-LEX au formulat o serie de recomandări care pot fi găsite la finalul raportului. Evaluarea achizițiilor publice aferente Strategiei de Dezvoltare a Poliției a fost desfășurată în cadrul proiectului „Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova”, implementat de Asociația Promo-LEX în perioada 14 decembrie 2018 – 13 decembrie 2021, cu suportul financiar al Uniunii Europene și cofinanțat de către Fundația Est-Europeană din resursele acordate de Suedia.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

ACTIVITATEA POLIȚIENEASCĂ COMUNITARĂ, O MODALITATE DIFERITĂ PENTRU ABORDAREA PROBLEMELOR DE SECURITATE PUBLICĂ LA NIVEL LOCAL

Locuitorii din 40 de sate și orașe din țară au aflat mai multe despre ce înseamnă poliția comunitară, prin ce se deosebește de activitatea polițienească tradițională și cum pot contribui la sporirea siguranței în comunitatea lor. Acțiunea a avut loc în perioada 8-14 noiembrie 2021, în cadrul Campaniei de informare „Împreună pentru o societate mai sigură”, desfășurată de către Asociația Promo-LEX în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției (IGP) cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.

Pe parcursul campaniei, cu implicarea Centrelor mobile de prevenire și informare ale Poliției, reprezentanții IGP și Promo-LEX au angajat publicul într-un dialog cu privire la conceptul de activitate polițienească comunitară, reforma poliției și rezultatele obținute pe parcursul celor 4 ani de implementare a Strategiei de dezvoltare a poliției (2016 –2020).

În cadrul activităților din teritoriu, pentru a sensibiliza și aminti odată în plus despre

proximitatea și deschiderea Poliției față de cetățeni, au fost prezentate o serie de materiale informative video, au fost distribuite pliante cu informații despre poliția comunitară și datele de contact ale Inspectoratelor/ Sectoarelor de Poliție din teritoriu, pixuri și benzi reflectorizante. În același timp, campania a fost prezentă în mass-media prin participarea reprezentanților IGP și ai Promo-LEX la emisiuni radio/TV, dar și prin distribuirea informațiilor relevante pe rețele de socializare.

ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Totodată, pe durata desfășurării campaniei de informare, în mediul online dar și prin comunicarea directă cu cetățenii, a fost realizat un sondaj în vederea consultării opiniei publice despre activitatea polițienească comunitară și modalitățile de îmbunătățire a colaborării dintre Poliție și cetățeni.

Conceptul de activitate polițienească comunitară, este unul relativ nou, fiind preluat de Poliția Republicii Moldova de la

colegii europeni și, reprezintă mai mult o filosofie, o abordare diferită de către angajații poliției, a problemelor cu care se confruntă comunitățile la nivel local.

În Republica Moldova, acest concept este implementat ca obiectiv al Strategiei de dezvoltare a poliției, începând cu anul 2018. Acesta nu presupune crearea unui serviciu polițienesc nou sau majorare de state în efectivul poliției, ci reprezintă o modalitate nouă/diferită de activitate.

ECONOMIE ȘI

DEZVOLTAREA AFACERII

DREPTURILE DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE PENTRU INDUSTRIILE CULTURALE ȘI CREATIVE CONTRIBUIE LA CREȘTEREA ECONOMICĂ

Proiectul finanțat de UE „Sprijin pentru dialogul politic structurat, coordonarea implementării Acordului de Asociere și îmbunătățirea procesului de aproximare legală” a oferit expertiză și a finalizat un raport analitic „Evaluarea actualei Legi a Republicii Moldova privind Dreptul de Autor, precum și a proiectului de modificare a acesteia în vederea armonizării cu directivele UE și tratatele internaționale.” Acest Raport include o analiză a proiectului de modificare a Legii nr. 139/2010, precum și a proiectului de modificare a acesteia, în raport cu prevederile Acquis-ului european și ale tratatelor internaționale în domeniul la care Republica Moldova este parte semnatară, precum și a directivelor europene relevante.

„Drepturile de autor – cunoscute ca drepturi de autor în cea mai mare parte a Europei continentale – acordă un pachet de drepturi autorilor de opere originale. Datorită drepturilor de autor, autorii pot controla modul în care alții le folosesc operele și pot primi o remunerație din aceste utilizări. Jurisdicțiile europene protejează, de asemenea, interesele artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor și radiodifuzorilor.

Drepturile de autor protejează majoritatea creațiilor intelectuale umane, denumite generic opere, atâta timp cât acestea sunt originale. În plus, drepturile conexe protejează contribuțiile specifice care sunt importante pentru difuzarea operelor protejate.”

Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO)

<https://euipo.europa.eu/ohimportal/ro/web/observatory/faqs-on-copyright>

În urma [recomandărilor formulate în Raport](#), Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (AGEPI) a elaborat un nou proiect de lege, care transpune integral nouă directive UE și parțial patru directive UE. Proiectul de lege, cu o structură omogenă și sistematizată, facilitează cunoașterea și aplicarea normelor juridice și are drept scop:

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

- ◊ Asigurarea transparenței și echilibrului în cadrul sistemului care reglementează remunerarea autorilor și artiștilor interpreți sau executanți aflați într-o poziție slabă de negociere, inclusiv asigurarea un mecanism de revocare a drepturilor exclusive;
- ◊ Asigurarea unui grad ridicat de protecție a autorilor și a titularilor de drepturi, prin stabilirea unui cadru juridic adaptat la tehnologiile digitale și la internet;
- ◊ Instituirea unui sistem eficient de gestionare colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe;
- ◊ Încurajarea creării de registre naționale, utilizate ca surse alternative de date, pentru a completa și îmbunătăți statisticile oficiale.

Prin crearea unui cadru juridic armonizat cu dispozițiile acquis-ului european, se asigură un grad ridicat de protecție pentru autorii și titularii de drepturi în Republica Moldova. În egală măsură, protecția drepturilor de autor și a drepturilor conexe se află în centrul veniturilor Industriilor Culturale și Creative (ICC), astfel încât să fie create premisele unei creșteri economice durabile a Republicii Moldova, prin atragerea de investiții, stimularea creativității și crearea de locuri de muncă.

„Industriile culturale și creative (ICC) sunt acele industrii care se bazează pe valori culturale, pe diversitatea culturală, pe creativitatea individuală și/sau colectivă, competențe și talente, cu potențialul de a genera inovare, bunăstare și locuri de muncă prin crearea de valoare socială și economică, în special din proprietatea intelectuală; acestea includ următoarele sectoare, care se bazează pe contribuții culturale și creative: arhitectura, arhivele și bibliotecile, artizanatul artistic, audiovizualul (inclusiv filmele, televiziunea, programele software și jocurile video, multimedia și muzica înregistrată), patrimoniul cultural, designul, industriile de vârf bazate pe creativitate și moda, festivalurile, muzica live, artele spectacolului, cărțile și publicațiile (ziare și reviste), radioul și artele vizuale, precum și publicitatea, industriile produselor de lux și modei bazate pe creativitate, festivalurile, muzica live, arta spectacolului, cărțile și editarea (ziare și reviste), radioul, artele vizuale și publicitatea, în timp ce autorii și interpreții se află la originea și însăși sursa ICC.”

*Rezoluția Parlamentului European din 13 decembrie 2016
Referitoare la o politică coerentă a UE pentru industriile culturale și creative*

În Uniunea Europeană, Statele Membre utilizează sistemele lor naționale de clasificare pentru activitățile care aparțin industriilor culturale și creative, prin urmare este necesar să se definească rolul acestui sector și în țările terțe asociate/conectate la UE. În acest sens, este esențial să fie ajustată legislația Republicii Moldova privind drepturile de autor și ICC.

În 2014 a fost semnat Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. Unul dintre obiectivele principale ale asocierii este de a sprijini eforturile Republicii Moldova de a-și dezvolta potențialul economic prin intermediul cooperării internaționale, inclusiv prin aproximarea legislației sale de cea a UE, inclusiv în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală. Ulterior, capitolul 9 din Acordul de Asociere reflectă anume subiectul drepturilor de proprietate intelectuală.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Numărul mare de opere și obiecte protejate prin drepturi de autor sau drepturi conexe, proporția de utilizare a acestora și remunerația generată au condus la elaborarea de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) a unei Metodologii (Ghidul privind evaluarea contribuției economice a industriilor bazate pe dreptul de autor, OMPI 2003), care a identificat patru mari categorii de industrii creative (IC):

a) **IC – CORE** – presă și literatură, muzică, producții teatrale, opere, cinematografie și video; radio și televiziune; fotografie; programe software, baze de date și jocuri pe calculator; arte vizuale și grafice; servicii de publicitate; și societăți de gestiune colectivă a drepturilor de autor;

b) **Industrii interdependente de drepturi de autor** – fabricarea calculatoarelor și a instrumentelor muzicale, fabricarea suporturilor pentru înregistrare etc.

c) **Industrii de drepturi de autor parțiale** – îmbrăcăminte, textile și încălțăminte; bijuterii și monede; alte obiecte de artizanat; mobilier; articole de uz casnic, porțelanuri și sticlă; învelitori de perete și covoare; jucării și jocuri; arhitectură, inginerie, topografie; design interior și muzee;

d) **Industrii de sprijin nespecializate** – comerț general cu ridicata și cu amănuntul; transporturi generale; și informații și comunicații (inclusiv cu fir, fără fir, prin satelit și internet).

Sursa: www.euneighbours.eu

UNIUNEA EUROPEANĂ ESTE PRINCIPALUL PARTENER COMERCIAL AL APICULTORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Mai mult de 90% din mierea produsă în țară ajunge pe piața comunitară. Principalele state importatoare sunt Italia, Franța, România, Polonia și Germania. Totodată, UE este și una dintre cele mai importante surse de finanțare pentru acest sector.

În ultimii doi ani, datorită proiectului Livada Moldovei, susținut de Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Europene de Investiții, afacerile apicole au beneficiat de împrumuturi în valoare de 1,2 milioane de euro. Este și cazul întreprinderii lui Mihai Curjos, un apicultor în a treia generație din Larga Nouă, raionul Cahul, care a decis să-și modernizeze afacerea de familie.

Lui Mihai Curjos, dragostea pentru apicultură i s-a transmis de la bunel, care prin 1970 și-a instalat câțiva stupi în curte. Ceea ce a început ca o pasiune, a devenit o afacere prosperă, care a reușit să aducă venituri familiei. Într-o primă etapă, prisaca s-a extins până la 100 de stupi, iar, pe parcursul anilor, tânărul apicultor a reușit să studieze în detalii comportamentul albinelor.

„Ceea ce uimește este inteligența albinelor, modul în care acționează în diferite situații, dar și grija lor față de generațiile viitoare. E interesant cum se apără și cum reacționează la diferite activități ale omului”,

spune Mihai Curjos.

Motivat de vânzările bune din 2019, apicultorul a decis să mai cumpere 100 de stupi, precum și tehnică de extragere a mierii. Pentru aceasta, a accesat un împrumut în valoare de 10 mii de euro în cadrul liniei de creditare Livada Moldovei. Astfel, apicultorul a putut beneficia de condiții favorabile și de o rată competitivă a dobânzii.

„Nu a fost un proces complicat, am mers mai întâi la o consultație și mi s-a explicat care este procedura. Am perfectat documentele și într-o lună și jumătate am primit banii. Cel mai atractiv a fost faptul că am avut posibilitatea de a procura utilajul cu cota zero la TVA, am economisit 20% din costul utilajului. De asemenea, am putut combina cu alte proiecte, astfel încât, imediat după achiziționarea utilajului, am aplicat la programul de subvenții și mi-a fost restituită jumătate din suma investită”,

spune tânărul apicultor.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

După ce a cumpărat 100 de stupi, Mihai Curjos a început să-i populeze cu familii de albine. Totodată, apicultorul a procurat o centrifugă pentru 42 de rame, un descăpăcitor automatizat și un topitor care permite extragerea unui procent mai mare de ceară cu pierderi minime.

Apicultorul vinde miere, polen și propolis. Cea mai mare parte a mierii este exportată prin intermediul procesatorilor din Republica Moldova.

Deși se confruntă cu multe dificultăți, apicultorul își pune speranțe mari în viitorul afacerii sale.

„Cel mai dificil e că nu putem controla procesele din natură. În 2020 ne-a afectat seceta, în 2021- frigurile și temperaturile instabile. Prețul mierii pe care o vindem angro este foarte mic. Totodată, apar dificultăți în comunicarea cu agricultorii care adesea folosesc pesticide și nu ne informează, iar albinele au de suferit. Vrem

să continuăm tradiția de familie, sperăm la niște venituri cât de cât stabile, aici, la noi acasă. Asta ne face să nu plecăm peste hotare”,

spune Mihai Curjos.

Prin intermediul liniei de creditare Livada Moldovei, în valoare de 120 de milioane de euro, apicultorii din Moldova pot majora numărul de stupi, dezvolta unitățile de procesare și ambalare, explora noi direcții de vânzare.

În anul 2018, în Republica Moldova existau aproximativ 165 de mii de familii de albine, care polenizau circa 350 de mii de hectare de terenuri agricole (dintre care 40% erau terenuri horticoale). Acest lucru a permis o creștere a recoltei cu 20-30%, tradusă într-o valoare anuală a apiculturii de peste 35 de milioane de euro. În prezent, în Moldova sunt înregistrați peste 7.800 de apicultori. În 2020, au fost produse aproximativ 3.500 de tone de miere, dintre care 3.300 de tone au fost exportate.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

PROIECTUL LIVADA MOLDOVEI: UN LAN DE LEVĂNȚICĂ PLANTAT LA COLEGIUL AGROINDUSTRIAL DIN RÎȘCANI

340.000 de euro vor fi investite în reabilitarea și dotarea Colegiului Agroindustrial din raionul Rîșcani. Lucrările au început astăzi cu plantarea a 2 ha de levănțică și a 2 ha de salvie. Totodată, laboratorul instituției urmează a fi dotat cu mobilier, utilaje de ultimă generație, tehnică IT și o instalație de extragere a uleiurilor eterice. Investiția este realizată în cadrul proiectului „Livada Moldovei”, implementat de Guvernul Republicii Moldova cu suportul UE, prin intermediul Băncii Europene de Investiții.

În prima fază a proiectului au fost livrate utilajele agricole necesare pentru plantarea, recoltarea și întreținerea plantațiilor de levănțică și salvie. Folosind aceste utilaje, elevii colegiului, îndrumați de cadrele didactice, au reușit să planteze cu succes lanul de levănțică și salvie.

Recolta urmează a fi procesată utilizând capacitățile laboratorului didactic ce va fi edificat și dotat în cadrul proiectului.

Beneficiari direcți ai investițiilor vor fi peste 330 de elevi ai Colegiului Agroindustrial din Rîșcani, specialiști din sector, precum și fermieri care sunt specializați în cultivarea plantelor etero - oleaginoase.

În urma implementării proiectului investițional, Colegiul Agroindustrial din Rîșcani va deveni un centru de instruire a specialiștilor calificați din acest domeniu.

În prezent, produsele derivate în urma cultivării plantelor etero-oleanginoase sunt la mare căutare pe piețele regionale și internaționale. Fiind rezistente la condiții mai aride, acestea se pretează cultivării în Republica Moldova.

În cadrul proiectului „Livada Moldovei”, Guvernul investește 12 milioane de euro în reabilitarea și dotarea a 10 instituții educaționale și de cercetare din țară. Bani sunt puși la dispoziție de Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Europene de Investiții.

Anterior, prin intermediul aceluiași proiect au fost făcute investiții importante la Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Agrară de Stat din Moldova și Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău. Aici, lucrările de renovare și modernizare costă, în total, circa 6 milioane de euro.

UE CONTINUĂ SĂ SPRIJINE AGRICULTURA, DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI SIGURANȚA ALIMENTARĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Pentru a oferi în continuare suport **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAFI)** pentru viitoarea **Strategie Națională pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (NARDS 2030)**, experții Twinning din Austria au lucrat la analiza potențialul impact al NARDS asupra mediului. Obiectivul final a fost

finalizarea raportului interimar al capitolului Evaluării Strategice de Mediu (SEA), intitulat „Starea actuală a mediului”. În cele din urmă, consultările cu experți din diferite instituții relevante și proiectul elaborat vor sta la baza raportului final privind SEA.

LEADER în Moldova este un instrument structural suplimentar pentru implementarea strategiei agricole. Dezvoltarea strategiilor locale este o piatră de temelie pentru accelerarea acestui proces. În acest sens, experții Twinning, AIPA și Fondul de Solidaritate PL au muncit din greu în această perioadă pentru a dezvolta un cadru legal funcțional. Ultima misiune din decembrie a culminat cu finalizarea contribuției Twinning pe acest subiect. Prin urmare, consultările constante și revizuirea reglementărilor au contribuit la pregătirea Moldovei pentru lansarea LEADER. Proiectele implementate în acest cadru pot avansa dezvoltarea economică și pot sprijini sectorul antreprenorial din regiuni.

Auditul de acreditare în AIPA, conform Anexei I Regulamentul 907/2014, a fost continuat de către echipa de experți polonezi care a primit feedback de la beneficiari cu privire la Raportul de audit întocmit în octombrie. A fost elaborat un Plan de acțiune cu recomandări privind modul de abordare a deficiențelor instituționale. Acest lucru a oferit beneficiarului o foaie de parcurs solidă pe baza căreia progresul poate fi verificat în mod constant.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

La începutul lunii noiembrie, o echipă de experți de la MAIA a participat în o **vizită de studiu în Austria**. Echipa a avut ocazia să se întâlnească cu experți din Ministerul Agriculturii, Regiunilor și Turismului Austriac. Au fost împărtășite și discutate metodele de planificare strategică, măsurile austriece de sprijin financiar pentru fermieri, programul de dezvoltare rurală austriac, măsurile de mediu austriece pentru agricultură, monitorizare, evaluare și management al datelor. De asemenea, experții Agenției de Plăți din Austria (AMA), care sunt și ei implicați în proiectul Twinning Agrifood în Moldova, au prezentat implementarea măsurilor de Dezvoltare Rurală și LEADER inclusiv monitorizarea acestora din punctul de vedere al unei Agenții de Plăți. Prin împărtășirea acestei experiențe și a bunelor practici, beneficiarii au fost inspirați și li s-a oferit idei potențiale despre cum să dezvolte instituțiile și să-și îmbunătățească eficiența muncii.

Ca urmare a **două misiuni de audit DG Sante** (Direcția Generală responsabilă de legislația UE în domeniile siguranței alimentare, siguranței produselor și sănătății publice), realizate în aprilie „Controalele privind sănătatea animalelor pentru producția de carne de pasăre, produsele din carne de pasăre și ouă” și a celei din septembrie/octombrie „Reziduuri și contaminanți, inclusiv medicamente veterinare la animalele vii și produsele de origine animală”, o misiune de audit ulterioară a avut loc în luna noiembrie:

Al **treilea audit DG Sante** din 2021 a fost desfășurat la distanță în perioada 8-19 noiembrie 2021 în cadrul ANSA. Aceasta a evaluat sistemul de control în vigoare care reglementează producția de carne de pasăre și produse de carne pasăre destinate exportului în Uniunea Europeană.

În ceea ce privește pregătirea pentru auditul menționat, Proiectul Twinning a sprijinit ANSA în domeniul de **revizuire a procedurilor oficiale de control și a listelor de verificare**. Simularea inspecțiilor de control oficial, a fost organizată în conformitate cu cerințele UE de igienă sanitară veterinară, siguranță alimentară și calitate împreună cu personalul ANSA în primul abator și unitatea de producție de carne de pasăre și două centre de ambalare a ouălor în trimestrul precedent, așadar, ANSA și operatorii din sectorul alimentar au avut timp suficient pentru a implementa recomandările furnizate și activitățile propuse pentru îmbunătățirea unităților inspectate. Au fost oferite recomandări de către experți pentru ANSA și operatorii din sectorul alimentar în vederea îmbunătățirii producției și produselor finale conform cerințelor și standardelor de calitate ale UE.

În decembrie a fost organizată o **misiune suplimentară de simulare a inspecției în cel de-al doilea abator și unitate de procesare a păsărilor de curte**. Au fost asigurate recomandări ale experților pe termen scurt din cadrul Serviciului Alimentar și Veterinar de Stat din Lituania pentru ANSA, axate pe controlul oficial efectuat la operatorii din sectorul alimentar de către subdiviziunile regionale. În cazul neconformităților detectate la întreprinderi, ANSA va monitoriza implementarea îmbunătățirilor necesare. Numai după aceasta unitatea va avea posibilitatea de a fi listată pentru exportul în UE. Operatorii din sectorul alimentar trebuie să înțeleagă necesitatea de a implementa legislația națională, precum și cea a UE, bazată pe un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și a intereselor consumatorilor, acest lucru permițându-ne să „deschidem ușa” către piața UE. Trebuie obținută o abordare comună a siguranței alimentare de către ANSA și operatorii din sectorul alimentar.

A fost obținut un progres semnificativ în decursul acestui an și prima companie din Moldova a fost listată de către UE (Regulamentul de Implementare (UE) 2021/645 al Comisiei din 15 aprilie 2021) și a primit dreptul de a exporta înghețată pe piața UE.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

REPUBLICA MOLDOVA VA AVEA O STRATEGIE DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ, ELABORATĂ CU SUPTUL UE

Recent, a fost finalizată elaborarea proiectului Strategiei de specializare inteligentă – documentul de politici care presupune o abordare bazată pe resursele disponibile în cadrul unei țări, ținând cont de provocările socio-economice, aplicată pentru a identifica oportunități unice de dezvoltare și creștere economică. Cu alte cuvinte, specializarea inteligentă înseamnă direcționarea resurselor disponibile pentru cercetare și inovare exact în domeniile unde acestea pot fi valorificate pe deplin – sectoarele economice care reprezintă competitivitate și atractivitate sporită într-o țară, care ulterior vor contribui la creșterea ei economică.

Strategia a fost elaborată cu sprijinul proiectului finanțat de către UE „Misiunea Înălților Consilieri ai Uniunii Europene” în cadrul unui exercițiu participativ amplu, sub egida Ministerului Educației și Cercetării, cu implicarea reprezentanților Ministerelor Economiei, Sănătății, Agriculturii și Industriei Alimentare, Agențiilor de Dezvoltare Regională, Camerei de Comerț și Industrie, antreprenorilor și asociațiilor de business, mediului academic, reprezentanților ai sectorului asociativ. Conceptul Strategiei urmează a fi definitivat în cadrul grupului de lucru inter-instituțional și consultat public.

Potrivit autorilor Strategiei, concentrarea resurselor pe un număr limitat de domenii de excelență/specializare și de investiții prioritare pornește de la ideea că o țară nu poate obține performanțe notabile în toate domeniile științei, tehnologiei și inovării, fiind necesar un proces atent de prioritizare, care să țină cont de nevoile și resursele de care dispune statul respectiv. Specializarea inteligentă a fost, de asemenea, propusă pentru a împiedica diseminarea investițiilor limitate alocate cercetării și inovării unui număr extins de sectoare și domenii de cercetare, fapt care, în consecință, nu permite obținerea unui impact substanțial

urmare a investiției respective. Astfel, în cazul Republicii Moldova au fost identificate patru domenii prioritare: **Agricultură și procesarea produselor alimentare; Tehnologia Informației și Comunicațiilor; Energie; Biomedicină și biofarmaceutică.**

La nivelul UE, specializarea inteligentă constituie o condiție obligatorie pentru obținerea fondurilor structurale europene destinate cercetării, inovării și transferului de tehnologii; și, deși existența unei Strategii de specializare inteligentă nu reprezintă o condiționalitate pentru țările din afara Uniunii, prezența ei va facilita atragerea fondurilor, dincolo de bugetul de stat, pentru sectoarele prioritare identificate. De asemenea, aceasta va spori avantajul competitiv al țării, propunându-și ca, până în 2030, Republica Moldova să devină un stat cu o economie bazată pe cunoaștere, competitivă, sustenabilă și integrată în lanțurile valorice internaționale, cu o societate rezilientă, digitalizată și predispusă spre inovare.

Implementarea Strategiei de specializare inteligentă este inclusă în Planul de acțiuni al Guvernului, aprobarea acesteia urmând să aibă loc până în martie 2022.

EU4YOUTH: PROIECTUL EUNLOCKING ÎNCURAJEAZĂ TINERII DIN MOLDOVA ȘI UCRAINA SĂ DESCOPERE ESENȚA ANTREPRENORIALULUI SOCIAL

Proiectul EUnlocking, finanțat de Uniunea Europeană, a oferit tinerilor din Moldova și Ucraina posibilitatea de a descoperi esența antreprenoriatului social în cadrul unui curs intensiv de instruire de 4 zile la Chișinău și Kiev, însoțit de discuții zilnice online între participanții din cele două țări.

În perioada 4–7 noiembrie 2021, proiectul „EU4Youth – Valorificarea potențialului tinerilor antreprenori sociali din Moldova și Ucraina” (pe scurt, proiectul EUnlocking) a organizat cu succes un curs intensiv de instruire privind cunoștințele esențiale și abilitățile practice în domeniul antreprenoriatului social pentru tinerii antreprenori sociali și potențialii antreprenori sociali din Republica Moldova și Ucraina. Cursul de formare a abordat diverse subiecte esențiale pentru ca tinerii să își poată gestiona întreprinderile sociale nou înființate, precum: planificarea afacerii, gestionarea afacerii, vânzări și marketing, resurse umane, stabilitate financiară și colectare de fonduri etc.

Pentru a face față restricțiilor de călătorie impuse de pandemie și pentru a promova în continuare colaborarea transfrontalieră, cursul de formare a fost organizat offline la Chișinău (Moldova) și Kiev (Ucraina), cu interacțiuni și discuții virtuale zilnice între 44 de participanți din cele două țări. Dintre aceștia, 22 de participanți sunt tineri antreprenori sociali care au fost selectați în cadrul concursului de sub-granturi al proiectului. Acest curs de formare i-a echipat cu cunoștințe și abilități vitale, astfel încât aceștia să își poată pregăti în mod corespunzător propunerile lor finale.

Cristina Tocari, o participantă din Moldova, a mărturisit:

„Aveam nevoie de un impuls de încredere în mine pentru a continua să lucrez în domeniul antreprenoriatului social. Aveam nevoie de mai multă încredere și de mai multe cunoștințe despre aspectele tehnice și teoretice ale antreprenoriatului social. În plus, este important să știu că nu sunt singură în această călătorie de realizare a unui impact pentru comunitatea mea. Acest curs de formare a răspuns tuturor așteptărilor mele.”

„Știam că antreprenoriatul social în Moldova a luat amploare de mult timp, dar nu ne-am gândit până acum că avem atât de multe puncte în comun și putem începe cooperarea chiar acum!”

a declarat Irina Kadkalenko, proprietara întreprinderii sociale Ira Beauty din Ucraina.

De asemenea, în timpul cursului de formare, participanții au avut ocazia de a-și prezenta ideile, de a-și lărgi cunoștințele despre investitori și despre oportunitățile de extindere a startup-urilor sociale în contextul pandemiei.

[Proiectul EUnlocking](#) contribuie la promovarea potențialului antreprenorial social al tinerilor din Moldova și Ucraina prin stabilirea unui ecosistem favorabil pentru întreprinderile sociale, precum și prin inspirarea și sprijinirea mai multor tineri antreprenori sociali pentru a dezvolta și susține soluțiile lor inovatoare pentru promovarea incluziunii sociale și a durabilității mediului în ambele țări.

EU4YOUTH: REZULTATE REMARCABILE ALE ACȚIUNILOR DE ADVOCACY ÎN FAVOAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Noutate pentru antreprenorii sociali din Republica Moldova: întreprinderile sociale pot beneficia de subvenții în mărime de la 50% până la 300% din costurile privind taxele și contribuțiile lunare achitate din salariul angajaților din categorii defavorizate.

Echipa proiectului „EU4Youth – Valorificarea potențialului tinerilor antreprenori sociali din Moldova și Ucraina” (EUnlocking), împreună cu comunitatea antreprenorilor sociali și cu suportul financiar al Uniunii Europene, a reușit să includă întreprinderile sociale printre subiecții beneficiarilor de subvenții de stat în domeniul creării și menținerii locurilor

de muncă pentru șomeri, în special cei cu dizabilități și din alte categorii defavorizate.

Astfel, începând cu anul 2021, întreprinderile sociale au acces la subvenționarea costurilor privind taxele și contribuțiile lunare achitate din salariul angajaților din categorii defavorizate.

Dumitru Braga are 33 ani și este managerul întreprinderii sociale de inserție “Floare de cireș” SRL din satul Răzeni. Antreprenorul s-a împărtășit cu experiența sa în domeniul accesării subvențiilor de stat, în cadrul sesiunilor de informare online desfășurate de [proiectul #EUnlocking](#) în septembrie și octombrie 2021. Dumitru a încurajat cei peste 80 de participanți la sesiunile de informare (tineri antreprenori sociali și reprezentanți ai ONG-urilor), să beneficieze de această oportunitate, care este ușor de accesat.

„Mai ales acum în perioada pandemică și a restricțiilor impuse de către autorități sectorului catering, în care activează întreprinderea socială pe care o reprezintă, accesul la subvenții ne ajută enorm să păstrăm locurile de muncă și nivelul de salarizare pentru 14 tineri cu dizabilități și din alte categorii defavorizate din mediul rural”,

a menționat Dumitru.

În conformitate cu prevederile noului Regulament privind subvenționarea locurilor de muncă, întreprinderile sociale pot beneficia de subvenții în mărime de la 50% până la 300% din costurile privind taxele și contribuțiile lunare achitate din salariul angajaților din categorii defavorizate, în valoare bănească, asta ar însemna între 100 euro și 300 euro lunar per salariat.

Echipa proiectului a oferit antreprenorilor sociali și persoanelor interesate materiale de suport și modele de documente pentru a facilita accesul la subvenții, materialele fiind disponibile pe paginile web ale partenerilor proiectului.

Pentru a obține acest rezultat, proiectul EUnlocking a desfășurat mai multe activități de advocacy, precum: consultări publice, conferință națională, campanie de sensibilizare pentru a puncta importanța implicării statului în susținerea și dezvoltarea antreprenoriatului social în țară.

Menționăm că antreprenoriatul social este un fenomen relativ nou în Republica Moldova, care este reglementat de cadrul normativ începând cu anul 2017. Legislația prevede mai multe măsuri de promovare și susținere a întreprinderilor sociale, însă la nivel practic, din cauză că lipsesc norme metodologice de aplicare și există mai multe lacune legislative, acestea se aplică cu dificultate.

Proiectul „EU4Youth – Valorificarea potențialului tinerilor antreprenori sociali din Republica Moldova și Ucraina” contribuie la stimularea potențialului antreprenorial social al tinerilor din Moldova și Ucraina prin crearea unui ecosistem favorabil pentru întreprinderile sociale, precum și prin inspirarea și sprijinirea mai multor tineri antreprenori sociali în dezvoltarea și susținerea soluțiilor lor inovatoare pentru promovarea incluziunii sociale și mediului sustenabil în ambele țări. Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană, prin intermediul Programului EU4Youth.

Proiectul este implementat în perioada 2020 – 2022, de un consorțiu de organizații partenere: Gustav-Stresemann-Institut (GSI) din Germania, Pro NGO! (Germania), AXA Management Consulting (Moldova), Eco-Răzeni (Moldova), Centrul CONTACT (Moldova) și Egalite International (Ucraina).

LIVADA MOLDOVEI: INVESTIȚII ÎN VALOARE DE 2 MILIOANE DE EURO ÎN CADRUL CENTRULUI DE EXCELENȚĂ ÎN VITICULTURĂ ȘI VINIFICAȚIE DIN CHIȘINĂU

Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău va fi modernizat și dotat cu echipamente de ultimă generație datorită unei investiții în valoare de 2 milioane de euro. Investițiile sunt realizate în cadrul proiectului „Livada Moldovei”, implementat de Guvernul Republicii Moldova cu suportul UE, prin intermediul Băncii Europene de Investiții.

Lucrările de modernizare presupun construcția și utilizarea unei stațiuni horticole didactico-experimentale, renovarea laboratorului organoleptic și a vinotecii, dotarea cu echipamente IT. De asemenea, va fi utilizat laboratorul didactic de microvinificație, precum și cel de procesare a produselor horticole.

„Investiția este făcută inclusiv într-un laborator unde studenții, ghidați de profesori și de specialiști invitați din afară, vor procesa aceste fructe, strugurii de soiuri tehnice, astfel încât să învețe inclusiv și tehnologia procesării, după care tot ei se vor îndeletnici de vânzarea acestor produse. Laboratorul care urmează a fi construit este, de fapt, o mini-fabrică unde studenții pot învăța din practică cum se gestionează o afacere sau cum se lucrează într-o întreprindere horticolă”,

a declarat Iurie Vîrlan, Consultant în Comunicare a proiectului „Livada Moldovei”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

În primăvara lui 2022 este preconizată plantarea a 2 hectare de viță-de-vie de soiuri tehnice, cum ar fi: Fetească Regală, Viorica și Rară Neagră. Decizia de a cultiva anume aceste soiuri a fost luată urmare a consultărilor cu specialiștii din sectorul vitivinicol.

„Ne dorim foarte mult ca în urma acestor investiții instituția să devină mai competitivă atât pe piața națională, cât și pe cea internațională. Am dori ca instituția să atragă cât mai mulți studenți și, de ce nu, cum era pe timpuri, și studenți din străinătate”,

a declarat Iurie Brumărel, Director executiv al Unității consolidate pentru implementarea și monitorizarea programului de restructurare a sectorului vitivinicol.

Beneficiari direcți ai investițiilor vor fi peste 300 de studenți și 41 de cadre didactice din cadrul Centrului de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău.

„Avem posibilitatea, cu ajutorul banilor europeni, să modernizăm baza didactică a instituției ca elevii să învețe nu pe auzite și nu pe văzute, dar să participe la tot procesul tehnologic”,

a declarat Sergiu Zabolotnii, Directorul Centrului de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău.

Datorită unui parteneriat de durată, elevii și profesorii vor fi ghidați de către reprezentanții asociației MOVCA, pentru a cunoaște mai bine tehnologiile moderne de cultivare și procesare a produselor horticole, în conformitate cu standardele ecologice.

În cadrul proiectului „Livada Moldovei”, Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Europene de Investiții, cu suportul Guvernului Republicii Moldova, investește 12 milioane de euro pentru reabilitarea și dotarea a 10 instituții educaționale și de cercetare.

Anterior, prin intermediul aceluiași proiect, au fost făcute investiții importante la Universitatea Tehnică a Moldovei și Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Aici, lucrările de renovare și modernizare au costat, în total, circa 4 milioane de euro.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

UN AGRICULTOR DIN CANTEMIR UTILIZEAZĂ TEHNOLOGII NOI, GRAȚIE SUPTULUI UE

*„Sunt conducătorul Gospodăriei Țărănești „Doina Ioana”. Ne aflăm în comuna Antonești, Cantemir și ne ocupăm cu prelucrarea terenurilor agricole, obținând produse agricole: grâu, floarea-soarelui, porumb, rapiță, sor. Această aventură a început în anul 2000. Din anul 2000 ne ocupăm cu agricultura, prelucrăm la momentul de față 1.400 de hectare”,
spune agricultorul Ion Doina.*

ION DOINA
agricultor

Menținerea fertilității solului, dar și asigurarea unui nivel scontat de producție poate fi realizată cu ajutorul unui echipament agricol corespunzător, pe care Ion a reușit să-l achiziționeze.

Renunțarea la agregatele vechi și înlocuirea lor cu tehnică nouă a fost posibilă datorită unui credit accesat la Banca Comercială ProCredit Bank S.A., cu suportul Uniunii Europene, prin intermediul Grupului Băncii Europene de Investiții.

„Este vorba de un credit de patru milioane de lei care în rezultatul obținerii, noi ne-am dotat cu tehnică, cu combinator de la firma Horshe și cu un tractor de capacitate 430 cai putere K7. Noi, ca atare, nu avem destule resurse de a acoperi gajul pentru a obține creditul acesta și am accesat creditul fiindcă era posibil prin Banca Europeană să reducem riscul de a pune în gaj o sumă foarte mare. 30% sunt resursele noastre financiare și 70% sunt resursele de la Banca Europeană pentru Investiții”,

ne povestește agricultorul.

Ion Doina consideră că agricultura are nevoie de multă dedicație:

„Pe câmp petrec în jur de 80% din toată activitatea mea. Asta înseamnă cu dragoste față de ceea ce fac, de solul pe care îl am, de culturile pe care le producem. E o plăcere să-ți dedici timpul pentru a produce ceva, pentru a face lucruri bune”.

Grupul Băncii Europene de Investiții a semnat primele contracte de garanție în anul 2017, iar prin intermediul fondului de garantare în valoare de 28 de milioane de euro, 123 întreprinderi din Republica Moldova au beneficiat de finanțare în condiții favorabile în ceea ce privește gajul și dobânda.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

CREDITE MAI ACCESIBILE DE LA BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII PENTRU AGRICULTORII DIN LEOVA

Ion și Galina Barancean au dezvoltat o afacere în domeniul agriculturii pe câmpurile din localitatea natală, Tochile-Răducani. Pe lângă culturi cerealiere, de câțiva ani soții produc legume care ajung pe rafturile unei rețele de supermarketuri din țară.

„Anii buni ne-au mai motivat ca să putem merge înainte și să facem unele investiții care pe viitor să ne aducă un beneficiu și, nu în ultimul rând, oamenii din sat să aibă de lucru”,

spune Galina Barancean, fondatoare Fruct-Agroprut SRL

„Am crescut floarea-soarelui, porumb, orz, rapiță și din 2012 și am hotărât să ne ocupăm cu grădina. Am început a cultiva, din inițiativa soțului, ardei. Am pus pari, ață ca să fie o tehnologie mai avansată, cu irigare”,

spune Galina Barancean, fondatoare Fruct-Agroprut SRL

Necesitatea agricultorilor era să găsească resurse financiare pentru montarea unui apeduct care să asigure cantitatea necesară de apă pentru irigarea culturilor.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„În total, avem o suprafață de 670 de hectare, dintre care vreo 30 hectare sunt acoperite cu grădină. Însăși investiția pe care noi am făcut-o, cea cu irigarea, este o investiție foarte mare. Am tras apa de Prut, o distanță de vreo 4 kilometri. Datorită proiectului de la Banca Europeană de Investiții, noi am reușit să colaborăm cu ProCredit Bank, pentru că gajul nostru a fost de 30% și asta a fost un foarte mare plus și ne-a oferit o posibilitate ca să ne dezvoltăm. S-a luat vreo cinci milioane și suma gajului de vreo 30%, vreun milion și cinci sute. Noi nu puteam niciodată să luăm sume mai mari, pentru că trebuia să pui în gaj 130-150%. Așa sunt condițiile la alte bănci.”

povestește Galina.

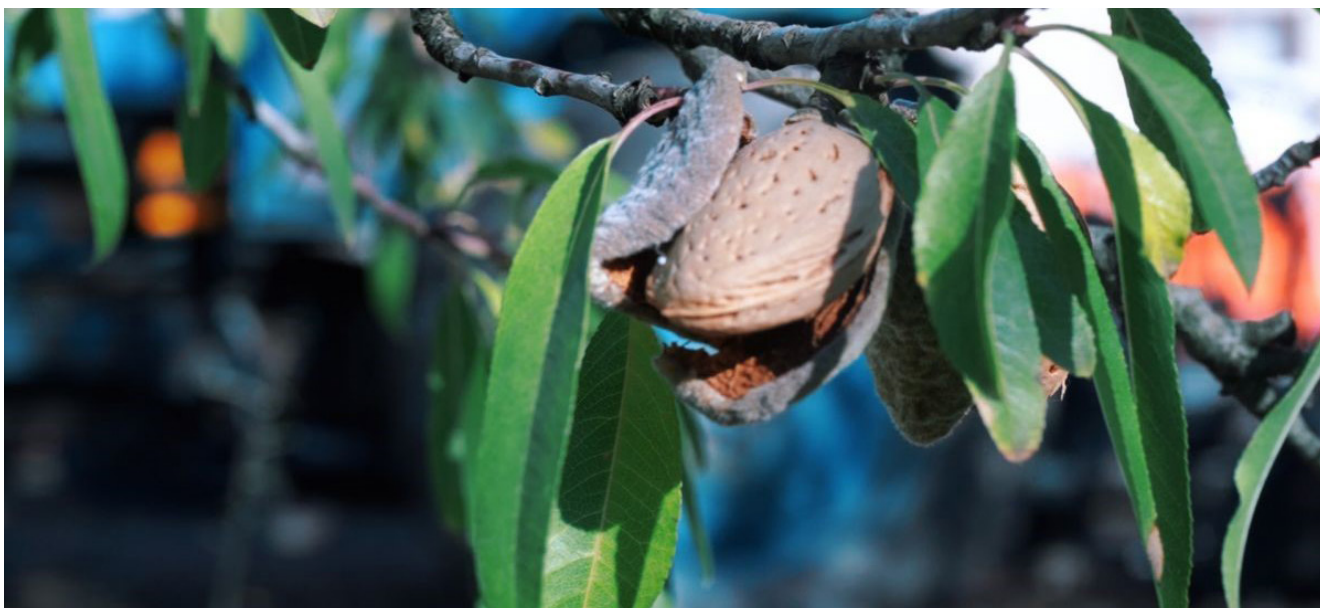
Investiția în apeductul construit și montat în anul 2019, le-a oferit soților Barancean siguranța într-un viitor prosper acasă.

Mai multe detalii – [AICI](#).

MODERNIZAREA TEHNOLOGIILOR DE RECOLTARE ȘI PROCESARE A MIGDALELOR DE LA VULCĂNEȘTI CU SUPTORUL UE

Pomii de migdali sunt destul de rar întâlniți în Republica Moldova. Un grup format din 5 producători de la sudul țării muncește de 12 ani pentru a crește și dezvolta 150 hectare de migdali. Au pregătit terenul, au sădit pomii și acum se bucură de roada bogată. Afacerea, însă, nu s-ar fi dezvoltat fără investiții. Agricultorii au avut nevoie de susținere financiară externă, în special pentru modernizarea procesului de recoltare și procesare a migdalelor.

„Am făcut procesul de colectare a migdalelor mult mai rapid, în acest fel am reușit să păstrăm roada în cea mai bună formă și să o culegem la timp, fără a avea pierderi. Dar până a beneficia de toate avantajele acestor utilaje moderne, procesul de colectare îl făceam manual și ne ocupa până la două luni de muncă zilnică. Din cauza procesului îndelungat de colectare, o bună parte din roada o pierdeam”,

spune agricultorul Petru Topciu.

„Este unul dintre cele peste 280 care sunt implementate până la moment, proiecte în cadrul cărora au fost contractate credite de la Banca Europeană de Investiții în valoare de peste 60 de milioane de euro. Totodată, țin să menționez că beneficiarii noștri vin cu o contribuție proprie de 50 la sută, ceea ce ar însemna o investiție de circa 120 de milioane de euro în economia țării”,

*ne povestește Iurie Vârlan, Consultant
Comunicare Proiectul „Livada
Moldovei”.*

Creditul accesat prin intermediul proiectului „Livada Moldovei”, cu suportul Uniunii Europene prin intermediul Băncii Europene de Investiții, le-a oferit mai multe beneficii.

„Livada Moldovei” a oferit grupului de producători cea mai atractivă opțiune datorită facilităților fiscale pe care le are, consultanței pe care o oferă și datorită suportului pe întreg parcursul proiectului.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

“Până acum, foarte puțini fermieri au îndrăznit să viseze să cultive migdale în Republica Moldova, iată că se poate cu susținerea Uniunii Europene și a Băncii Europene de Investiții, cu suportul din partea Ministerului Agriculturii, a Guvernului Republicii Moldova care vine cu o scutire la plata taxelor vamale, ceea ce în ultimă instanță face aceste credite foarte atractive”,

**Iurie Vârlan, Consultant Comunicare
Proiectul „Livada Moldovei”.**

Pomii de migdali sunt destul de rar întâlniți în Republica Moldova. Un grup format din 5 producători de la sudul țării muncește de 12

ani pentru a crește și dezvolta 150 hectare de migdali. Au pregătit terenul, au sădit pomii și acum se bucură de roada bogată.

Afacerea, însă, nu s-ar fi dezvoltat fără investiții. Agricultorii au avut nevoie de susținere financiară externă, în special pentru modernizarea procesului de recoltare și procesare a migdalelor.

“Invităm toți doritorii de a accesa credite în cadrul proiectului Livada Moldovei, fiindcă mai avem disponibile circa 60 de milioane de euro pentru acordarea creditelor în domeniul horticulturii. Le acordăm tot sprijinul”,

**Iurie Vârlan, Consultant Comunicare
Proiectul „Livada Moldovei”.**

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

PROIECTUL FINANȚAT DE UE „LIVADA MOLDOVEI” SPRIJINĂ AGRICULTORII SĂ INVESTEASCĂ ÎN ENERGIA VERDE

În ultimii 2 ani, proiecte în valoare de 1,6 milioane de euro au fost implementate cu sprijinul Băncii Europene de Investiții

Agricultorii din Republica Moldova se orientează tot mai mult către energia regenerabilă pentru a-și dezvolta afacerile într-o manieră sustenabilă, dar și cu scopul de a reduce costurile pentru energia electrică. Astfel, în ultimii doi ani, 12 întreprinderi au făcut investiții în valoare de peste 1,6

milioane de euro în energia verde, în cadrul proiectului Livada Moldovei, susținut de Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Europene de Investiții. Împrumuturile au fost utilizate pentru instalarea panourilor fotovoltaice, precum și a turbinelor eoliene.

Agricultură sustenabilă

Sergiu Bivol este un agricultor din raionul Cimișlia care a decis să treacă la sursele alternative de energie. Acesta și-a început activitatea în 2013, iar un an mai târziu a sădit 13 hectare de livezi de prun. Cu timpul, și-a lărgit afacerea, iar ulterior a construit un depozit frigorific pentru a păstra producția. În vara anului 2021 a decis să investească într-un sistem fotovoltaic, în câteva luni reușind să se bucure deja de primele beneficii.

„Au venit facturile și față de perioada aceasta a anului trecut deja se observă o reducere de 50%. Cu timpul cred că o să producem mai mult decât o să folosim și atunci vom vinde surplusul. Frigiderul are 4 camere de 300 de tone. Pe lună, pentru o cameră plăteam circa 7.000 de lei, acum am achitat jumătate”,

spune Sergiu Bivol, care crede că deja în 2-3 ani va reuși să-și recupereze investiția.

Pentru a cumpăra panourile fotovoltaice, agricultorul a accesat un credit în valoare de peste 56.000 de euro prin intermediul programului Livada Moldovei. Datorită acestuia, a avut parte de mai multe facilități, fiind scutit de plata TVA (20%) și a taxelor vamale (circa 10%).

În plus, agricultorul va recupera o parte din cheltuieli, întrucât este eligibil pentru subvențiile acordate de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, în valoare de 50% din suma investițiilor, cu plafonul de 800.000 de lei.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Beneficiile panourilor fotovoltaice

Energia electrică produsă de panourile solare este curată și silențioasă. Deoarece nu utilizează decât lumina soarelui, sistemele fotovoltaice nu emit CO2 și, prin urmare, nu poluează mediul înconjurător.

Expertii spun că, în agricultură, cei care aleg să instaleze sisteme fotovoltaice sunt marii consumatori de energie electrică, mai exact, întreprinderile care dețin depozite, uscătorii sau frigidere.

„Agricultorii primesc subvenționare, iar în loc de recuperarea investiției în 6-7 ani, cum se întâmplă în mod normal, ei o fac în 3 ani, maxim 4. La moment, numai sectorul agricol are acest avantaj de a recupera investiția atât de rapid”,

spune Vitali Zveaghințev, Directorul unei companii autohtone specializate în instalarea sistemelor fotovoltaice.

Schema de sprijin pentru agricultorii care au instalat panouri solare este contorizarea netă.

„Surplusul energiei care este generat de centrală poate fi livrat în rețea și acel surplus se contorizează datorită contorului bidirecțional. Ulterior, noaptea, în zilele în care nu se produce energie sau iarna surplusul care a fost livrat în rețea poate fi consumat înapoi”,

spune Vitali Zveaghințev.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

De exemplu, în cazul în care consumul este mai important toamna și iarna, dar generarea de energie este mai mare primăvara și vara, beneficiarii acumulează energia în rețea și o consumă atunci când au nevoie. Dacă a consumat mai mult și nu are surplus stocat în rețea, agricultorul achită diferența, dar dacă a produs mai mult și a distribuit în rețea energie electrică, atunci acesta are posibilitatea inclusiv să o vândă distribuitorilor, la final de an.

Există și cazuri în care beneficiarul nu achită pentru energia electrică, reușind să acopere toate necesitățile prin intermediul sistemelor fotovoltaice.

Experții menționează că amplasarea geografică și condițiile climatice din Republica Moldova sunt favorabile pentru această sursă de energie alternativă, dar și pentru dezvoltarea ei.

„Oamenii înțeleg importanța de a fi independent energetic și cei care deja au instalat o centrală fotovoltaică se bucură și mai mult că au o sursă care nu depinde de cele din exterior. Sunt investiții sigure întrucât panourile au termen lung de utilizare și, practic, nu necesită întreținere”,

spune Vitali Zveaghințev.

1 kW de panouri instalate la cheie costă între 650 și 800 de euro. Pe lângă investițiile în sistemele de irigare, instalarea sistemelor fotovoltaice sunt cele mai solicitate proiecte în cadrul liniei de creditare Livada Moldovei.

14 ANTREPRENORI ȘI 5 INIȚIATIVE COMUNITARE DIN REGIUNEA CAHUL BENEFICIAZĂ DE GRANTURI OFERITE DE UNIUNEA EUROPEANĂ

Companii existente, start-up-uri și inițiative comunitare din regiunea Cahul beneficiază de granturi în valoare totală de peste 400.000 euro.

14 antreprenori din regiunea Cahul au primit, în data de 3 decembrie 2021, granturi în valoare de la 15.000 până la 30.000 euro fiecare, asistență oferită de Uniunea Europeană pentru dezvoltarea sectorului privat în cadrul celui de-al doilea apel de granturi lansat de Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, implementat de PNUD și UNICEF. Totodată, au fost oferite certificate de grant în valoare de până la 20.000 euro fiecare pentru două organizații non-

guvernamentale și suport în valoare de 1.620 euro fiecare pentru trei asociații obștești din regiunea Cahul.

Șapte companii existente și șapte start-up-uri din regiunea Cahul vor beneficia de asistență financiară din partea UE pentru achiziționarea de echipamente, bunuri, lucrări și servicii în scopul dezvoltării afacerilor, creării de noi locuri de muncă și sporirea atractivității regiunii pentru noi investiții. Programul de granturi va fi însoțit și de activități de mentorat și instruire gratuite, pentru a stimula cultura antreprenorială a regiunii-cheie.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Beneficiarii programului de granturi pentru business, ediția a doua, acoperă domenii diverse de activitate: agricultură, turism, patiserie, croitorie, materiale de construcție ș.a. În total, afacerile susținute vor crea peste 100 noi locuri de muncă permanente și sezoniere în regiunea Cahul.

„Susținerea tinerilor antreprenori, dar și a organizațiilor societății civile, înseamnă nu doar investiția în sectorul real al economiei, ci în primul rând reprezintă o investiție în generația tânără, în familiile tinere, copii și în viitorul comunității noastre cahulene. Mulțumim mult UE și programului EU4Cahul pentru suport și că faceți posibile realizarea acestor proiecte, care până azi pentru majoritatea beneficiarilor reprezentau poate, doar vise,”

a declarat Nicolae Dandiș, primarul municipiului Cahul.

Piotr Mihov din satul Burlacu, raionul Cahul, cultivă șase soiuri de struguri de masă și administrează 1855 ha de teren agricol, dintre care doar 3,8 ha este irigat prin picurare. Grantul în valoare de 29.500 euro obținut, dar și contribuția proprie, va fi investit în achiziționarea unui sistem de irigare prin picurare pentru suprafața de 30 ha de viță de vie.

„Grație finanțării UE, vom rezolva câteva probleme vitale pentru întreprinderea noastră, mai exact vom diminua dependența sectorului strugurilor de masă de factorul climateric și vom majora productivitatea plantațiilor viticole. Această intervenție va aduce locuri noi de muncă, posibilitatea majorării salariilor angajaților noștri și o competitivitate sporită a produsului nostru pe piața internațională”,

**spune Piotr Mihov,
Director SRL Terra-Vitis.**

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Inițiativa civică susținută de UE vor ajuta comunitățile din regiunea Cahul să rezolve mai multe probleme cu care se confruntă .

Agnesa Grecova este președinta asociației obștești „Luceafărul Sudic” din anul 2019, organizație din mun. Cahul care oferă asistență persoanelor social-vulnerabile. În acest an, „organizația a obținut un grant în valoare de 19.995 euro, care va contribui la dezvoltarea serviciilor sociale în rândul persoanelor vulnerabile.

„Cu siguranță, acest grant va fi un ajutor considerabil pentru categoriile defavorizate din zona rurală, în special pentru tinerele mămici, femeii divorțate sau victime ale violenței domestice, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități. Datorită acestui suport, ei vor avea posibilitatea să însușească tehnicile meșteșugăritului tradițional, care le va oferi posibilitatea să își lanseze pe viitor propriile mini-afaceri”,

a notat Agnesa Grecova.

Câștigătorii celui de-al doilea apel de granturi lansat în luna mai 2021 de Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” au fost selectați în cadrul unui concurs la care s-au înscris 106 antreprenori din regiunile Cahul și Ungheni.

Valoarea totală a granturilor destinate mediului de afaceri din regiunile Cahul și Ungheni care vor fi oferite în perioada 2020-2024 în cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” este de aproximativ 1,7 milioane euro, iar sectorul asociativ va beneficia de suport financiar și tehnic în valoare de aproximativ 90.000 euro.

Lista organizațiilor din regiunea Cahul care beneficiază de granturi poate fi accesată [aici](#).

Lista ONG-urilor din regiunea Cahul care primesc granturi poate fi accesată [aici](#).

Lista ONG-urilor din regiunea Cahul care vor beneficia de asistență tehnică/financiară poate fi accesată [aici](#).

Mai multe detalii despre activitățile Programului în regiunile Cahul și Ungheni găsiți pe www.EU4Cahul.md și www.EU4Ungheni.md.

CLUSTERELE, UN MODEL DE COMPETITIVITATE REGIONALĂ, SUSȚINUT DE UNIUNEA EUROPEANĂ

Clusterelor ca vectori ai competitivității economice ecologice, digitale și reziliente, rolul lor în declanșarea și realizarea proceselor în cadrul unei economii circulare au fost subiectul Conferinței Internaționale a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (IMM), ediția 2021, desfășurate online în perioada 7-8 decembrie curent. Mesajele vorbitorilor și participanților au scos în evidență că asocierea în cluster impulsionază dezvoltarea economică, revitalizează sectoare industriale și asigură cadrul necesar dezvoltării regionale, cercetării și inovării. Dezvoltarea clusterelor în Republica Moldova constituie unul din principalele elemente de consolidare a competitivității regionale, iar Uniunea Europeană prin intermediul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” va veni în 2022 cu instrumente financiare menite să dezvolte mai multe cluster din regiunile Cahul și Ungheni. Programul este implementat de PNUD și UNICEF.

MINISTERUL
ECONOMIEI AL
REPUBLICII
MOLDOVA

EU4MOLDOVA
FOCAL REGIONS

Implementat de

International SME Conference

“Clusters as drivers of resilient,
digital and green
economic competitiveness”

7-8 December 2021

Clusterelor au un rol esențial în contextul crizei cauzate de COVID-19 și e nevoie de angajament puternic, eforturi și acțiuni coordonate din partea tuturor părților interesate, pentru a susține crearea și dezvoltarea lor, a afirmat Sergiu Gaibu Ministrul Economiei, în cuvântul său de deschidere la eveniment: „Clusterelor au demonstrat performanță în multe țări. Fiindcă au configurații diferite, Republica Moldova trebuie să-și găsească propriile modele performante și competitive atât pe piața internă, cât și pe cea internațională. Clusterelor din zona rurală sau domeniul

agricol vor fi diferite de cele din domeniul inovației sau tehnologiilor informaționale. Din acest considerent, Ministerul Economiei va susține pilotarea modelelor de cluster până îl vom identifica pe cel mai reușit pentru a fi replicat și utilizat pe larg în economie.”

Uniunea Europeană sprijină și consolidează dezvoltarea clusterelor, prin acordarea de asistență financiară pentru achiziția de utilaje și echipamente, precum și asistența tehnică pentru sporirea capacităților a mai multor cluster din regiunile Cahul și Ungheni.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Potrivit experților participanți la conferință, experiența internațională demonstrează că asocierea întreprinderilor producătoare, a furnizorilor și a instituțiilor de stat și private care activează într-un anumit sector (crearea de rețele de tip cluster) sporește performanța tehnologică și productivitatea, contribuind la competitivitatea companiilor, extinderea pieței și creșterea vizibilității.

La conferință au fost discutate modele noi de colaborare care ar accelera dezvoltarea economică prin revitalizarea sectoarelor-cheie și asigurarea unui mediu necesar cercetării, inovării și dezvoltării regionale. În acest sens, o atenție sporită s-a acordat oportunităților de încorporare a dimensiunilor de „economie circulară” și „digitalizare” în contextul dezvoltării clusterelor.

Dezvoltarea durabilă a clusterelor și creșterea competitivității lor internaționale

trebuie să fie inclusiv rezultatul dezvoltării și aplicării de noi tehnologii și principii, prin actualizarea procesului tehnologic, în același timp respectând principiile de protejare a mediului înconjurător.

Conferința Internațională a Întreprinderilor Mici și Mijlocii a reunit reprezentanți ai Guvernului, parteneri de dezvoltare, mediul de afaceri și academic, cercetare, administrație publică, în total 300 de participanți din țară și de peste hotare. Conferința a fost organizată de Ministerul Economiei al Republicii Moldova, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) și Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, cu susținerea financiară a Uniunii Europene și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), în parteneriat cu organizațiile Europolis și InPulse.

15 ANTREPRENORI ȘI 5 INIȚIATIVE COMUNITARE DIN UNGHENI BENEFICIAZĂ DE GRANTURI OFERITE DE UNIUNEA EUROPEANĂ

Companii existente, start-up-uri și inițiative comunitare din regiunea Ungheni beneficiază de granturi în valoare totală de peste 450.000 euro.

15 antreprenori din regiunea Ungheni au primit granturi în valoare de la 15.000 până la 30.000 euro. fiecare, asistență oferită de Uniunea Europeană pentru dezvoltarea sectorului privat în cadrul celui de-al doilea apel de granturi lansat de Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, implementat de PNUD și UNICEF. Totodată, au fost oferite certificate de grant în valoare de până la 20.000 euro fiecare pentru două organizații non-guvernamentale și suport în valoare de 1.620 euro fiecare pentru trei asociații obștești din regiunea Ungheni.

Zece companii existente și cinci start-up-uri din regiunea Ungheni vor beneficia de asistență financiară din partea UE pentru achiziționarea de echipamente, bunuri, lucrări și servicii în scopul dezvoltării afacerilor, creării de noi locuri de muncă și sporirea atractivității regiunii pentru noi investiții. Programul de granturi va fi însoțit și de activități de mentorat și instruirii gratuite,

pentru a stimula cultura antreprenorială a regiunii-cheie.

Beneficiarii programului de granturi pentru business, ediția a doua, acoperă domenii diverse de activitate: agricultură, turism, patiserie, croitorie, materiale de construcție etc. În total, afacerile susținute vor crea peste 85 noi locuri de muncă permanente și sezoniere în regiunea Ungheni.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Corina Țaranu este o antreprenoare din Ungheni, care din 2008 deține o companie care prestează servicii de cusut pe bază de contracte. Majoritatea produselor realizate de compania Corinei Țaranu sunt exportate în România, Marea Britanie, Germania și Italia. Grantul în valoare de 29 994 euro obținut, dar și contribuția proprie vor fi investite în achiziționarea de mașini și utilaje destinate producerii colecțiilor de îmbrăcăminte pentru copii, precum și a scutecelor reutilizabile lavabile.

„Sunt nespuse de fericită că vom beneficia de un suport financiar atât de consistent. Programul EU4Moldova: Regiuni-cheie ne deschide perspective majore strategice care ne vor face competitivi atât pe piața națională, cât și internațională. Acest sprijin ne face să fim creativi, actuali, organizați și liberi pentru a implementa cele mai îndrăznețe planuri”,

spune Corina Țaranu, directoarea SRL Karina-Textstyle.

Inițiativele civice susținute de UE vor ajuta comunitățile din regiunea Ungheni să rezolve mai multe probleme cu care se confruntă.

Viorica Său reprezintă asociația obștească „Alternative Sociale” din mun. Ungheni, care în acest an a obținut un grant în valoare de 19 951 euro. Grație acestei contribuții, va fi îmbunătățită calitatea vieții persoanelor în etate și cu dizabilități din raionul Ungheni, prin facilitarea accesului la serviciile publice primare și de specialitate. *„Serviciile publice sunt garantul bunăstării unei societăți. Acest proiect va oferi acces la servicii publice pentru persoanele vulnerabile”, a notat Viorica Său, manageră de proiect, AO „Alternative Sociale”.*

Câștigătorii celui de-al doilea apel de granturi lansat în luna mai 2021 de Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” au fost selectați în cadrul unui concurs la care s-au înscris 106 antreprenori din regiunile Cahul și Ungheni.

Valoarea totală a granturilor destinate mediului de afaceri din regiunile Cahul și Ungheni care vor fi oferite în perioada 2020-2024 în cadrul Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” este de aproximativ 1,7 milioane euro, iar sectorul asociativ va beneficia de suport financiar și tehnic în valoare de aproximativ 90.000 euro.

Mai multe detalii despre activitățile Programului în regiunile Cahul și Ungheni găsiți pe www.EU4Cahul.md și www.EU4Ungheni.md.

BERD ȘI UE SPRIJINĂ MAIB ÎN STIMULAREA FINANȚĂRII PENTRU COMPANIILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) oferă un nou pachet financiar băncii MAIB pentru a ajuta întreprinderile mici, mijlocii și anumite întreprinderi mai mari din [Moldova](#) să obțină acces mai mare la finanțare.

Pachetul include un fond de 20 de milioane de euro, prin care BERD va partaja expunerea MAIB față de întreprinderile locale prin participarea nefinanțată la risc, asemănătoare unei garanții.

MAIB va primi, de asemenea, un împrumut de 5 milioane de euro în cadrul [Liniei de credit EU4Business-BERD](#) pentru împrumuturi acordate companiilor locale. Noul împrumut se bazează pe istoricul solid al MAIB de a fi debursat 30 de milioane de euro în cadrul liniei de credit în ultimii doi ani.

Finanțarea este destinată întreprinderilor mici și mijlocii locale ca să-și actualizeze produsele și serviciile în conformitate cu standardele Uniunii Europene (UE), să crească competitivitatea locală și să profite de oportunitățile comerciale internaționale. Se preconizează că cel puțin 70% din împrumut va finanța investițiile în tehnologii ecologice.

UE completează finanțarea BERD cu granturi și asistență tehnică gratuită pentru debitori în cadrul [Inițiativei sale EU4Business](#).

Din momentul lansării sale în 2016, aproximativ 350 de companii moldovenești au beneficiat deja de program.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, a afirmat:

„Sustținerea IMM a fost și rămâne a fi miezul asistenței, pe care UE o oferă Republicii Moldova și cetățenilor acesteia, care joacă un rol esențial în construirea economiilor moderne, datorită capacității lor de inovație și adaptare la piețele în rapidă schimbare. Astăzi, în parteneriat cu BERD și în baza abordării Echipa Europa, un alt pas concret a fost făcut pentru a îmbunătăți accesul IMM moldovenești la finanțare, care este esențială pentru implementarea tehnologiilor moderne și sporirea competitivității. Încurajăm IMM din Republica Moldova să folosească avantajul noilor oportunități, care le sunt oferite în cadrul EU4Business și în parteneriat cu băncile locale”.

BERD este principalul investitor instituțional din Republica Moldova. De când și-a lansat activitatea, Banca a investit peste 1,4 miliarde euro prin intermediul a 146 de proiecte în sectoarele financiar, agroindustrial, energetic, infrastructură și producție din țară.

UNIUNEA EUROPEANĂ SUSȚINE CREȘTEREA ECONOMICĂ A ȘAPTE LOCALITĂȚI DIN REPUBLICA MOLDOVA PRIN ASISTENȚĂ FINANCIARĂ DE 2,6 MILIOANE EURO

Cu susținerea UE, cetățenii din șapte localități vor beneficia de dezvoltare economică, socială și culturală, de sporire a nivelului de bunăstare și a calității vieții la nivel de comunitate

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, alături de reprezentanții ai Guvernului și PNUD, au găzduit astăzi, 22 decembrie, ceremonia de acordare a granturilor pentru șapte primării din Republica Moldova în cadrul Inițiativei "Primarii pentru Creștere Economică" (M4EG), finanțată de UE. Granturile constituie un sprijin considerabil pentru creșterea economică a localităților și

crearea locurilor de muncă la nivel local prin implementarea abordărilor inovatoare și a soluțiilor adaptate la nivel local.

Granturile sunt acordate pentru șapte localități în baza unui proces de aplicare riguros și a unei selecții competitive, organizate între țările Parteneriatului Estic. Sprijinul total al Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” pentru șapte autorități publice locale (APL) din Republica Moldova constituie 2.915.533,00 euro, din care 2.595.829,00 euro sunt oferți de Uniunea Europeană și 319.719,00 euro reprezintă contribuția autorităților publice locale.

„Crearea locurilor de muncă la nivel local și generarea oportunităților economice în toate regiunile Republicii Moldova este esențială pentru creșterea nivelului de trai al cetățenilor. Uniunea Europeană a oferit acest sprijin de 2.6 milioane de euro în beneficiul a șapte regiuni din Republica Moldova. Prin intermediul inițiativei “Primarii pentru Creștere Economică” UE contribuie la identificarea unor soluții progresive și adaptate pentru a răspunde provocărilor ce țin de dezvoltare. Acestea vor asigura abordări inovatoare pentru o redresare economică incluzivă și din perspectivă ecologică, precum proiectele care vor sprijini construcția unei piețe regionale agricole la Șoldănești și a unui centru agricol eficient din punct de vedere energetic la Căușeni. De asemenea, se va acorda asistență pentru implementarea soluțiilor ecologice de promovare a turismului în regiunea Ungheni și crearea unui centru de sprijinire a afacerilor în satul Cărpineni, alături de alte inițiative similare”,

a menționat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Patru APL-uri – Căușeni, Cărpineni, Șoldănești și Ungheni – au semnat un contract pentru a livra rezultate tangibile pentru cetățenii locali, în rezultatul apelului pentru propuneri de „proiecte-pilot” din prima etapă a programului, lansat în februarie 2021, care a constat în depunerea de către autoritățile locale a unei propuneri de proiect pentru finanțare. Totodată, trei municipalități – Cahul, Călărași și Ceadâr-Lunga – au primit certificate de grant, în rezultatul apelului de propuneri „Portofoliu și Inovare”, lansat în iunie 2021. Aceste trei localități vor trece prin procesul de transformare municipală, fiind asistate pe parcurs cu sprijin financiar din partea UE.

Acordarea certificatelor de grant le permite primăriilor să înceapă lucrările de identificare a nevoilor locale specifice și a soluțiilor adaptate la nivel local, care vizează creșterea economică, crearea noilor locuri de muncă prin abordare și expertiză inovatoare, precum și transformarea și modernizarea localităților. Aceste abordări noi vor include preluarea inovațiilor și a descoperirilor, construirea unor parteneriate bazate pe încredere, onestitate și deschidere, studierea și împărtășirea celor mai bune practici, raportarea periodică a progresului obținut. Primăriile vor implementa propunerile de proiecte și vor beneficia de asistență în perioada 2021–2024.

„Dezvoltarea locală, de rând cu creșterea economică și deschiderea noilor locuri de muncă, combaterea corupției și reforma justiției, sunt priorități de bază ale Guvernului pe care îl conduc. Sunt convinsă că țara noastră are un potențial enorm de dezvoltare economică și socială pe care vom încerca să-l valorificăm la maximum”,

a evidențiat Natalia Gavrilița, Prim-Ministrul Republicii Moldova.

Inițiativa M4EG este concepută pentru primăriile care s-au angajat să își îndeplinească obligațiile asumate, să respecte cerințele și să demonstreze progrese, toate acestea în beneficiul locuitorilor localităților respective. Scopul Inițiativei este ca, prin colaborare strânsă cu administrațiile locale, să identifice și să dezvolte campioni locali ai dezvoltării economice și să-și împărtășească experiența.

„Sperăm ca, până la sfârșitul Inițiativei M4EG în anul 2024, membrii noștri să stabilească parteneriate cu alte orașe, să se conecteze la rețelele relevante și să se angajeze activ în elaborarea portofoliului pentru a stimula dezvoltarea ecosistemului antreprenorial, a inovației și crearea unor comunități puternice, utilizând stimulentele, finanțarea și oportunitățile de educație oferite de Inițiativă”,

**a menționat Dima Al-Khatib,
Reprezentantă rezidentă PNUD în
Republica Moldova.**

Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică” propune o abordare a gestionării dezvoltării economice locale care în ultimele trei decenii s-a dovedit a fi de mare valoare în întreaga lume, în special în Uniunea Europeană.

Informații generale

Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică” (2021–2024), faza II, este o continuare a Inițiativei “Primarii pentru Creștere Economică” (M4EG) lansate și finanțate de Uniunea Europeană în 2017 pentru a susține primarii și municipalitățile din țările Parteneriatului Estic (EaP), inclusiv Republica Moldova. Principalele domenii de asistență includ sprijinul oferit primarilor și municipalităților pentru a deveni facilitatori activi ai dezvoltării economice, precum și asistență pentru dezvoltarea strategiilor inovatoare și durabile de dezvoltare, crearea locurilor de muncă și elaborarea unor planuri noi de dezvoltare economică locală.

În plus, Inițiativa M4EG își propune să ofere oportunități de finanțare autorităților locale, să creeze soluții adaptate la nivel local și să le implementeze în localități, în beneficiul cetățenilor și comunităților. Autoritățile locale vor beneficia, de asemenea, de noi capacități și acces la finanțare pentru abordarea problemelor legate de redresarea ecologică după criza pandemică.

Pe lângă investiții, localitățile vor beneficia de servicii complementare, cum ar fi oportunități de educație online, colaborarea cu alți donatori, parteneri și potențiali investitori, consolidarea capacităților pentru elaborarea planurilor de dezvoltare economică locală, bazate pe cele mai bune practici europene, participarea la activități regionale de schimb de cunoștințe și informații, precum și eligibilitatea pentru alte oportunități de finanțare UE în cadrul Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” care ar putea fi disponibile în viitor.

În cadrul M4EG, localitățile și partenerii lor din sectorul privat sunt încurajați să se concentreze pe „blocurile de bază” ale problemelor, care sunt condițiile locale cheie pentru dezvoltarea sectorului privat,

inclusiv cooperarea locală și crearea de rețele; administrarea afacerilor în mod transparent și fără corupție; accesul la finanțare; terenul și infrastructura; poziționarea externă și marketingul; cadrul normativ și cel instituțional; abilitățile și incluziunea capitalului uman – toate menite să ajute la îmbunătățirea activităților APL-urilor și, prin urmare, să producă rezultate tangibile și un impact benefic.

Inițiativa M4EG este implementată de PNUD începând cu 2021, în strânsă cooperare cu UE, cu autoritățile locale și cu un șir de alți parteneri.

Înregistrarea evenimentului live este disponibilă pe canalul YouTube al [Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova](#).

ENERGIE ȘI MEDIU

DIVERSIFICAREA SURSELOR DE ENERGIE ÎN ORAȘUL CANTEMIR, CU SUPTUL UNIUNII EUROPENE

Economiile monetare anuale în orașul Cantemir reprezintă 91.817 euro sau 15% din bugetul total anual al orașului, în rezultatul implementării proiectului susținut financiar de Uniunea Europeană.

Energia verde regenerabilă asigură securitatea energetică a patru instituții educaționale din orașul Cantemir, cu suportul Uniunii Europene. Aici, în premieră în Republica Moldova, la una din instituții, a fost construită și funcționează o centrală termică pe biomasă, care utilizează resturile vegetale colectate din vii și livezi. Evenimentul de prezentare a rezultatelor și inovațiilor aplicate în localitate a avut loc în contextul Săptămânii Europene a Energiei Durabile 2021.

Gimnaziul „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir este unica instituție publică din Republica Moldova care, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, deține o centrală termică pe biomasă care utilizează crengi uscate de pomi și viță de vie colectate după tăierea livezilor și viilor, produse din deșeurile vegetale furnizate de vinificatorii din regiune. Pe lângă diversificarea surselor de energie, sistemul de încălzire contribuie

la protecția mediului prin evitarea practicilor ilegale de ardere a masei vegetale în aer liber. Exemplul inovator din or. Cantemir se încadrează în prioritățile promovate la nivel european, prin intermediul Săptămânii Europene a Energiei Durabile (EUSEW), care anul acesta se desfășoară cu genericul „Îndreptându-ne către 2030: remodelarea sistemului energetic european”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Componentele demonstrative și inovative au fost realizate și în alte trei instituții școlare din orașul Cantemir – în două grădinițe și în liceu. În total, proiectul are peste o mie de beneficiari, dintre care 303 copii au condiții de temperatură și umiditate mai confortabile în grădinițe, 643 de elevi au condiții de interior mai confortabile în școlile lor, iar 151 de membri ai personalului școlilor și grădinițelor activează în condiții de interior mai confortabile.

Cele patru instituții educaționale au înregistrat deja economii de energie de circa 60%, bani care vor putea fi redirecționați spre alte necesități. Alte 678 MWh/an de energie electrică este produsă din surse de energie regenerabilă. Grație Uniunii Europene, economiile monetare anuale în orașul Cantemir reprezintă 91.817 euro sau 15% din bugetul total anual al orașului.

„Acum opt ani, ne-am luat angajamentul de a reduce cu 20% nivelul de emisii de CO2, devenind semnatari ai inițiativei europene Convenția Primarilor. Am aplicat standarde europene și am fost ambițioși în diversificarea tipurilor de energie. Astăzi orașul nostru aplică soluții inteligente ecologic, de care se bucură toți locuitorii”,

**a menționat Primarul orașului Cantemir,
Roman Ciubaciuc.**

La 8 noiembrie 2021, de Hramul orașului Cantemir, invitații și participanții la evenimentul de prezentare a rezultatelor și inovațiilor aplicate în localitate, au vizitat instituțiile de învățământ eficientizate energetic, în cadrul proiectului „Reabilitarea

Termică a Clădirilor Educaționale” din or. Cantemir, implementat de Primăria Cantemir, în parteneriat cu Asociația Obștească „Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, în cadrul Programului „Convenția Primarilor – Proiecte Demonstrative”.

Informație de context

Despre Proiectul „Reabilitarea Termică a Clădirilor Educaționale” din or. Cantemir

Costul total al proiectului este de 951.712 euro, dintre care 674.240 euro este grant oferit de Uniunea Europeană, iar 277.473 euro a constituit contribuția națională și locală prin intermediul Agenției pentru Eficiență Energetică, Consiliului Raional Cantemir, Facilității Globale de Mediu. Aceste investiții contribuie la reducerea emisiilor de CO2, cu 699 tone/an, ceea ce reprezintă cu 84% mai puțin CO2 la nivelul instituțiilor educaționale. Cantemir, cu circa 5.000 de locuitori, a aderat în 2013 la inițiativa UE Convenția Primarilor Privind Clima și Energia și a elaborat un Plan de Acțiuni privind Energia Durabilă.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Centrala pe biomasă este doar una dintre inovațiile aplicate la Gimnaziul „Mihai Eminescu” din Cantemir. Pereții, acoperișul, subsolul și soclul instituției au fost izolate termic, a fost modernizat sistemul de încălzire prin instalarea unui nou Punct Termic Individual, care reglează automat parametrii agentului termic (temperatura), în funcție de temperatura aerului exterior și asigură prepararea apei calde. De asemenea, pe acoperișul instituției a fost instalată o microstație electrică pe bază de fotovoltaice, cu o putere nominală de 5 kW, racordată la sistemul de distribuție prin schema Net Metering, ceea ce permite realizarea unor economii semnificative prin compensarea consumului de energie electrică. Cu sprijinul Uniunii Europene, peste 500 de elevi ai Gimnaziul „Mihai Eminescu” din Cantemir se bucură de confortul oferit de interiorul unei clădiri de tip nZEB (cu consum de energie aproape de zero). Producătorii de vinuri din regiune au fost de acord să furnizeze deșeuri vegetale, iar cu ajutorul unei mașini de tăiat, biomasa este colectată, mărunțită și, în timpul sezonului rece, este folosită pentru încălzirea sălilor de clasă.

Evenimentul online poate fi urmărit pe Pagina de Facebook a [Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova](#).

MODERNIZAREA ORAȘULUI CĂLĂRAȘI CU SUPORTUL UNIUNII EUROPENE

Beneficiind de tehnologii moderne, orașul Călărași deține unul din cele mai performante sisteme inteligente de gestionare a iluminatului public din Republica Moldova.

Circa 17.000 de locuitori din orașul Călărași beneficiază de un sistem modern de iluminare stradală, dirijat online. Lungimea rețelei de iluminat stradal constituie 25 de kilometri și asigură economisirea energiei, dar și reducerea costurilor de întreținere și exploatare. Orașul Călărași a devenit, de

asemenea, mai strălucitor după iluminarea arhitecturală a clădirii Muzeului de Istorie și Etnografie din localitate, iar 20 de treceri pietonale au fost iluminate conform standardelor europene în domeniul energetic. Toate măsurile de eficiență energetică au fost posibile datorită suportului oferit de Uniunea Europeană. Evenimentul de lansare oficială a iluminatului public stradal în orașul Călărași a avut loc pe 19 noiembrie curent, în contextul Săptămânii Europene a Diplomatiei pentru Climă și a Săptămânii Europene a Energiei Durabile 2021.

Măsurile de eficiență energetică în cadrul sistemului de iluminat din orașul Călărași sunt parte a proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul” este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția Primarilor – Proiecte Demonstraționale” și este cofinanțat de Primăria orașului Călărași și Agenția pentru Eficiență Energetică.

„Eficiența energetică este o prioritate de cooperare între Uniunea Europeană și Republica Moldova, iar acest lucru este evidențiat și de proiectele implementate cu sprijinul UE pentru sporirea eficienței energetice. Mă bucur să văd că și în Călărași, asemeni multor altor regiuni unde sunt implementate proiecte ale Uniunii Europene, beneficiarii direcți sunt oamenii a căror calitate a vieții este îmbunătățită. Totodată, noi, Uniunea Europeană, prin Echipa Europa, suntem încrezători că, prin proiectele de eficiență energetică putem contribui la o planetă mai sănătoasă în ziua de mâine. Uniunea Europeană va continua să susțină asemenea proiecte, care aduc rezultate tangibile de îmbunătățire a vieții oamenilor, pentru că împreună suntem mai puternici!”

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Tehnologiile de modernizare a sistemului de iluminat din orașul Călărași, aplicate cu suportul Uniunii Europene, sunt integrate într-un singur sistem și au menirea de a aduce plusvaloare întregului proiect, dar și să amplifice beneficiile și avantajele unui sistem public de iluminat.

În rezultat, 39 de străzi din orașul Călărași și-au înnoit sistemele de iluminat public. În localitate au fost montate 940 de corpuri de iluminat LED care funcționează în baza unui sistem online de monitorizare, control și dirijare, iar cablurile de alimentare cu energie electrică sunt instalate subteran.

„Orașul Călărași a fost norocosul să beneficieze de proiectul care a adus lumină la propriu pentru cetățenii orașului Călărași. Proiectul «Licurici în inima Codrilor» ne-a făcut să testăm pe propria experiență ce este să ai iluminat stradal energo eficient, gestionat prin sistemul de telegestiune. Tot în cadrul acestui proiect, Muzeul din localitate și-a schimbat aspectul pe timp de noapte, prin iluminare arhitecturală, iar impactul pentru dezvoltarea turistică și de aspect arhitectural al orașului este unul de amploare. Strada de lângă muzeu este vie, colorată și prietenoasă turiștilor. Mulțumim partenerilor și echipei care a muncit la greu în acest proiect”

a declarat Ion Olari, primarul orașului Călărași.

„Proiectul de eficiență energetică a fost câștigat în cadrul unei competiții internaționale și împreună cu toți cei implicați am pus umărul și am reușit lucruri frumoase la Călărași. Am reușit reabilitarea și eficientizarea sistemului de iluminat public stradal și rutier din Călărași pentru a contribui la creșterea siguranței și confortului cetățenilor pe timp de noapte. Suntem recunoscători Delegației UE, dar și partenerilor de proiect pentru că au făcut posibilă această realizare și au pus într-o lumină nouă orașul Călărași”

povestește Managerul de proiect și director IDIS „Viitorul”, Liubomir Chiriac.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

În același timp, clădirea Muzeului de Istorie și Etnografie din orașul Călărași este iluminată arhitectural cu 24 de proiectoare pe bază de LED, iar curtea muzeului este iluminată prin intermediul mai multor felinare moderne. Acest lucru va încuraja organizarea activităților cultural-artistice pe timp de seară și noapte pe teritoriul muzeului și va constitui un element de motivație în plus pentru administrația muzeului de a îmbogăți calendarul evenimentelor.

Costul total al proiectului este de 680.750 euro, dintre care 544.600 de euro este grant oferit de Uniunea Europeană, iar 136.150 de euro a constituit contribuția națională și locală prin intermediul Primăriei orașului Călărași și Agenției pentru Eficiență Energetică.

Orașul Călărași a aderat în 2012 la Convenția Primarilor Privind Clima și Energia.

Informații de context

Proiectul de eficiență energetică „[Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor](#)” și-a propus să eficientizeze sistemul de iluminat public în orașul Călărași și să consolideze capacitățile autorităților publice locale privind sporirea eficienței energetice. Pe termen lung, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO₂ și va fi implementat un sistem durabil de management energetic, iar nivelul de siguranță și confort pentru cetățeni și vizitatori va crește semnificativ.

Proiectul „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor” este implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul” și este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția Primarilor – Proiecte Demonstraționale” și cofinanțat de Primăria orașului Călărași și Agenția pentru Eficiență Energetică.

Evenimentul oficial de lansare este disponibil online pe Pagina de Facebook a [Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova](#).

ACTIVITĂȚI PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI DERULATE ÎN S. VOLINTIRI, RAIONUL ȘTEFAN VODĂ, CU SPRIJINUL UE

Un grup de inițiativă, creat în anul 2019, are puterea să aducă schimbarea în localitatea de baștină. Ina Hâncu din satul Volintiri, raionul Ștefan Vodă, este deja cunoscută de consăteni, datorită spiritului său civic și energiei cu care face multe lucruri bune. Anume ea a întemeiat grupul „Mediu curat și oameni sănătoși”, la început format din câțiva membri, iar acum adunând zeci de voluntari și localnici cărora le pasă de mediul înconjurător.

„Mulți oameni nu văd legătura dintre poluarea mediului și sănătatea fiecăruia din noi, deși această legătură este cât se poate de reală. Împreună cu echipa noastră, încercăm să le explicăm cât mai multor oameni despre dauna deșeurilor aruncate la întâmplare în jurul satului și să le arătăm modele de separare și reciclare a deșeurilor care se acumulează în gospodării”,

povestește Ina despre viața de zi cu zi a grupului de inițiativă.

Echipa de la „Mediu curat și oameni sănătoși” a devenit mai puternică odată cu implicarea în proiectul „Actorii societății civile – promotori ai schimbării în țările Caucazului de Sud și Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de People in Need

Moldova. Acest proiect susține dezvoltarea a 14 organizații tinere ale societății civile din diferite raioane ale Republicii Moldova, prin oferirea unei platforme pentru învățare, evaluarea propriilor capacități și resurse, dar și pentru planificarea modului în care se va dezvolta organizația în următorii 3 ani.

Totodată, organizațiile implicate în proiect pot solicita finanțare flexibilă, pentru a desfășura campanii publice care să aducă schimbări pozitive în comunități. Grupul „Mediu curat și oameni sănătoși” a obținut un grant în valoare de 9.135 de euro, dintre care 7.135 de euro sunt folosiți pentru campania lor locală de promovare a comportamentelor prietenoase mediului.

Alături de membrii grupului, Ina Hâncu a reușit să organizeze sesiuni de informare

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

pentru sătenii din Volintiri despre pericolul aruncării plasticului și bateriilor uzate la gunoiști neautorizate, dar și despre pericolul fertilizanților chimici pentru sol și apele subterane. Campania lor a cuprins și plantarea a 2.000 de copaci la sfârșitul lunii noiembrie, cu implicarea polițiștilor de frontieră, reprezentanților Consiliului Raional Ștefan Vodă, ai primăriei Volintiri, ai pompierilor, dar și ai elevilor din sat.

În cadrul campaniei, echipa de la „Mediu curat și oameni sănătoși” a instalat 2 boxe pentru producerea compostului și a mobilizat zeci de voluntari pentru a lichida o gunoiște neautorizată din preajma satului.

„Participarea noastră în acest proiect european ne-a dat posibilitatea să aducem mesajul nostru în fața oamenilor și să-i convingem că grija față de mediu trebuie să fie preocuparea tuturor. Am învățat cum să promovăm schimbarea, cum să gândim strategic, cum să implicăm oamenii în activitățile noastre. Cred că urmează o perioadă și mai interesantă

pentru grupul nostru, pentru că după instruirile și atelierile organizate de People in Need Moldova, avem forțe și inspirație să mergem înainte”,

susține Ina, fiind cu gândul la ceea ce au de făcut pentru un mediu mai curat.

Proiectul „Actorii societății civile – promotori ai schimbării în țările Caucazului de Sud și Republica Moldova” este unul regional, cu activități similare în Armenia, Georgia și Republica Moldova. Activitățile acestui proiect se derulează în perioada anilor 2020 – 2022.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

MOLDOVA S-A ALĂTURAT SĂPTĂMÂNII EUROPENE PENTRU REDUCEREA DEȘEURILOR 2021

Săptămâna europeană pentru reducerea deșeurilor creează o oportunitate de a angaja părțile interesate și cetățenii în acțiuni comune. Anul acesta a fost dedicat „economiei circulare”, care se află în centrul Pactului Verde European, noua strategie de creștere a Uniunii Europene.

Gestionarea deșeurilor în Moldova rămâne încă o provocare. Problemele cheie includ: politici excesiv de generale și nu ambițioase de gestionare a deșeurilor în perioada trecută, aplicarea slabă a cadrelor legale; monitorizare inadecvată și date insuficiente, depozitare la gunoști cu prețuri reduse și, în multe cazuri, necontrolată; instrumente economice insuficiente pentru a stimula reducerea deșeurilor și o mai bună gestionare (inclusiv reciclarea) și investiții limitate în deșeurii și infrastructură de reciclare.

În cadrul Săptămânii europene pentru reducerea deșeurilor 2021, EU4Environment a organizat evenimente naționale de conștientizare și un webinar online „Către reducerea deșeurilor în țările partenere estice” pe 25 noiembrie 2021. Astfel, evenimentele EU4Environment au avut ca scop să arate modul în care programul contribuie la ambiția de reducere a deșeurilor de către diferiți actori din țările Parteneriatului estic și Moldova. Acesta a analizat progresul în abordarea problemelor legate de deșeurii, a demonstrat istoriile de succes și cele mai

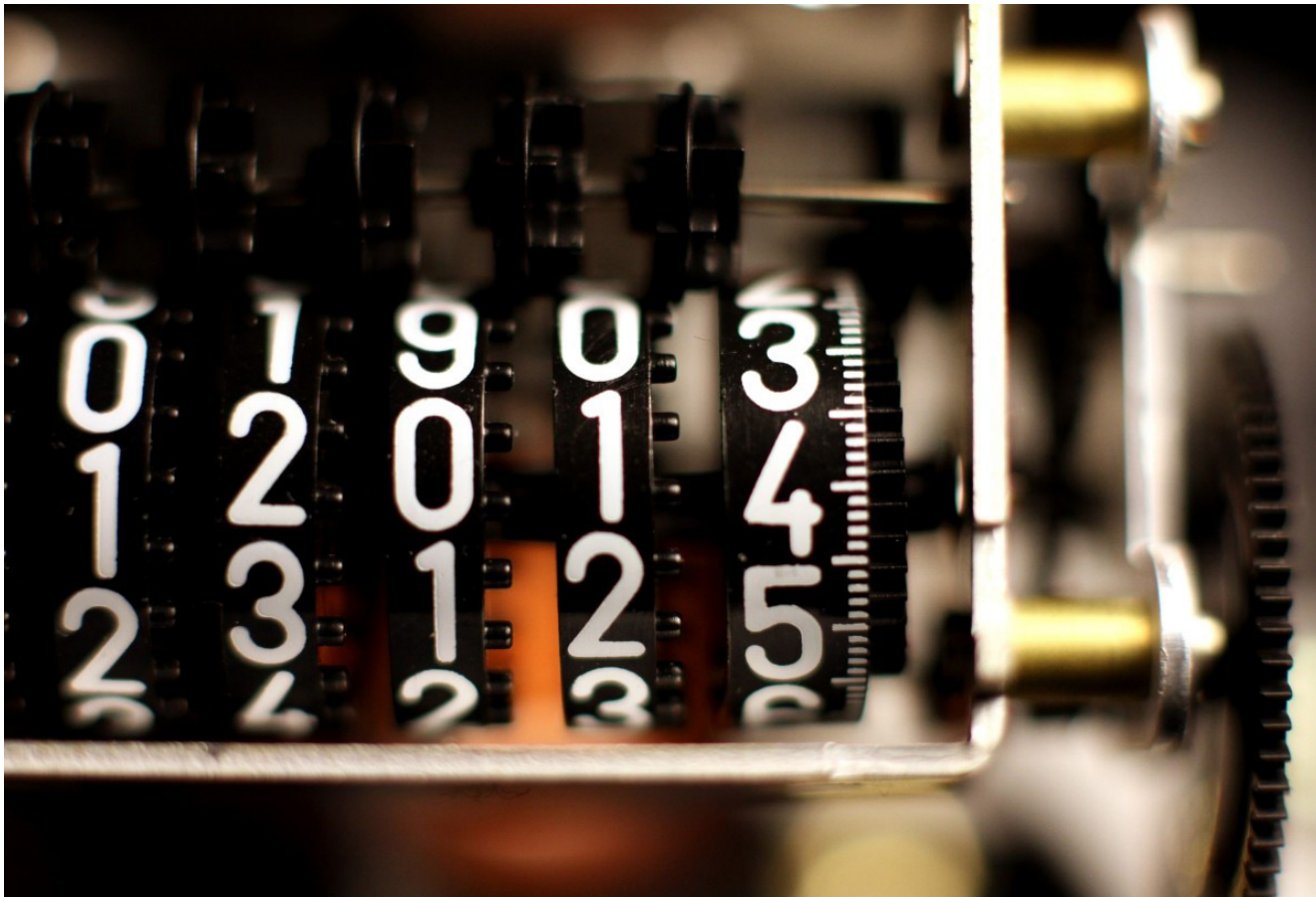
bune practici pentru reducerea deșeurilor și a oferit o mai bună înțelegere a prevenirii și îmbunătățirii gestionării deșeurilor, concentrându-se pe beneficiile afacerii.

Programul EU4Environment, finanțat de UE, contribuie la dezvoltarea unor politici și instrumente politice cuprinzătoare de gestionare durabilă a deșeurilor în țările Parteneriatului estic, care includ, de asemenea, prevenirea deșeurilor și practicile economiei circulare. EU4Environment oferă asistență tehnică țărilor partenere în stabilirea schemelor de responsabilitate extinsă a producătorului (EPR) pentru fluxurile de deșeurii de ambalaje, promovarea și implementarea metodologiei de eficiență a resurselor și producere mai pură (RECP) pentru întreprinderile individuale și grupurile acestora (prin cluburile RECP, Eco- Parcurile industriale și cartografierea deșeurilor industriale), ca parte a economiei circulare. Acest lucru se realizează și prin sprijinirea elaborării Programului de management al deșeurilor în Moldova pentru 2022-2027.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

12 MARI ÎNTREPRINDERI DIN MOLDOVA VOR RAPORTA EMISIILE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ

Sursa: <https://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/presscenter/pressreleases/2021/12-mari-intreprinderi-din-moldova-vor-raporta-emisiile-de-gaze-c.html>

Directiva europeană privind comercializarea carbonului (EU ETS) va fi transpusă parțial în legislația Republicii Moldova, cu sprijinul UE și PNUD. La prima etapă, vor fi introduse obligații de monitorizare, raportare și verificare independentă (MRV) a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) de la 12 întreprinderi care au în total o capacitate nominală instalată de generare de aproape 3,3 mii de MW. Printre acestea se numără întreprinderi din sectorul energetic, precum Termoelectrica și CET-Nord, dar și din sectorul industrial, cum ar fi Bucuria SA, Lafarge Ciment Moldova, Suedzucker Moldova, fabrica de cărămidă Macon, fabrica de porțelanuri Sigiliu Lux și fabricile de sticlă Glass Container Company și Glass Container Prim.

Proiectul EU4Climate, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD, a acordat suport Ministerului Mediului pentru identificarea întreprinderilor care vor cădea sub incidența noilor reglementări, elaborate în baza Directivei ETS. De asemenea, a fost elaborat regulamentul privind MRV a emisiilor GES de la instalațiile staționare, precum și modificări la Legea privind protecția mediului înconjurător, aceasta fiind completată cu un capitol privind schimbările climatice. Modificările vor reglementa managementul emisiilor de gaze cu efect de seră și eliberarea certificatelor de emisii GES pentru operatorii economici. Totodată, a fost efectuată analiza impactului de reglementare privind introducerea sistemului de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor de GES la instalațiile staționare.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Documentele au fost prezentate pe 16 decembrie 2021 la un atelier consultativ cu participarea părților interesate din sectorul public și privat.

ETS este ultima Directivă din capitolul „Politici Climatice” al Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, care urmează a fi transpusă și aprobată la nivel național. Până în prezent au fost transpuse Directiva privind calitatea benzinei și motorinei, Regulamentul privind substanțele care distrug stratul de ozon și Regulamentul privind gazele fluorurate cu efect de seră.

Cu un buget total de 8,8 milioane euro, proiectul EU4Climate se desfășoară în

perioada 2019-2022 și are următoarele componente: (i) actualizarea Contribuțiilor Naționale Determinate la Acordul de la Paris; (ii) elaborarea strategiilor naționale de dezvoltare cu emisii reduse către anul 2050; (iii) introducerea și consolidarea cadrului de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor de gaze cu efect de seră; (iv) alinierea la acquis-ul comunitar în domeniul climei; (v) integrarea dimensiunii de climă în documentele de politici sectoriale, creșterea gradului de conștientizare și elaborarea ghidurilor sectoriale pentru implementarea Acordului de la Paris; (vi) atragerea de investiții în domeniul schimbărilor climatice; (vii) o mai bună planificare a adaptării la schimbările climatice.

Informații de context:

Schema UE de comercializare a cotelor de emisie de GES (EU ETS) este principala politică a UE în domeniul combaterii schimbărilor climatice, fiind totodată și cel mai mare sistem din lume de plafonare și comercializare a emisiilor de gaze cu efect de seră. Pentru emisiile totale generate de sectoarele industriale cu un nivel ridicat de emisii s-a introdus o limită, sau plafon, care se reduce în timp. Plafonul restricționează emisiile a peste 10 000 de instalații mari consumatoare de energie din întreaga UE (din sectorul energetic, industria prelucrătoare, precum și companii aeriene), acoperind aproximativ jumătate din volumul intern al UE de emisii de GES.

Astfel, fiecare instalație care cade sub incidența Directivei EU ETS primește certificate de emisii, care reprezintă dreptul de a emite o tonă de dioxid de carbon echivalent (CO₂eq). Dacă instalația emite mai mult CO₂eq decât certificatele atribuite, aceasta poate să cumpere certificate de emisii la licitații pentru a acoperi surplusul de emisii. Dacă instalația emite mai puțin CO₂eq decât cel stabilit în certificatele atribuite, aceasta poate vinde certificatele. Licitarea cotelor se desfășoară pe platforma comună de licitație, Bursa Europeană de Energie (EEX) din Leipzig. În fiecare an, instalațiile trebuie să restituie Comisiei Europene un număr de certificate egal cu CO₂eq emisă.

Această schemă inovatoare, introdusă în 2005, are ca obiectiv nu doar reducerea emisiilor conform plafonului, ci și stabilirea unui preț al carbonului și asigurarea unei valori financiare pentru fiecare tonă de CO₂eq economisită. Acest lucru încurajează instalațiile să aplice cele mai rentabile măsuri de reducere a emisiilor și stimulează investițiile în tehnologii cu emisii reduse de carbon, în special dacă prețurile certificatelor sunt ridicate. Prețul, stabilit de piața certificatelor de emisii, a ajuns la 85 de euro/tona de CO₂ la licitațiile din 13 decembrie curent.

UNIUNEA EUROPEANĂ SPRIJINĂ REPUBLICA MOLDOVA ÎN PROMOVAREA ETICHETĂRII ECOLOGICE ȘI A PROCESULUI DE ACHIZIȚII PUBLICE DURABILE

Proiectul „Uniunea Europeană pentru Mediu”/EU4Environment acordă suport Ministerului Mediului în elaborarea Regulamentului privind transpunerea Regulamentului UE 66/2010 (Regulation on the EU Ecolabel) în Moldova și Ghidului privind etichetarea ecologică. Una din provocările creării și aplicării unui sistem de etichetare ecologică în Republica Moldova prin transpunerea Regulamentului Nr. 66/2010 privind eticheta ecologică al UE în legislația națională constă în imposibilitatea aplicării directe a siglei Europene, pe care o aplică doar statele-membre al UE. Totuși, ținând cont de faptul că mediul și economia sunt părți ale aceluiași sistem, obiceiurile și preferințele de consum bine înrădăcinate în Republica Moldova trebuie și pot fi schimbate prin crearea și implementarea unui mecanism național de etichetare ecologică similar celui din Uniunea Europeană. Acesta va permite diminuarea și stoparea practicilor actuale de utilizare nerațională a resurselor naturale și utilizare a tehnologiilor poluante.

Sursa: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Totodată sunt promovate achizițiile publice durabile, care au devenit mai mult decât o necesitate în contextul folosirii raționale a resurselor ce sunt într-un proces continuu de consum irecuperabil. În timp, achiziționarea de bunuri și servicii durabile, ar putea contribui la un progres în termeni sociali, ecologici și economici, aducând rezultate în eforturile de reducere a sărăciei, îmbunătățire a echității sociale, reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea eficienței energetice și a resurselor, etc. Astfel, achizițiile publice durabile ar putea deveni un instrument principal în implementarea politicilor de dezvoltare durabilă, menite să asigure o tranziție favorabilă către o economie verde.

În cadrul Programului „EU4Environment”, finanțat de UE, Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) își propune să consolideze capacitatea Republicii Moldova privind achizițiile publice durabile și etichetarea ecologică. Acest lucru se realizează prin furnizarea de asistență tehnică, servicii de consultanță și dezvoltarea capacităților/formare pentru factorii de decizie politică, practicieni în achiziții, întreprinderi și asociații de afaceri, precum și ONG-uri și alte părți interesate.

Sursa: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

UE SUSȚINE INVESTIȚIILE VERZI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Programul Uniunea Europeană pentru Mediu/EU4Environment își propune să demonstreze modul de atragere a investițiilor verzi și de utilizare a fondurilor publice limitate pentru a stimula sectorul privat să investească în proiecte curate și importante din punct de vedere economic, ecologic și social.

Proiectul "Facilitarea investițiilor publice verzi în Moldova: implementarea Programului pentru Transport Public Curat (TPC)" din cadrul EU4Environment este implementat în 2020-2021 de OECD în cooperare cu Ministerul Mediului din Republica Moldova și este continuarea asistenței tehnice oferite în perioada 2017-2018 în pregătirea Programului pentru TPC.

Principalul obiectiv al asistenței date este creșterea capacităților autorităților publice locale din Moldova de a implementa Programul pentru TPC și, mai important decât atât, de a implementa investiții publice verzi similare în viitor (cu accent pe o mobilitate mai puțin poluantă, dar și alte aspecte de mediu). Programe similare de cheltuieli publice verzi pot contribui la alocarea de resurse financiare din bugetul național, dar și stimularea de finanțări internaționale și a investițiilor private în tehnologii și echipamente mai curate și mai prietenoase mediului.

Foto: Coordonarea procesului: Dna Iordanca-Rodica IORDANOV, Secretar de Stat, Ministerul Mediului, Punct Național de Contact EU4Environment.

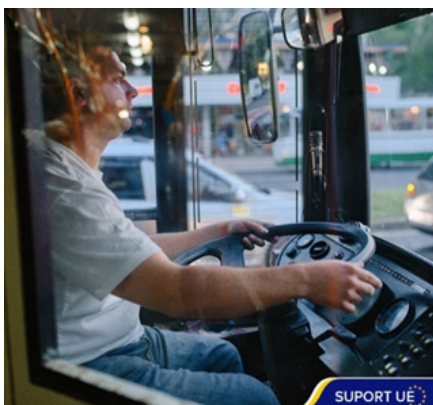

Foto: Sprijinul UE pentru un transport public nepoluant în Moldova (achiziționarea de troleibuze în Bălți)

Aceeași abordare reiese și din aspirațiile Republicii Moldova de a integra și implementa obiective Pactului Verde European în țara noastră, pentru promovarea valorilor dezvoltării economice în armonie cu mediul, promovarea principiilor verzi în toate sectoarele, a transportului public durabil și a economiei circulare, care trebuie să devină o realitate în scopul protecției mediului, reducerii impactului poluării asupra sănătății și prevenirii schimbărilor climatice.

EU4DIGITAL DĂ STARTUL TESTĂRII SCHIMBULUI DE DATE VAMALE ÎNTRE UE ȘI REPUBLICA MOLDOVA

La 2 decembrie a fost dat startul acțiunilor pregătitoare pentru lansarea celui de-al doilea proiect pilot eCustoms al EU4Digital, de data aceasta între administrațiile vamale din Republica Moldova și România.

Întâlnirea comună a reunit peste 20 de reprezentanți, nu numai ai administrațiilor vamale din țările pilot, ci și ai altor agenții publice și instituții ale UE. Participanții au aflat informații despre soluția pilot - [SEED](#) - care este operațională în țările din Balcanii de Vest de mai bine de 10 ani și a fost dezvoltată cu sprijinul finanțării UE. În plus, a fost prezentat conceptul pilot eCustoms, precum și scenariul care urmează să fie pilotat.

Scopul pilotului eCustoms este de a facilita schimbul de date între autoritățile vamale în timp util, de a îmbunătăți timpul de acordare a liberului de vamă pentru mărfuri și de a realiza o evaluare mai eficientă și mai eficace a riscurilor prin aplicarea unor mecanisme moderne de schimb, analiză și comparare a datelor și de identificare în avans a discrepanțelor și a altor nereguli.

Proiectul-pilot dintre Republica Moldova și România urmează după încheierea cu succes a [proiectului-pilot UE-PaE dintre administrațiile vamale din Belarus și Lituania](#), desfășurat cu un an în urmă.

STABILIREA RITMULUI: MOLDOVA – PRINTRE PRIMELE ȚĂRI PARTENERE DIN EST CARE VA PILOTA E-SEMNĂTURA TRANSFRONTALIERĂ

Semnătura electronică este viitorul, deja ancorat în realitatea digitală de astăzi. Accelerată fiind de pandemie, este vital ca cetățenii și întreprinderile să poată face schimb electronic de documente verificate semnate pentru a economisi timp în loc să trimită copii pe suport de hârtie. Cu toate acestea, pentru ca această soluție digitală să fie un adevărat facilitator al economiei digitale internaționale, semnătura electronică (e-Semnătura) ar trebui să funcționeze și la nivel transfrontalier pentru a putea interacționa cu alte e-Semnături din regiunea Parteneriatului Estic și din UE.

Un prim pas în această direcție a fost făcut cu proiectul pilot e-Semnătura al EU4Digital întru recunoașterea reciprocă a e-Semnăturilor între Republica Moldova, Ucraina și Estonia, un proiect implementat de Programul EU4Digital.

Ce înseamnă e-Semnătura?

O e-Semnătură calificată și alte servicii digitale de încredere oferă oportunitatea de a semna și a face schimb ușor de documente electronice. Acestea oferă utilizatorilor posibilitatea de a se baza pe semnături electronice verificate, în loc să fie nevoiți să trimită copii pe suport de hârtie ale acordurilor importante pentru a fi semnate fizic și apoi să aștepte să ajungă înapoi prin poștă.

În Uniunea Europeană, serviciile de asigurare a încrederii digitale, inclusiv e-Semnătura, sunt reglementate de Regulamentul eIDAS. Acest regulament stabilește un cadru unic pentru identificarea electronică (eID), e-Semnături și alte servicii de încredere în cele 27 de state membre ale UE. Cu toate acestea, cadrele tehnologic, organizațional și legislativ diferă între țările partenere din est și față de UE. Aceste diferențe înseamnă că soluțiile digitale nu sunt neapărat capabile

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

să interacționeze fără probleme la nivel transfrontalier, și aici intervine proiectul pilot e-Semnătura.

Proiectul pilot e-Semnătura în Moldova, Ucraina și Estonia

Proiectul pilot e-Semnătura a fost lansat în aprilie 2020. Activitatea principală a constat în testarea funcționării e-Semnăturii transfrontaliere în trei țări: două țări partenere din est – Moldova și Ucraina – și o țară UE, Estonia. Țările participante la proiectul pilot au trebuit mai întâi să convină asupra unor principii și formate comune, inclusiv marcarea temporală, mecanismele de validare și componentele de verificare a statutului certificatelor.

La prima vedere, principiile comune pot părea simple, dar din punct de vedere practic, implementarea tehnică a necesitat acțiuni coordonate complexe într-un mediu multipartit pentru a permite o soluție transfrontalieră operațională și interoperabilă din punct de vedere tehnic pentru semnătura electronică.

Proiectul-pilot face parte din Inițiativa EU4Digital a Uniunii Europene, o serie de proiecte care urmăresc să extindă beneficiile Pieței Unice Digitale a UE către țările partenere din est, canalizând sprijinul UE pentru dezvoltarea potențialului economiei și societății digitale.

e-Semnătura și Moldova

Vorbind cu companiile locale, este clar că e-Semnăturile transfrontaliere ar aduce multă valoare întreprinderilor care activează la nivel transfrontalier. De obicei, atunci când întreprinderile din diferite țări convin asupra detaliilor contractuale, încheierea acordului înseamnă trimiterea documentelor prin poștă către cealaltă țară, așteptând ca acestea să fie semnate de către partea străină și apoi așteptând ca documentele să fie trimise înapoi. Efectuarea de operațiuni comerciale transfrontaliere cu semnături aplicate cu pixul pe hârtie blochează acordurile comerciale esențiale, cum ar fi transferurile de fonduri sau încheierea acordurilor transfrontaliere.

Utilizarea semnăturilor electronice în Moldova este deja în creștere: conform Agenției de Guvernare Electronică, peste 2 milioane de semnături electronice sunt aplicate lunar folosind semnăturile digitale emise de autoritățile moldovenești. Statisticile arată că semnăturile electronice, cum ar fi USB Token, au fost folosite de peste 8 milioane de ori în prima jumătate a anului 2020 și de peste 10 milioane de ori în prima jumătate a anului 2021; semnătura mobilă de 1.212.871 de ori, respectiv 1.556.673, iar cea obținută prin intermediul buletinului de identitate electronic (ID național) de 35.908 ori și respectiv 34.870 de ori.

Marina Bzovii, directorul executiv al Asociației Naționale a Companiilor TIC, spune că serviciul oferit de autorități este extrem de valoros, dar faptul că acestea sunt recunoscute doar pe teritoriul Moldovei nu oferă multe oportunități de manevrare persoanelor ce au contacte internaționale.

Foto: Marina Bzovii

„Avem posibilitatea de a încheia tratate de recunoaștere reciprocă a semnăturilor. Legea este în vigoare din 2014, dar încă nu avem tratate de recunoaștere reciprocă semnate”,

a spus Marina Bzovii, adăugând că acțiunile legislative pregătitoare din partea Republicii Moldova sunt în curs de desfășurare pentru a permite recunoașterea reciprocă a serviciilor de încredere cu UE.

Acesta este locul în care e-Semnătura transfrontalieră pilotată de Programul EU4Digital este atât de semnificativă:

implementarea acesteia la scară largă ar fi unul dintre factorii cheie care favorizează extinderea beneficiilor pieței unice digitale la Vecinătatea Estică a UE. Pe baza experienței proiectului pilot, Programul EU4Digital a elaborat recomandări practice pentru participanții la proiectul pilot pentru a îmbunătăți gradul de pregătire pentru recunoașterea reciprocă a serviciilor de încredere în regiunea Parteneriatului Estic, în deplină compatibilitate cu standardele UE. Ca atare, aceste constatări nu sunt relevante doar pentru țările pilot, ci și pentru celelalte țări partenere din est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus și Georgia.

Prin EU4Digital, Uniunea Europeană și-a stabilit obiective ambițioase. După cum spune Martynas Daugirdas, Liderul domeniului tematic Încredere și Securitate al Programului EU4Digital;

„Încercăm să stabilim ritmul viitorului digital, în jurul paradigmei digitale conform căreia totul este un serviciu – digital, interoperabil, de încredere și, prin urmare, fără cusur – în țări și peste granițe pentru întreprinderi și cetățeni. Pentru a rămâne realiști în deschiderea drumului, am introdus o serie de activități de pilotare transfrontalieră pentru a avea o dovadă timpurie a conceptelor, pentru a învăța, a împărtăși și a motiva pe toți cei implicați.”

Informații de context

Proiectele pilot ale programului EU4Digital în domeniul serviciilor de încredere digitală urmăresc să demonstreze că într-o societate contemporană a secolului XXI există procese, instrumente și tehnologii care pot permite țărilor să recunoască reciproc serviciile de încredere digitală, favorizând și crescând astfel oportunitățile economiei digitale între ele. Programul EU4Digital așteaptă cu nerăbdare extinderea proiectelor pilot e-Semnătură și în alte țări partenere din est.

Prin dezvoltarea încrederii și securității în economia digitală, UE simplifică tranzacțiile electronice de care au nevoie întreprinderile și cetățenii, le face mai sigure, mai rapide și mai ieftine și sprijină reziliența celei mai importante infrastructuri digitale în sectoare precum telecomunicațiile, energia, transporturile și serviciile bancare. Acest lucru are ca rezultat o economie mai puternică, mai dinamică și o încredere sporită a consumatorilor.

Aflați mai multe despre [proiectele pilot transfrontaliere e-Semnătura](#) și despre [inițiativa EU4Digital](#).

PROIECTUL „EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL” CONTRIBUIE LA ACCELERAREA DIGITALIZĂRII REGIONALE

Municipiul Cahul va oferi mai multe servicii digitale, menite să diminueze efortul fizic, timpul petrecut pe drum sau în sălile de așteptare, dar și să îmbunătățească calitatea vieții cetățenilor din regiune. Pentru a accelera procesul de digitalizare la nivel local, primăria municipiului Cahul a întreprins o vizită de documentare la Agenția de Guvernare Electronică (AGE), eveniment facilitat de către „EU4Moldova: Startup City Cahul”, proiect care va contribui la viitoarele acțiuni de digitalizare a municipalității. La eveniment participanții au realizat scurte prezentări ale principalelor platforme și servicii digitale care

sunt aplicabile la nivel de APL și au stabilit acțiuni viitoare de colaborare între Chișinău și Cahul.

Astfel, grație digitalizării regiunii, locuitorii vor dispune de posibilități mai extinse, precum: acces la bunuri și servicii de bună calitate, noi modalități de comunicare, servicii publice mai transparente, acces mai ușor la informații de interes regional, la cunoștințe și cultură etc. „EU4Moldova: Startup City Cahul” este implementat în perioada 2020-2024 de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene în parteneriat cu Suedia.

. Inițiativa abordează dezvoltarea socio-economică durabilă a municipiului Cahul și a localităților învecinate, care completează acoperirea regională a asistenței pentru dezvoltare acordată Republicii Moldova de către Uniunea Europeană. Proiectul sprijină, în special, dezvoltarea economică prin inovare, antreprenoriatul, ocuparea forței de muncă pentru întreprinderile mici și mijlocii din afara capitalei.

„STARTUP TRACKER ACADEMY” – PROGRAM DE FORMARE A MENTORILOR PENTRU VIITORII ANTREPRENORI

20 de tineri, printre care antreprenori, fondatori de startupuri, manageri, coordonatori de proiecte, consultanți în afaceri și alți entuziaști au participat la Startup Tracker Academy, ediția de iarnă 2021 – un program de instruire inovativ, axat pe instrumente și metodologie eficiente în coordonarea și dezvoltarea startupurilor de succes. Sesiunile de instruire au avut scopul de a oferi suport persoanelor cu spirit antreprenorial, potențialilor fondatori de startupuri sau celor cu abilități de coaching/management de proiecte și de produse să devină mentori profesioniști de startupuri, și anume „startup trackers” – un element-cheie în dezvoltarea ecosistemului de startupuri. Cei 20 de tineri înrolați în program au devenit, astfel, certificați cu acte în regulă, pentru a asista și consilia orice startup din țară.

Metodologia de coordonare pe care au învățat-o în cadrul programului le va permite să îmbine mai multe instrumente de mentorat, management de produs sau proiect. În viitor, ei se vor implica în coordonarea unui startup aflat la orice etapă și vor impulsiona dezvoltarea acestuia prin ghidarea echipei spre realizarea obiectivelor principale. Actualmente, tot mai multe programe de accelerare se bazează pe implicarea unor asemenea specialiști, pentru a consolida dezvoltarea ecosistemului de startupuri.

Ediția curentă a „Startup Trackers Academy” este desfășurată în cadrul „EU4Moldova: Startup City Cahul”, proiect implementat în perioada 2020-2024 de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene în parteneriat cu Suedia.

STARTUP CITY CAHUL

Startup Trackers Academy

December 13-18 2021

tracker

Winter edition 2021

Finanțat de: EU4Moldova

În parteneriat cu: Suedia Sverige

Implementat de: MOLDOVAN ASSOCIATION OF ICT COMPANIES

Parteneri: STARTUP MOLDOVA technovator

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN DOMENIUL IT ÎN REGIUNEA CAHUL

Studentii din instituțiile din Cahul au oportunitatea de a dezvolta o carieră IT direct în regiunea lor. Pentru prima dată, experți ai companiei Allied Testing Moldova instruiesc și ghidează tinerii care au ales specialitățile IT să însușească o profesie prestigioasă și să-și pună bazele pentru un job în acest domeniu, în cadrul unui program de stagiere dedicat la ei acasă. Programul se desfășoară în cadrul proiectului „EU4Moldova: Startup City Cahul”, implementat de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene, în parteneriat cu Suedia.

Pe durata stagiului, tinerii au posibilitatea de a-și consolida și de a-și pune în practică cunoștințele, iar la finalul programului să obțină un job în cadrul unei companii de profil.

Programul este susținut de către experți cu o vastă experiență în domeniu din cadrul companiei Allied Testing Moldova și va dura cinci săptămâni. În această perioadă, participanții au posibilitatea să-și consolideze cunoștințele și să pună în practică informațiile acumulate în domeniile: Programare Java, Testare Software, Automatizare servicii Web și UI automatizare. Odată cu finalizarea cu succes a cursurilor, studenții vor avea șansa să se angajeze la compania internațională „Allied Testing-Moldova” sau să profeseze în companiile locale de profil.

STARTUP CITY CAHUL

internship

Stagiu de practică pentru tine în domeniul testării de SOFTWARE

Participarea la program este absolut gratuită

Detalii: www.startupcitycahul.md

Finanțat de: EU4Moldova

În parteneriat cu: Suedia Sverige

Implementat de: ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A COMPANIILOR DIN DOMENIUL TIC

PROGRAMUL ICT4YOUTH - LICEENII DIN SUDUL ȚĂRII PARTICIPĂ LA SESIUNI DE GHIDARE ÎN CARIERA IT

Liceenii din zona de sud a Republicii Moldova beneficiază de informare și ghidare în cariera IT. Mai multe sesiuni informative sunt organizate ca parte a programului ICT4Youth din cadrul proiectului EU4Moldova: Startup City Cahul, în cadrul cărora tinerii sunt încurajați să opteze pentru studii în domeniul tehnologiilor informaționale și să cunoască oportunitățile și beneficiile reale pe care le poate oferi industria.

20 de profesioniști din domeniul IT au prezentat tinerilor istoriile lor de succes, experiența și i-au familiarizat cu activități care să-i ghideze și să-i determine să aleagă o carieră în IT.

În orașele Cantemir, Leova, Taraclia și Cahul urmează a fi desfășurate și ateliere în care

participanții pot afla mai multe lucruri despre specializări IT, precum: Software Engineering, Web Development, Software Testing, Project Management și altele. Programul ICT4Youth include webinare de instruire și ateliere practice, iar la finalul programului, tinerii vor avea posibilitatea să participe la un târg de cariere. ICT4Youth este unul dintre programele implementate în regiunea Cahul, în scopul extinderii oportunităților de dezvoltare și creării premiselor pentru conectarea talentelor și potențialului capitalului uman cu posibilitățile oferite de companiile IT naționale și locale. În cadrul campaniei, au fost prezentate 12 specializări, cele mai căutate pe piața muncii, pentru ca elevii să cunoască mai bine specificul fiecărei profesii și, ulterior, să aleagă mai ușor domeniul în care să-și continue studiile.

STARTUP CITY CAHUL

ICT4YOUTH

Campanie de informare și ghidare în cariera IT

Webinare | Ateliere practice | Târg de oportunități în domeniul IT

Finanțat de: EU4Moldova

În parteneriat cu: Suedia Sverige

Implementat de: ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A COMPANIILOR DIN DOMENIUL IT

„TEKWILL ÎN FIECARE ȘCOALĂ” ÎMPLINEȘTE UN AN DE ACTIVITATE

Proiectul „Tekwill în fiecare școală” aduce profesiile viitorului mai aproape de elevii și profesorii din întreaga țară, punând bazele transformării educației în Republica Moldova. Timp de un an de la lansarea celui mai revoluționar proiect educațional din țară – „Tekwill în fiecare școală” – 20.000 de elevi și 590 de profesori din 234 de școli din toate regiunile țării, au fost beneficiarii acestei inițiative. Astfel, programul de studii a fost completat cu cursurile opționale ce îi pregătesc pe tineri de profesiile viitorului: Design grafic, Proiectare și Dezvoltare Web, Programarea Algoritmilor în C/C++, Inteligență Artificială, Aplicații mobile. Proiectul „Tekwill în Fiecare Școală” a fost conceput ca să răspundă noilor provocări și necesități ale domeniului IT.

Prin intermediul programului, a fost creat un spațiu în care elevii din instituțiile de învățământ general să aibă acces la tehnologii și să se familiarizeze cu profesiile viitorului. Fiecare copil care studiază una sau mai multe discipline din cadrul „Tekwill în Fiecare Școală” beneficiază de oportunitatea de a-și dezvolta abilitățile și competențele pentru profesiile viitorului. Cu susținerea Ministerului Educației și Cercetării, proiectul a contribuit la modernizarea ofertei curriculare, pentru a deprinde noi competențe digitale.

Crearea cursurilor a fost posibilă prin mobilizarea eforturilor financiare ale sectorului privat, ale cetățenilor țării și ale diasporei, precum și ale partenerilor externi de dezvoltare – USAID, Suedia, EU4MOLDOVA și PNUD Moldova. Pentru anul academic 2022-2023, în cadrul proiectului urmează a fi selectate alte 100 de școli.

UN PROFESOR DIN CAHUL A FOST PREMIAT PENTRU CREAREA UNEI SOLUȚII BAZATE PE INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

Pasiunea pentru Inteligența Artificială (IA) i-a adus cunoștințe noi, apreciere internațională, dar și un premiu de 2.000 de dolari. Toate acestea au fost obținute de Dorin Sas, unicul profesor din Republica Moldova care a participat la competiția dedicată Inteligenței Artificiale „Intel AI Global Impact Festival”. Profesorul de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din satul Slobozia Mare, raionul Cahul a obținut acest succes în urma studierii cursului „Inteligența Artificială”,

în cadrul programului de formare dedicat cadrelor didactice din regiunea de sud al „Tekwill în Fiecare Școală”, parte a proiectului „EU4Moldova: Startup City Cahul”. Dorin Sas a concurat în cadrul acestei renumite competiții cu 234 de profesori din 20 de țări ale lumii. Pentru a obține competențele apreciate la nivel internațional, profesorul a studiat intensiv timp de 2 luni Inteligența Artificială. Astfel, a reușit să creeze programe menite să faciliteze notarea obiectivă a elevilor.

„În cadrul concursului am utilizat un proiect în care, printr-o casetă de editare, introduc un text în limba engleză, apoi, prin apăsarea unui buton, îmi generează o notă finală. Astfel, am fost selectat pentru un interviu cu coordonatorii de la INTEL și, în final, am reușit să fiu finalist al competiției. Acest premiu este un impuls de a nu mă opri aici și de a-mi continua studiile”

a menționat Dorin Sas.

Pe lângă acest premiu, datorită efortului și pasiunii sale, Dorin Sas a primit și titlul de Profesor Inovator în regiunea de sud a țării și ambasador al proiectului „EU4Moldova:Startup City Cahul”. Din 1 septembrie 2021, profesorul Dorin Sas predă 4 discipline opționale: Inteligența Artificială, Programarea algoritmilor în C/CC+, Proiectare și Dezvoltare Web și Aplicații Mobile. Prin disciplinele predate, profesorul contribuie la dezvoltarea abilităților copiilor,

racordate la necesitățile actuale ale pieței muncii. În urma parteneriatului dintre INTEL și „Tekwill în Fiecare Școală”, aproximativ 330 de elevi din Republica Moldova studiază cursul de Inteligența Artificială. La un an de la lansare, disciplinele viitorului sunt predate în 38 de instituții de învățământ din Cahul, Leova, Taraclia și Cantemir, care sunt parte a programului „Tekwill în Fiecare Școală”. Angajamentul proiectului este educarea unei forțe de muncă pregătite pentru provocările viitorului.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

#UPGRADECAHUL: PRIORITĂȚI DE TRANSFORMARE DIGITALĂ LA CAHUL

Municipiul Cahul dorește să ofere mai multe servicii digitale, menite să diminueze efortul fizic, timpul petrecut pe drum sau în sălile de așteptare, dar și să îmbunătățească calitatea vieții cetățenilor. Raportarea problemelor din localitate, înscrierea copiilor la grădinițe, alegerea activităților extra-curriculare, servicii cadastrale sau tichete online pentru locurile de parcare – acestea sunt doar câteva dintre inițiativele pe care vrea să le implementeze municipalitatea în localitate. Prioritățile de

transformare digitală a municipiului Cahul au fost subiectul unei sesiuni de lucru, la care au participat oficiali guvernamentali, autorități locale și reprezentanți ai unor instituții de utilitate publică regională. Evenimentul s-a desfășurat cu suportul proiectului „EU4Moldova:Startup City Cahul”, inițiativă care își propune să contribuie în următorii ani la accelerarea procesului de digitalizare a regiunii.

Digitalizarea este o parte componentă a mai multor inițiative și proiecte care se desfășoară în municipiul Cahul. Printre acestea se numără: crearea sistemului inteligent de iluminare publică, implementarea sistemului de înregistrare a datelor de la distanță, dezvoltarea sistemului de solicitări online și altele. Astfel, pe agenda discuțiilor se află mai multe arii de intervenție în acest sens, care au fost identificate în cadrul unui studiu realizat

de ex-ambasadorul Republicii Moldova în Estonia și consultantul subcontractat al proiectului „Eu4Moldova:Startup City Cahul”, Victor Guzun. Participanții la eveniment au efectuat vizite de documentare și s-au întâlnit cu responsabilii, dar și cu localnicii la Centrul Multifuncțional Cahul, Spitalul Raional din Cahul, Oficiul „Poșta Moldovei” Cahul, Universitatea de Stat din Cahul și unele instituții subordonate Primăriei Cahul.

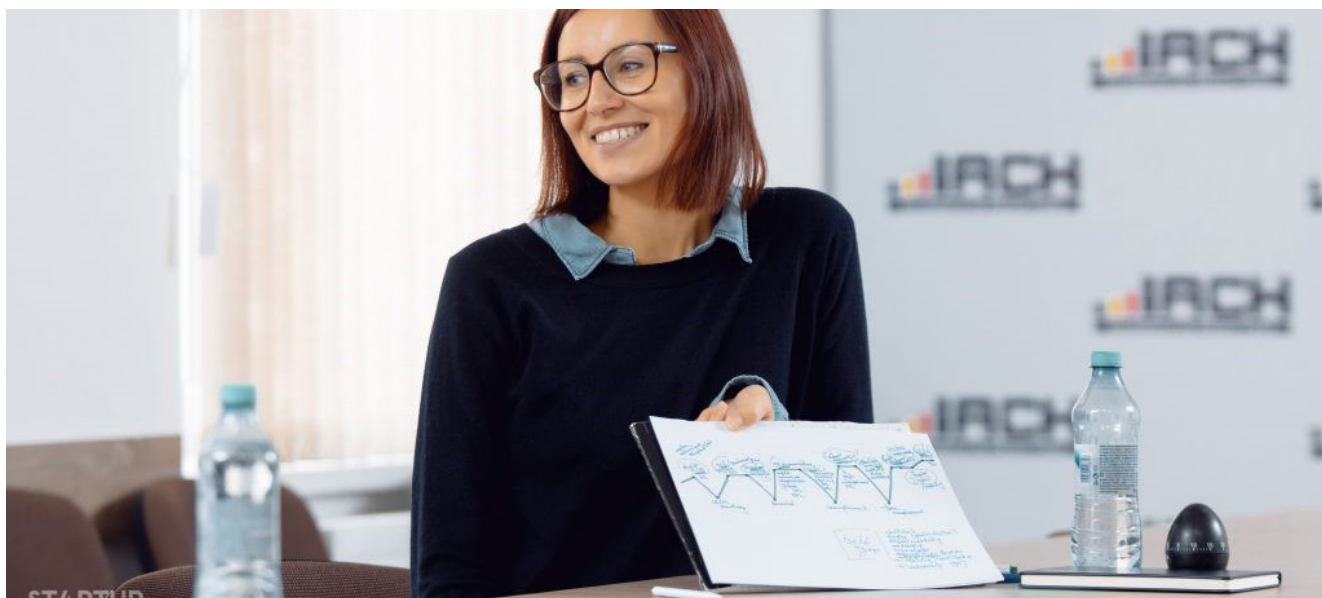

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„ICT4WOMEN CAHUL” CREȘTE COMPETENȚELE FEMEILOR ÎN DOMENIUL DIGITAL

Își doresc să finalizeze programul de mentorat, să obțină un job și să-și pună cunoștințele digitale în practică! Vorbim despre fetele și femeile din regiunea de sud a țării, care participă în cadrul inițiativei „ICT4Women Cahul” și studiază unul dintre cele trei cursuri ale programului: social management, scriere de conținut și comunicare și wordpress development.

Beneficiarele și-au dat întâlnire la o sesiune de networking, alături de trei ambasadoare Tech Women Moldova. În cadrul evenimentului, fetele și femeile au realizat un exercițiu practic de revizuire a oportunităților pe care le oferă domeniul tehnologiilor informaționale și posibilităților de a dezvolta o carieră în IT. Programul „ICT4Women Cahul” se desfășoară în câteva etape.

În prezent, participantele sunt la cea de-a doua etapă, unde învață să-și dezvolte abilitățile tehnice și participă la cursuri practice de dezvoltare a competențelor digitale. La cea de-a treia etapă, fetele și femeile vor participa la un atelier de instruire pentru o carieră de freelancer, iar ulterior, participantele vor beneficia de sesiuni de mentorat și ghidare în procesul de elaborare a portofoliilor și de înregistrare pe platforme internaționale care oferă locuri de muncă la distanță.

Corina Andronic, manageră de proiect „EU4Moldova: Startup City Cahul”:

„Prin intermediul acestei inițiative, ne propunem să oferim posibilitatea femeilor din sudul țării să muncească direct din localitățile unde trăiesc, să-și aleagă companiile în care să lucreze, să devină independente financiar și să dezvolte o carieră în domeniul tehnologiilor informaționale. Programele de orientare profesională în domeniul TIC vin să susțină fetele și femeile din localitățile țării în dezvoltarea lor profesională și practicarea unei profesii IT direct de acasă. Suntem în secolul digitalizării, iar munca de la distanță reprezintă o oportunitate bună de a construi o carieră, de a-și consolida abilitățile și de a deveni liber-profesioniste.”

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

#UPGRADECAHUL: CUM VA CONTRIBUI LA DIGITALIZAREA REGIUNII EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL

Simplu, rapid și în doar câteva click-uri! Astfel urmează a fi realizat accesul locuitorilor la serviciile publice locale, odată cu implementarea digitalizării în cadrul municipalității și al orașului. Transformarea digitală de impact are toate ingredientele necesare: infrastructura avansată, angajamentul autorităților, parteneri de dezvoltare, precum și o comunitate pregătită să contribuie la realizarea acestui obiectiv.

Cu suportul proiectului „EU4Moldova: Startup City Cahul” implementat de ATIC, cu asistența financiară a Uniunii Europene, în parteneriat cu Suedia, în următorii ani vor fi dezvoltate mai multe inițiative pentru accelerarea procesului de digitalizare a regiunii Cahul. Una dintre ele a fost organizarea unui studiu local și a unei serii de evenimente de consultare a cetățenilor din comunitate, pentru a identifica necesitățile lor digitale. Astfel, potrivit

studiului, intervențiile de modernizare și digitalizare vor cuprinde mai multe arii: servicii municipale online (aplicația e-Cahul, portalul municipiului Cahul, cadastru, Mpay etc.); educație (e-Grădiniță, e-Școală, instruirea angajaților din sectorul public etc.); medicină (e-Sistem de consultanță primară și management etc.); transport (e-Transport, e-Parking etc.); turism (hărți turistice digitale, activități, evenimente, trasee online pentru cicliști, ghiduri audio pentru muzee etc.); cultură (platformă dedicată evenimentelor „EU4Moldova: Startup City Cahul” va contribui la realizarea viitoarelor acțiuni de digitalizare a regiunii de sud, inclusiv prin crearea unui centru tehnologic de inovații „Eu4Innovation Centre”. Acesta va avea un efect de stimulare a regiunii de sud, prin dezvoltarea unor inițiative educaționale menite să crească alfabetizarea digitală și conectarea comunităților pentru crearea unui mediu propice dezvoltării soluțiilor IT.

EU4MOLDOVA: STARTUP CITY CAHUL SUSȚINE TINERII SĂ-ȘI TESTEZE COMPETENȚELE DIGITALE

Zeci de mii de elevi și tineri pasionați de domeniul digital descoperă și pun în aplicare competențe și idei ingenioase pentru diverse activități și proiecte în cadrul Săptămânii Programării. În acest an, și elevii din Cahul, Taraclia, Leova și Cantemir s-au aliniat comunității internaționale și și-au explorat creativitatea digitală în cadrul mai multor acțiuni. După ce au parcurs un program de formare în cadrul „Tekwill în fiecare școală”, profesorii din 12 școli i-au învățat pe copiii din clasele primare să creeze conținut digital, precum: jocuri,

povești, animații, prin intermediul limbajului de programare Scratch. O profesoară din orașul Cahul a venit cu inițiativa de a crea alături de elevii săi o animație digitală, prin care comunică despre importanța siguranței pe internet și necesitatea discutării cu cei adulți a problemelor întâlnite în mediul online. Creativitatea și abilitățile sale au fost recunoscute și premiate de către organizatorii maratonului – proiectul „EU4Moldova:Startup City Cahul” – profesoara primind o tabletă.

Tot în cadrul Săptămânii Programării, mai mulți tineri au participat la un hackaton, pentru a identifica soluții prietenoase mediului care ar putea fi implementate în regiuni, cu scopul de a remedia problemele de mediu. Echipele create urmează a fi ghidate pe tot parcursul anului școlar de către o echipă de mentori, specialiști IT și specialiști în mediu, pentru a identifica cu o soluție digitală viabilă. Proiectele finale urmează a fi prezentate în luna mai a anului viitor, în fața unui juriu.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

COMUNITATEA IT DIN CAHUL A PARTICIPAT LA MOLDOVA STARTUP SUMMIT 2021

Comunitatea IT din Cahul a participat la Moldova Startup Summit 2021 – o platformă excelentă pentru crearea de oportunități pentru antreprenorii din țară care gândesc inovativ. La eveniment ei au prezentat proiectele de succes din domeniu, implementate în sudul țării, Cahulul fiind una dintre regiunile care implementează actualmente mai multe proiecte de stimulare a antreprenoriatului, pregătire a forței de muncă în IT, digitalizare sau dezvoltare a inovațiilor. De asemenea, participanții au împărtășit experiența lor, provocările și au vorbit despre cum poate accelera o afacere regională, pentru a obține susținere financiară din partea investitorilor. Mai multe oportunități de dezvoltare a startupurilor locale sunt oferite în regiune de proiectul „EU4Moldova:Startup City Cahul” – inițiativă care sprijină dezvoltarea economică prin inovare, antreprenoriatul tech și ocuparea forței de muncă în regiunea de sud a țării.

Una dintre inițiative în acest sens se desfășoară în parteneriat cu Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, care a introdus în programul de studiu al studenților un curs de antreprenoriat. În cadrul disciplinei, studenții învață să dezvolte o afacere de la idee la aplicare, fiind mentorați de profesori pregătiți în domeniu. De asemenea, pe durata cursului, studenții vor fi familiarizați cu managementul strategic, planificarea financiară, marketing-ul, pitch-ul, atragerea investitorilor etc. Procesul educațional presupune o abordare mixtă de lucru – în grup, dar și individual – tinerii fiind stimulați să studieze și să aplice cunoștințele în afara orelor de curs.

Tot în cadrul Moldova Startup Summit au fost prezentate mai multe idei inovative ale tinerilor din regiune, care ar putea deveni afaceri de succes și chiar contribui la dezvoltarea comunității din regiunea Cahul.

Acest buletin este realizat în cadrul proiectului „Vizibilitatea și asistența UE în Republica Moldova în 2021”.

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Particip GmbH.

Date de contact relevante:

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova:

Delegation-Moldova@eeas.europa.eu

Echipa editorială:

Svetlana Japalău, Lider de Echipă, Particip GmbH

svetlana.japalau@particip.com

Natalia Ionel, Expert cheie, Particip GmbH

natalia.ionel@particip.com

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Particip GmbH și a echipei editoriale, și nu reprezintă sub nici o formă opinia Uniunii Europene.

